

KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

ORMANLARIN KORUNMASININ KÖY TÜZEL KİŞİLİKLERİNİN
SORUMLULUĞUNA VERİLMESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
(İKİZDERE ÖRNEĞİ)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Orm. Müh. Volkan Turan KÖROĞLU

EKİM 2007
TRABZON

**KARADENİZ TEKNİK ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

ORMAN MÜHENDİSLİĞİ ANABİLİM DALI

**ORMANLARIN KORUNMASININ KÖY TÜZEL KİŞİLİKLERİNİN
SORUMLULUĞUNA VERİLMESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
(İKİZDERE ÖRNEĞİ)**

Orm. Müh. Volkan Turan KÖROĞLU

**Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde
“Orman Yüksek Mühendisi”
Unvanı Verilmesi İçin Kabul Edilen Tezdir.**

Tezin Enstitüye Verildiği Tarih : 21/09/2007

Tezin Savunma Tarihi : 26/10/2007

Tez Danışmanı : Prof. Dr. Ertuğrul BİLGİLİ

Jüri Üyesi : Prof.Dr. Mahmut EROĞLU

Jüri Üyesi : Doç.Dr. Cengiz ACAR

Enstitü Müdürü : Prof. Dr. Emin Zeki BAŞKENT

Trabzon 2007

ÖNSÖZ

“Ormanların Korunmasının Köy Tüzel Kişiliklerinin Sorumluluğuna Verilmesinin Değerlendirilmesi (İkizdere Örneği)” adlı bu çalışma, Karadeniz Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Mühendisliği Anabilim Dalı Orman Koruma Alt Programında Yüksek Lisans Tezi olarak hazırlanmıştır.

Öncelikle, konunun belirlenmesi ile yapılacak araştırmanın şekil, kaynak ve içeriğinin hazırlanması konusunda bana yol gösteren, yardım ve desteğini esirgemeyen Sayın Hocam Prof. Dr. Ertuğrul BİLGİLİ ve Sayın Hocam Yrd. Doç. Dr. Hüseyin AYZAZ’a en içten teşekkürlerimi sunarım.

Yüksek lisans tezinin veri kısımlarının elde edilmesinde Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü Silvikültür Şube Müdürü Neşet KANSUL, Silvikültür Şubesi Orman Mühendisi Cavit MERSİN ve Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü Av Yönetimi Şube Müdürü Celal ACAR’a teşekkürlerimi borç bilirim.

Yüksek lisans tezinin hazırlanmasında kendisinden konu hakkında bilgiler aldığım ve yol gösterici yaklaşımlarından faydalandığım Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü Koruma Şubesi Mühendisi Mustafa AYDIN’a sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

İstatistik değerlendirmeler konusunda yardımlarını esirgemeyen K.T.Ü.Orman Fakültesi öğretim üyesi Sayın Prof. Dr. Hakkı YAVUZ’a ve araştırma görevlisi İlker ERCANLI’ya, tezin hazırlanmasında görüşleriyle katkıda bulunan araştırma görevlisi Bahar Dinç DURMAZ’a ve yardımlarını gördüğüm tüm arkadaşlara teşekkürlerimi sunarım.

Arazi çalışmaları sırasında yardım ve desteğini esirgemeyen Rize Orman İşletme Müdürü Sayın Abdi EKŞİ başta olmak üzere, tüm işletme çalışanlarına teşekkür ederim.

Araştırmanın, ülke ormancılığına ve ilgilenehlere yararlı olması en büyük dileğimdir.

Volkan Turan KÖROĞLU

Trabzon 2007

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No</u>
ÖNSÖZ.....	II
İÇİNDEKİLER.....	III
ÖZET	VIII
SUMMARY	IX
ŞEKİLLER DİZİNİ	X
TABLolar DİZİNİ.....	XI
SEMBOLLER DİZİNİ	XIII
1. GENEL BİLGİLER.....	1
1.1. Giriş.....	1
1.1.1. Orman Korumanın Tarihsel Gelişimi.....	1
1.1.1.1. İlk Çağlarda Ormanlar.....	1
1.1.1.2. Orta Çağda Ormanlar	2
1.1.1.3. Dünyada Ormancılığa İlişkin İlk Yasal Düzenlemeler	2
1.1.1.4. Osmanlı İmparatorluğu Dönemi.....	3
1.1.1.4.1. Cibali Mübaha Dönemi	3
1.1.1.4.2. Tanzimat Dönemi	4
1.1.1.4.2.1. İlk Ormancılık Kuruluşu	5
1.1.1.4.2.2. İlk Uzmanların Getirilişi	6
1.1.1.4.2.3. Arazi Kanunnamesi	7
1.1.1.4.2.4. Mecelle	8
1.1.1.4.2.5. Orman Nizamnamesi.....	8
1.1.1.4.2.6. İlk Orman Genel Müdürlüğü.....	10
1.1.1.4.3. Birinci Meşrutiyet Devri	11
1.1.1.4.4. İkinci Meşrutiyet Devri	11
1.1.1.4.4.1. İlk Askeri Koruma.....	12
1.1.1.4.4.2. Yeni Uzmanlarla Çalışma	12
1.1.1.4.5. Cumhuriyet Dönemi	13
1.1.1.4.5.1. Baltalık Kanunu.....	13
1.1.1.4.5.2. Ormanlardan Faydalanma Kanunu.....	14
1.1.1.4.5.3. Ormanların Bilimsel Yöntemlerle Yönetimi Kanunu	15

1.1.1.4.5.4.	İkinci Askeri Koruma.....	15
1.1.1.4.5.5.	Orman Talimatnamesi	16
1.1.1.4.5.6.	Ormanların Mütahhitler ve Şirketler Eliyle İşletilmesi.....	16
1.1.1.4.5.7.	Prof. Bernard'ın Çalışmaları	17
1.1.1.4.5.8.	3116 Sayılı Orman Kanunu.....	17
1.1.1.4.5.9.	Askeri Koruma Uygulamaları	18
1.1.1.4.5.10.	Orman İşletme Talimatnamesi	19
1.1.1.4.5.11.	Mahrukat Kanunu.....	20
1.1.1.4.5.12.	4785 Sayılı Orman Kanunu.....	20
1.1.1.4.5.13.	Orman Bakım Teşkilatının Kurulması	21
1.1.1.4.5.14.	5658 Sayılı Kanun.....	22
1.1.1.4.5.15.	6831 Sayılı Orman Kanunu.....	22
1.1.1.4.5.16.	1961 Anayasası	23
1.1.1.4.5.17.	1982 Anayasası	24
1.1.1.4.5.18.	Koruma Ekipleri (Toplu, Bölüm, Sabit, Seyyar Koruma Ekipleri)	24
1.1.1.4.5.19.	Koruma Ekiplerinde Yeni Düzenleme (Toplu, Bölüm, Hassas Koruma Ekibi, Acil Müdahale Ekibi)	25
1.1.1.4.5.20.	Köy Tüzel Kişiliklerince Ormanların Korunmasına Geçiş	26
1.1.2.	Köy Tüzel Kişiliğinin Tanımı	27
1.1.3.	Köy Tüzel Kişiliği ile Ormanları, Gençleştirme,Ağaçlandırma ve Enerji Ormanı Tesisi Alanlarını Korumanın Ortaya Çıkışı	27
1.1.4.	Ülkemizde Köy Tüzel Kişiliği ile Korumaya Geçiş	30
1.1.5.	Köy Tüzel Kişilikleri Tarafından Yapılan Gençleştirme, Ağaçlandırma ve Enerji Ormanı Tesislerinin Korunması Hakkında Genel Bilgiler	30
1.1.6.	Köy Tüzel Kişilikleri Tarafından Gençleştirme, Ağaçlandırma ve Enerji Ormanı Tesisi Alanlarının Korunmasının Uygulama Şekli	32
1.1.7.	Ülkemizde Gençleştirme, Ağaçlandırma ve Enerji Ormanı Tesisi Alanlarının Köy Tüzel Kişiliklerince Korunması Uygulamaları	33
1.1.8.	Yaban Hayatı Koruma Sahalarının Köy Tüzel Kişilikleri Tarafından Korunmasına Ait Genel Bilgiler	36
1.1.9.	Ülkemizde Yaban Hayatı Koruma Sahalarının Köy Tüzel Kişilikleri Tarafından Korunmasına Ait Uygulamalar	37
1.1.10.	Köy Tüzel Kişilikleri Tarafından Ağaçlandırma ve Gençleştirme, Koru ve Koruya Tahvil, Enerji ve Rehabilitasyon, Bozuk ve Çok Bozuk Sahaların Korunmasının Uygulama Şekli	38
1.1.11.	Ormancılıkta Katılımcı Yaklaşımın Dünya Ülkelerindeki Uygulama Örnekleri.....	40

1.1.11.1.	Ormancılıkta Katılımcı Yaklaşımın Gelişmiş Ülkelerdeki Uygulama Örnekleri.....	40
1.1.11.1.1.	Finlandiya.....	40
1.1.11.1.2.	ABD	40
1.1.11.1.3.	Kanada.....	41
1.1.11.2.	Ormancılıkta Katılımcı Yaklaşımın Az Gelişmiş Ülkelerdeki Uygulama Örnekleri.....	42
1.1.11.2.1.	Hindistan	42
1.1.11.2.2.	Nepal	42
1.1.11.2.3.	Tanzanya	42
1.1.12.	Araştırma Alanının Tanıtımı	43
1.1.12.1.	Yerleşim, Nüfus ve Eğitim Durumu	44
1.1.12.2.	Ekonomik Durum.....	46
1.1.12.3.	Arazi Yapısı.....	47
1.1.12.4.	Ulaşım Durumu	47
1.1.12.5.	Orman Durumu	47
2.	YAPILAN ÇALIŞMALAR	48
2.1.	Materyal	48
2.2.	Yöntem	48
2.3.	Verilerin Elde Edilmesi	48
2.4.	Araştırma Alanının Seçilmesi Nedenleri.....	49
2.5.	Örneklemenin Yapılması.....	49
2.6.	Anketlerin Hazırlanması ve Uygulanması	50
2.7.	İstatistik Değerlendirmede Kullanılan Yöntemler	51
2.7.1.	Verilerin Değerlendirilmesi.....	52
2.7.2.	Ki-kare Bağımsızlık Testi	52
3.	BULGULAR	54
3.1.	Orman Köylülerine Uygulanan Anket Sonuçlarına Ait Bulgular	54
3.1.1.	Hanedeki Nüfus Sayısına İlişkin Bulgular	54
3.1.2.	Hane Reisinin Yaşına İlişkin Bulgular	54
3.1.3.	Hane Reisinin Eğitim Durumuna İlişkin Bulgular	55
3.1.4.	Hane Reisinin Mesleğine İlişkin Bulgular	55
3.1.5.	Hanede Tarım, Hayvancılık ve Ormancılık Faaliyetleri Dışında Maaşlı Çalışanların Sayısına İlişkin Bulgular	56
3.1.6.	Hanede Maaşlı Çalışanların Yıllık Maaş Gelirleri Toplamına İlişkin Bulgular	57

3.1.7.	Ormanlarda Koruma Probleminin Var Olup Olmadığına İlişkin Bulgular	57
3.1.8.	Orman Suçu İşlenmesinin Sebebine İlişkin Bulgular	58
3.1.9.	Ormanların Orman İdaresi Tarafından Yeterince Korunup Korunamadığına İlişkin Bulgular	59
3.1.10.	Ormanların Yeterli Korunamamasının Sebebine İlişkin Bulgular	59
3.1.11.	Ormanların Daha İyi Korunabilmesi İçin Sunulan Önerilere İlişkin Bulgular	60
3.1.12.	Orman Köylülerinin Ormanların Korunmasının Köy Tüzel Kişiliklerine Bırakılmasının Fayda ve Sakıncalarını Derecelendirmesine İlişkin Bulgular	61
3.1.13.	Orman Korumanın Köy Tüzel Kişiliklerine Bırakılması Durumunda Orman Teşkilatıyla Köylüler Arasındaki İlişkilerin Nasıl Etkileneceğine İlişkin Bulgular	64
3.1.14.	Orman Korumanın Köy Tüzel Kişiliklerine Bırakılması Durumunda Düzenlenecek Sözleşmede Orman Köylülerinin Beklentilerine İlişkin Bulgular	65
3.1.15.	Orman Korumanın Köy Tüzel Kişiliklerine Bırakılması Durumunda Köy Tüzel Kişiliği ile Orman Köylüleri Arasındaki İlişkilerin Nasıl Etkileneceğine İlişkin Bulgular	67
3.1.16.	Orman Korumanın Köy Tüzel Kişiliklerine Bırakılması Durumunda Köy Tüzel Kişiliği ile Orman Teşkilatı Arasındaki İlişkilerin Nasıl Etkileneceğine İlişkin Bulgular	67
3.1.17.	Ormanların Korunmasının Köy Tüzel Kişiliklerine Bırakılması Durumunda Köy Tüzel Kişiliğinin Türk Ceza Kanununa ve 6831 Sayılı Orman Kanununa Göre Sorumluluk Almasını Orman Köylülerinin Nasıl Değerlendirdiğine İlişkin Bulgular	68
3.1.18.	Dönem Sonu Yapılacak Kontrollerde Sahada İdareye Bildirilmeyen Bir Usulsüzlük Tespit Edildiğinde Oluşan Zararın Köy Tüzel Kişiliğinden Tahsil Edilmesinin Orman Köylüleri Tarafından Nasıl Değerlendirildiğine İlişkin Bulgular	69
3.1.19.	İki Dönem Üst Üste Koruma Önlemlerinin Alınmadığı ve Koruma İşinin Gereği Gibi Yapılmadığının Tespiti Halinde Orman İdaresinin Tek Taraflı Anlaşmayı Fesh Etmeye Yetkili Olmasına Orman Köylüsünün Değerlendirmesine İlişkin Bulgular	70
3.1.20.	Orman Köylülerinin Bu İmkanlar ve Sorumluluklar Kapsamında Orman Koruma Görevini Yapmak İsteyip İstemediklerine İlişkin Bulgular	71
3.1.21.	Ormancılık Faaliyetlerinde Çalışan Orman Köylülerinin Ormanların Daha İyi Korunabilmesi Hakkındaki Görüşleri	72
3.2.	Orman Köylülerine Uygulanan Anket Sonuçlarına Ait İstatistik Analizler	72

3.2.1.	Ormanların Daha İyi Korunabilmesi İçin Orman Köylülerin Görüşleri ile Hanelerindeki Nüfus Sayıları Arasındaki İlişki	72
3.2.2.	Ormanların Daha İyi Korunabilmesi İçin Orman Köylülerin Görüşleri ile Yaşları Arasındaki İlişki.....	74
3.2.3.	Ormanların Daha İyi Korunabilmesi İçin Orman Köylülerin Görüşleri ile Eğitim Durumları Arasındaki İlişki.....	76
3.2.4.	Ormanların Daha İyi Korunabilmesi İçin Orman Köylülerin Görüşleri ile Meslekleri Arasındaki İlişki	78
3.2.5.	Ormanların Daha İyi Korunabilmesi İçin Orman Köylülerin Görüşleri ile Gelir Durumları Arasındaki İlişki	80
4.	TARTIŞMA VE SONUÇ.....	83
5.	ÖNERİLER	94
6.	KAYNAKLAR.....	96
	ÖZGEÇMİŞ.....	107

ÖZET

Bu tezin amacı, köy tüzel kişilikleri ile ormanların korunmasının mümkün etkileri ile ilgili orman köylülerinin algılamalarına sahip olmaktır. Tezde ilk olarak, orman korumanın tarihi olarak kısa bir analizi, daha sonra şu andaki orman koruma sistemi ve son olarak köy tüzel kişilikleri ile ormanların korunması verilmiştir. Bu kapsamda, köy tüzel kişiliği korunması öncelikle, ortaya çıkışı boyutuyla ele alınmış, ardından ülkemizde ve dünyadaki diğer bazı ülkelerdeki gerçekleştirmeler ele alınmıştır. Buna ek olarak, araştırma alanının tanıtımı yapılmış, gözlemler ve istatistik analizler açıklanmıştır. Daha sonra, çalışmadan ve analizlerden çıkarılan sonuçlar tartışılmış ve öneriler sunulmuştur. İkizdere'deki çalışmanın sonuçları, orman köylülerinin ormanların köy tüzel kişilikleri ile korunması yönünde bir eğilime sahip olduklarını ortaya çıkarmıştır. Bununla birlikte, bu eğilim ile orman köylülerinin gelir, eğitim, meslek, yaşı ve hanedeki nüfus sayısı arasında bir ilişki bulunmamıştır. Bu çalışmanın sonuçlarından ormanların korunmasının köy tüzel kişiliklerine verilebileceği karara varılabilir. Bu girişimler, orman halk ilişkilerinin geliştirilmesinde, orman idaresi ile orman köylüsü arasındaki ayrılıkların azaltılmasında ve orman idarecilerine sağlıklı kararlar verilebilir bir konunun sağlanmasında yardımcı olabilir.

Anahtar Kelimeler : Köy Tüzel Kişiliği, Orman Koruma, Orman Köylüleri, İkizdere, Türkiye

SUMMARY

Evaluation of the Protection of Forests Entrusted to the Responsibilities of Village Legal Personalities (A Case Study in Ikizdere)

The purpose of this study is to have the perception of forest villagers concerning the possible implementation of forest protection through legal personalities of forest villages. The thesis first gives a brief analysis of forest protection historically, then, forest protection system at present, and at last, forest protection through village legal personalities. In this regard, the issue of protecting forests through village legal personalities was dealt with in relation to its inception, current implementation in the our country and in some other countries in the world. In addition, the study area was described, and survey and statistical analyses employed were explained. Results derived from the study and from analyses were then discussed and suggestions derived were presented. The results of the study conducted in Ikizdere revealed that forest villagers had a tendency towards protecting forests through the village legal personalities. However, there was no relationship between this tendency and forest villager's income, education, profession, age, and the number of persons in a family. It may be concluded from the results of this study that the village legal personalities may be entrusted with the protection of forests. These initiatives can be instrumental in developing and enhancing public forest relations, reducing conflicts between forest villagers and forest administration, and providing forest managers with a subject on which healthy decisions can be made.

Key Words : Village Legal Personality, Forest Protection, Forest Villagers, Ikizdere, Turkey

ŞEKİLLER DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Şekil 1. Araştırma alanı olan İkizdere İlçesinin coğrafik konumu	43
Şekil 2. Orman köylerinde yerleşim durumu (Bayırköy köyü)	44
Şekil 3. Hanedeki nüfus sayıları ile ormanların daha iyi korunabilmesi için verilen cevaplar arasındaki ilişkiyi gösterir grafik	74
Şekil 5. Ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerin görüşleri ile eğitim durumları arasındaki ilişkiyi gösterir grafik.....	78
Şekil 6. Ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerin görüşleri ile meslekleri arasındaki ilişkiyi gösterir grafik	80
Şekil 7. Ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerin görüşleri ile hane reislerinin yıllık toplam gelirleri arasındaki ilişkiyi gösterir grafik	82

TABLolar DİZİNİ

	<u>Sayfa No</u>
Tablo 1. Ülkemizde 2001-2006 yıllarını kapsayan gençleştirme, ağaçlandırma ve enerji ormanı tesisi alanlarının köy tüzel kişiliklerince korunması uygulamaları.	34
Tablo 2. Ülkemizde 2001-2006 yıllarını kapsayan 6 yıllık döneme ait yaban hayatı koruma sahalarının köy tüzel kişiliklerince korunması uygulamaları.....	37
Tablo 3. İkizdere ilçesi köyleri ve beldelerine ait hane sayıları ile nüfus durumları.....	45
Tablo 4. Hanedeki nüfus sayılarına ilişkin bulgular ve yüzde değerleri.....	54
Tablo 5. Hane reislerinin yaşlarına ait bulgular ve yüzde değerleri	55
Tablo 6. Hane reislerinin eğitim durumlarına ilişkin bulgular ve yüzde değerleri	55
Tablo 7. Hane reislerinin mesleklerine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri	56
Tablo 8. Hanede maaşlı çalışanlara ilişkin bulgular ve yüzde değerleri.....	56
Tablo 9. Hanede maaşlı çalışanların yıllık maaş gelirleri toplamına ilişkin bulgular ve yüzde değerleri.....	57
Tablo 10. Devlet ormanlarının devlet tarafından korunması yönünden bir problem olup olmadığına ilişkin bulgular ve yüzde değerleri	58
Tablo 11. Orman suçu işlenmesinin sebeplerine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri.....	58
Tablo 12. Ormanların orman idaresi tarafından yeterince korunup korunmadığına ilişkin bulgular ve yüzde değerleri	59
Tablo 13. Ormanların yeterli korunamamasının sebeplerine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri.....	60
Tablo 14. Ormanların daha iyi korunabilmesi için sunulan önerilere ilişkin bulgular ve yüzde değerleri.....	61
Tablo 15. Orman köylülerinin ormanların korunmasının köy tüzel kişiliklerine bırakılmasının faydalarını derecelendirmesine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri	62
Tablo 16. Orman köylülerinin ormanların korunmasının köy tüzel kişiliklerine bırakılmasının sakıncalarını derecelendirmesine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri	63
Tablo 17. Orman korumanın köy tüzel kişiliklerine bırakılması durumunda orman teşkilatıyla köylüler arasındaki ilişkilerin nasıl etkileneceğine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri	64
Tablo 18. Orman korumanın köy tüzel kişiliklerine bırakılması durumunda düzenlenecek sözleşmede orman köylülerinin beklentilerine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri	66

Tablo 19.	Orman korumanın köy tüzel kişiliklerine bırakılması durumunda köy tüzel kişiliği ile orman köylüleri arasındaki ilişkilerin nasıl etkileneceğine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri	67
Tablo 20.	Köy tüzel kişiliği ile orman teşkilatı arasındaki ilişkilerin nasıl etkileneceğine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri	68
Tablo 21.	Köy tüzel kişiliğinin Türk Ceza Kanununa ve 6831 sayılı Orman Kanununa göre sorumluluk almasını orman köylülerinin nasıl değerlendirdiğine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri	69
Tablo 22.	Zararın köy tüzel kişiliğinden tahsil edilmesinin orman köylüleri tarafından nasıl değerlendirildiğine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri	70
Tablo 23.	Orman idaresinin tek taraflı anlaşmayı fesh etmeye yetkili olmasına orman köylüsünün değerlendirmesine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri	70
Tablo 24.	Orman köylülerinin bu imkanlar ve sorumluluklar kapsamında orman koruma görevini yapmak isteyip istemediklerine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri.....	71
Tablo 25.	Ormancılık faaliyetlerinde çalışan orman köylülerinin ormanların daha iyi korunabilmesi hakkındaki görüşleri	72
Tablo 26.	Ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerin görüşleri ile hanelerindeki nüfus sayıları arasındaki bağıntıya ilişkin bulgular ve yüzde değerleri.....	73
Tablo 27.	Ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerin görüşleri ile yaşları arasındaki bağıntıya ilişkin bulgular ve yüzde değerleri	75
Tablo 28.	Ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerin görüşleri ile eğitim durumları arasındaki bağıntıya ilişkin bulgular ve yüzde değerleri	77
Tablo 29.	Ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerin görüşleri ile meslekleri arasındaki bağıntıya ilişkin bulgular ve yüzde değerleri	79
Tablo 30.	Ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerin görüşleri ile gelir durumları arasındaki bağıntıya ilişkin bulgular ve yüzde değerleri	81

SEMBOLLER DİZİNİ

BM	: Birleşmiş Milletler
FBE	: Fen Bilimleri Enstitüsü
FUG	: Orman Kullanıcı Grupları
HNSAY	: Hanedeki Nüfus Sayısı
HREGT	: Hane Reisinin Eğitim Durumu
HRGEL	: Hane Reisinin Gelir Durumu
HRMESL	: Hane Reisinin Mesleği
HRYAS	: Hane Reisinin Yaşı
İÜ	: İstanbul Üniversitesi
JFM	: Ortak Orman Yönetimi
KTK	: Köy Tüzel Kişiliği
KTÜ	: Karadeniz Teknik Üniversitesi
OGM	: Orman Genel Müdürlüğü
ORKUT	: Acil Müdahale Ekibi
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
YHKS	: Yaban Hayatı Koruma Sahası

1. GENEL BİLGİLER

1.1. Giriş

1.1.1. Orman Korumanın Tarihsel Gelişimi

1.1.1.1. İlk Çağlarda Ormanlar

İnsanların ormanla olan ilgisi insanoğlunun tarihi ile başlamıştır. İnsan evladının ilk sığındığı yer ve ilk yiyecek kaynağı ormanlar olmuştur [1]. İnsanların taş devrinden çok önce işleyebildikleri tek şey ağaç idi. Ormanlar, zamanla insanlara yiyeceklerden başka ağaç liflerinden giyecekler, ev yapmaları için tomruk ve odunlar, ilksel kayıkları için lüzumlu keresteleri vermiştir [2]. Ağaçların birbirine sürtünmesinden elde edilen ateş, insanlığın gelişiminde bir dönüm noktası olmuştur. Isınmak, korunmak, pişirmek ve madenleri eritmek gibi birçok işlerde insanlara faydası dokunan ateşe ve onun elde edildiği ağaçlara eski devirlerde büyük bir saygı duyulmuş, hatta tapılmıştır [3].

Yakın zamanlara kadar göçebe olarak yaşayan Türklerde ormanlar, ayrı bir önem taşımakta idi. Orta Asya'da avcılıkla geçinen ilk Türklerde ormanlar, en verimli av sahaları idi. Daha sonra hayvancılıkla geçirilen devirlerde ise en emin otlak ve kışlaklar ormanlarda bulunmakta idi [3]. Türklerin milattan en az yedi bin sene evvel tabiatla tesadüf ettikleri bakır ve altın madenlerini odun ve odun kömürü ateşinde eriterek bunlara istedikleri şekilleri verebildikleri tarihçiler tarafından açıklanmış bulunmaktadır [2].

Vaktiyle verimli ve bereketli topraklarıyla, yeşil yayla ve ovalarıyla mevcut insan topluluklarını barındıran Orta Asya, çeşitli sebeplerle ormanlarını kaybetmiş ve bunun sonucunda büyük bir iklim değişmesi meydana gelmişti. Bu iklim değişmesi büyük kuraklıkları doğurmuş, bu kuraklıkları derelerin kuruması, çayır ve otlakların otsuz kalmaları takip etmiş ve nihayet barınılmaz bir hale gelen yurdu terk etmek zorunluluğu ortaya çıkmıştı. İşte bu nedenle büyük Türk kütleleri, zaman zaman birbirlerini iterek, batıya doğru yeşili özleyerek göç etmişlerdi [3].

Eski Türklerin, cömert bir ana gibi yüreğini insanlara açan ormanlardan bir yandan faydalanırken diğer yandan da ona karşı derin bir saygı duydukları, hatta taptıkları birer

gerçektir. Kuzey Altay Türklerinin Huş ağacını ve Anadolu'nun güney bölgesindeki Eti Türklerinin Sakız ağacını kutsal sayışları bunların birer delilidir [1].

1.1.1.2. Orta Çağda Ormanlar

Zaman içinde insan, diğer canlıları emrine almış, kara ulaşımını genişletmiştir. Kervanlar kurmuştur. Sallar ve çeşitli tekneler yaparak denizleri aşabilmiştir. Geliştirdiği bu ulaşım imkânları ile de bolca mal taşımaya başlamıştır. Başkaları için mal yapımına geçmiş, pazarlar kurmuştur. Çeşitli değişim vasıtalarını kullanarak ticareti geliştirmiş; sermayeyi, parayı meydana getirmiştir. İşte, bu evreden sonradır ki insan; ormanı savurgan bir biçimde kullanmış, onu kimsenin malı olmayan bir sermaye olarak alabildiğine sömürmüştür. Orta Çağda, çok ağaç kullanılmış, birçok orman da tahrip edilmiştir. Bu sebeple de adı “AĞAÇ KULLANMA ÇAĞI” olmuştur [4].

Fransız İhtilali de, kayıtsız hürriyet bilinciyle ormanlara çok ciddi boyutta zararları olmuştur. Meydana gelen kötü sonuçlar dünya ormancılığına bir ibret dersi olmuştur [4].

1.1.1.3. Dünyada Ormancılığa İlişkin İlk Yasal Düzenlemeler

Orman tahriplerinin artması üzerine batıda kiliseler, bu hudutsuz kullanmaları yer yer önlemeğe çalışmışlardır. Çeşitli sınırlama hükümleri koymuşlardır. Genellikle, orman ürünleri dünya pazarlarında gittikçe artan bir değere varmıştır. İsteği karşılamak üzere artan sürekli kesimler, ormanların varlığında önemli azalmalara sebep olmuştur. Bu tamamen tükenmeye doğru gidiş, idare ve siyaset adamlarını düşündürmüş, önleyici tedbirler aranmış, sürekli araştırmalar yapılmış, çeşitli uygulamalar denenmiştir [4]. Bunun üzerine, ormanların korunmasına ilişkin yasal düzenlemeler yapılmıştır. İnal'a göre, ilk hukuki düzenlemeler ve ormanların korunmasına ilişkin önlemlere Fransa'da 10, Almanya'da 11 ve 12. yüzyıllarda rastlanmıştır. Daha ayrıntılı içeriğe sahip yasal düzenlemeler içinse 16. yüzyılı beklemek gerekmiştir. Yine İnal'a göre; bu alanda ilk girişimde bulunanlar Fransızlar olmuş ve 1827'de ormancılığa ilişkin ilk yasayı çıkarmışlardır. Daha sonra, 1853'te Avusturyalılar ve 1919'da da İngilizler ilk ormancılık yasalarını yürürlüğe koymuşlardır. Ormancılığa ilişkin yasal düzenlemelerin ortaya çıkışını yer ve zaman olarak belirleyen en önemli etkenler, İngiltere, Fransa ve Avusturya'nın

kapitalist üretim biçimini benimsemeleri ve sanayi devrimini gerçekleştiren ilk ülkeler olmalarıdır [5].

1.1.1.4. Osmanlı İmparatorluğu Dönemi

1.1.1.4.1. Cibali Mübaha Dönemi

Osmanlı İmparatorluğu Döneminde, Tanzimat Dönemine kadar, bazı özel alanlar için alınan önlemler dışında, ormanların korunması ve ormanlardan yararlanmanın düzenlenmesi bakımından esaslı ve sistemli bir biçimde önemli bir çabanın olmadığı görülmektedir [4]. Ormanlar, cibali mübaha sayılmıştır. Cibali mübaha kelime anlamı olarak mübah dağlar anlamına gelmekte olup halkın temel ihtiyaçlarını karşılaması için serbestçe kullandıkları orman alanlarıdır [6]. Ormanlar, hava ve su gibi herkesin istifadesine açık bırakılmıştır. İsteyen istediği yerde açma yapmış, ağaç kesmiş, tarla, bağ, bahçe edinmiş, bir hayli geniş çiftlikler kurmuş ve sınırsız avlanma yapmıştır. Tersane, tophane ve benzeri devlet hizmetlerinin karşılanması gibi durumlar haricinde serbest faydalanmaya müdahale edilmemiştir. Cibali mübaha devrinde gemilerin ana maddesi, silahların kundakları özel vasıflı ağaçtan yapılırdı. Büyük çaplı ve özellikleri bulunan bu kereste yanında; zift, katran ve reçinenin de kolaylıkla ve yeterli miktarda elde edilmesi zorunluluğu bulunuyordu. Bu amaçla da; en üstün vasıflı ormanların öncelikle Tersane ve Tophane-i Amire idarelerinin emri altında tutulması öngörülüyordu. Bu ormanlar, cibali mübaha ormanlarından ayrı tutuluyordu [4].

Osmanlı devrinde orduların yetiştirilmesi ve her an savaşa hazır tutulması için, çeşitli av partileri ve av şenlikleri tertiplenmişti. Cibali mübaha görüşü ile ülkenin her tarafında ve herkese avlanma serbest bırakılmıştı. Yaban hayvanlarının üremelerini sağlamak üzere hiçbir tedbir düşünülmemişti. Bütün yurttaki bu doğal kaynak, telafisi imkânsız kayıplara uğramıştı. Çok zengin olan av potansiyeli zayıflamıştı. Hatta nadir türlerin birçoğu da ortadan kaybolmuştu [4].

İstanbul'un zaptı ve Bizans'ın tarih bölümüne aktarılması ile başlayan Yeni Çağda beşeri istekler, çeşitli yönlerde ani ve süratle artmıştı. Sınırsız tasarruflar, her tarafta doğal dengeyi bozmuştu. Bunlara karşılık, Fatih Sultan Mehmet ve Kanuni Sultan Süleyman'ın ferman, hüküm ve fetvaları ile bazı tedbirlerin alınması düşünülmüş ise de, çalışmalar yetersiz kalmıştı [4]. Devlet ve halk, her ihtiyacını ormanlardan hiçbir kayıt ve şarta

bağımlı olmaksızın karşılıyor, böylelikle orman varlığımız geniş ölçüde zarara uğrayıp günden güne azalıyordu [7].

Osmanlı İmparatorluğu devrinde orman mevcudumuz o günkü ihtiyaçlara yetecek oranda olduğundan, cibali mübaha diye tanımlanan ormanlık sahalarda kesim ve her türlü faydalanma serbest bırakılmıştı. Faydalanmanın serbest bırakılmasının bir diğer sebebi de, imparatorluğun kuruluşundan itibaren izlediği saldırı ve genişleme amacına yönelik genel politikası olmuştur. Bu politika sayesinde devlet, yeni kaynaklar sağlamış, fethettiği tüm topraklara ve bu arada ormanlara da sahip olmuş fakat, ormanlardan yararlanmanın düzenlenmesiyle pek ilgilenmemiş, hemen bütün ormanlar halkın serbestçe yararlanmasına açık bırakılmıştır [7].

Cibali mübaha devri diye adlandırdığımız bu devir, Türklerin İslamiyet'i kabulünden Orman Nizamnamesinin yayım tarihi olan 1869 yılına kadar devam eder [3].

1.1.1.4.2. Tanzimat Dönemi

19.yy'a girerken iddialı yeni yeni buluşlar yaygın halde birbirini kovalamaktadır. Avrupa, barınmada, beslenmede, haberleşmede, ulaşımda büyük hamleler gerçekleştirmişti. Sanayide devrimler yapılmış, dev tesislerin kurulması sağlanmıştır. Bu zorunluluk ile de, büyük şehirler kurulmuştur. Birbirini tamamlayan atılımlarla batı alemi, bilimde ve teknikte hızla ilerlemişti. Ormanların değeri kavranmış, kurallara göre devamlılığı sağlayacak şekilde kullanıma başlanmıştır [4].

Osmanlı İmparatorluğu ise bu zamanlarda gücünü kaybetmeye ve genel politikası için gerekli olan kaynakları artık fetihlerle sağlayamaz duruma düşmeye başlamıştır. Bu nedenle, çeşitli alanlarda reformlar yapmak ve kendi öz kaynaklarına dönmek zorunda kalmıştır. Artık batının ilerlemiş bilgi ve tekniğinden faydalanma zorunluluğu da kabul edilmişti. Bu kabul ile idarecilerin ilk uygulaması 1839 yılında Tanzimat Fermanı'nı ilanları olmuştur. Bu görüşlerin ve uygulamaların ışığında; ormanların yönetiminde de bir uzmanlık kuruluşunun lüzumu kabul edilmişti. Yetkili bir idarenin kurulması düşünülmüş ve kararlaştırılmıştı [4].

1.1.1.4.2.1. İlk Ormancılık Kuruluşu

Tanzimat reformunun güttüğü amaçlardan birisi de, devletin içinde bulunduğu mali kriz nedeniyle ülkenin doğal kaynaklarının değerlendirilmesi ve hazineye gelir sağlanması idi. Bu amaçla, sınırsız faydalanmalar sonucunda kıt kaynak haline gelen ormanlar da bir gelir kaynağı olarak düşünülmüş ve devlet ormanlarından çıkarılacak kereste, odun ve kömürden alınacak vergileri toplamak üzere 18 Şubat 1839 tarihinde Ticaret Bakanlığına bağlı olarak merkezi İstanbul'da olan bir " Orman Müdürlüğü " kurulmuş ve ülkenin bazı bölgelerine orman müdürleri atanmıştır. Fethi Paşa'nın emrinde, Ahmet Şükrü Bey idaresindeki bu kuruluş, Türk ormancılığının ilk teşkilatı olmuştur [4].

Osmanlı ormancılığı için önemli bir gelişme olan bu yapılanma, Tanzimat'ın çoğu uygulamaları gibi malî nitelik taşımaktaydı. Müdürlüğün çalışma programı niteliğindeki yönetmelik, orman tahriplerinin önlenmesine yönelik bir yönetmelik olmayıp, daha çok orman ürünlerinden alınacak vergileri kapsıyordu. Orman Müdürlüğü'nün faaliyetleri sonucunda eski uygulamalarla kıyaslanamayacak gelir elde edilmeye başlanmışsa da, bu durum uzun sürmemiştir. Uzun süreli olmamasının en önemli sebebinin Tanzimat'ın getirdiği yenilikleri içine sindiremeyen kitlelerin ve ormanlardan ticari amaçlarla yararlanmayı alışkanlık haline getiren zenginler ve ileri gelenlerin memurlara sorun çıkartması olmuştur. Diğer sebebi, Ahmet Şükrü Bey'in Orman Müdürlüğü görevine ek olarak Posta Nazırlığına atanmasıydı. Posta Nezareti ve örgütü, Orman Müdürlüğü gibi yeni bir yapılanma sürecine girdiğinden yöneticisine ek sorumluluklar yüklüyor ve Şükrü Bey'in ilk görevini ihmal etmesine neden oluyordu. Ormanlarla ilgili uygulamaların başarısızlığa uğramasında görevlilerin sorumluluğu da yok değildi. Görevliler, devletin orman müdür ve memurlarına yeteri kadar maaş vermediğini bahane ederek halktan yasal olmayan yol ve isimlerle vergi istemektedirler [8]. Orman Müdürlüğü'nün kaldırılmasında bir diğer sebep ise, orman müdür ve memurlarının yeteri kadar eğitilememesi, lüzumlu bilgilerle donatılamaması ve teşkilatın yeterli denetim ve kontrole tabi tutulamaması olmuştur [4]. Gerek halkın bu yeni vergi ve uygulamalara tepkisi, gerek yöneticilerin gösterdiği kararsızlık ve istikrarlı bir yönetim anlayışından uzak olmaları sonucunda 1841 yılında Orman Müdürlükleri kaldırılmış; 1842 yılında da diğer alanlarda olduğu gibi vergi alımı uygulamasından vazgeçilmişti [8].

1853-1856 Kırım Savaşında, ağaç ihtiyacı çok artmıştır. 1856'da demiryolu inşaatı büyük değer kazanarak uygulanmaya başlanmıştı. Zonguldak kömür havzasının bulunarak

işletmeye açılması da orman tahriplerini elverişli hale getirmişti. İskenderiye'nin ve Süveyş kanalının inşaatı büyük çapta ağaç harcanmasını gerektirmişti. Bu sıralarda bir de yurt içinde düzensiz yerleşim başlamıştı. Ormanlarda hayvan otlatma, yangınlar çıkarma, tarla açmalar, Türkiye ormanlarında büyük etkiler yaratmıştı. Öte yandan Türk donanması da hakimiyet iddiası ile büyük tekneler inşa etmekte idi. Bütün bu etkilerin sonucunda, Batı Karadeniz ve bilhassa Çanakkale'nin büyük meşe ormanları çok zarar görmüştü. Sonu düşünülmeyen yıkıcı bu uygulama sonunda; nehir taşmaları, sel yayılmaları ile geniş kültür alanları, düzlükler sular altında kalıyordu. Bataklık sahalar yayılıyor, nüfusun sağlığını bozan sıtma ocaklarını meydana getiriyordu. İklim çelişkileri, müthiş sıcaklar çalışan insanların enerjisine zarar veriyordu [4].

1.1.1.4.2.2. İlk Uzmanların Getirilişi

1856 yılında Kırım Savaşı'nın sonunda gerçekleşen Paris Antlaşmasıyla, Osmanlı İmparatorluğu Döneminde bir diğer reform hareketi görülmüştür. Bu dönemde, Osmanlı İmparatorluğu'nun Avrupa ülkeleriyle ilişkileri artmış ve bu ülkelerin teşvikiyle devlet, ülke ormanlarının idaresinin, en az Fransız ormancılığı seviyesine çıkarılması kararına varmışlardır. Bu nedenle, bilimsel şekilde idareleri ve korunmaları amacıyla "Orman Biliminde Uzman" kimliğiyle Fransa'dan bir uzman topluluğu getirtilmişti. 1856 yılında Louis Tassy, Alexandre Istem ve yardımcıları ile beraber; altı kişilik fen heyeti ve birkaç bekçibaşı gelmişlerdi. Bunlara orman varlığını tespit, bilimsel şekilde idarelerini temin, teknik eleman yetiştirme ve gerekli teşkilatı kurma görevleri verilmişti. Bu kişilere, bilgi ve tecrübe sahibi mahalli idarecilerde katılmıştı. Yol, kanal, sanayi, demiryolu, ziraat ve ormana ait her şey bu heyetin incelemesine sunulmuştu. Yurt idarecilerinden görevlendirilenlerle birlikte Tassy'nin başkanlığında Bayındırlık Bakanlığına bağlı "Meclis-i maabir" adı ile bir meclis kurulmuş ve ormanların yeni bir düzene bağlanması işi de bu meclisin çalışma konularından birini oluşturmuştur [4].

1856-1877 yılları arasında çeşitli dönemlerde, heyetler halinde ülkemize Fransa'dan getirilen bu uzmanların önerilerine uyularak orman varlığının envanteri ile ilgili çalışmalar yapılmış, ormancı eleman yetiştirilmesi için İstanbul'da 1857 yılında ilk orman okulu kurulmuştur [4]. Bu orman okulunun adı Tasinin Orman Mektebi'dir. 1857 yılında orman mektebinin açılması ile Türkiye'de Batı Medeniyetinin anladığı manada ormancılık da kurulmuş oldu. 1857 yılı, hem ormancılık öğretiminin başladığı bir tarih, hem de modern

ormancılığın kuruluş noktası olarak ele alınabilir. Çünkü, bir taraftan mektep açılmış, öte yandan da Meclisi Meabir’de orman işleri ele alınmıştır [9].

Sürdürülmekte olan bu mutlak ve serbest faydalanmalar ile ormanların kısa zamanda yok olacağı ve harap olacağı belirtiliyordu. Derhal gerekli mevzuatın hazırlanması, muhafaza ve değerlendirme usullerinin ortaya koyulması, bilgili memurlar yetiştirilmesi öngörülmüyordu [4].

1.1.1.4.2.3. Arazi Kanunnamesi

Tanzimat’ın faydalı hamlelerinden birisi de; “Ramazan Kanunu” adı da verilmiş olan, Arazi Kanunnamesi’nin hazırlanması ve yayımlanmasıdır. 7 Nisan 1858 tarihli bu kanunda; arazi ile ilgili bütün işlemler, ilk defa olarak yazılı bir yasa halinde uygulama bulmuştu. Arazilerin tanım ve sınıflandırması yapılmıştı. Bütün köy ve kasabaların kesin hudutları belirtilmiş ve belgelere bağlanmıştı. Toprağın işlenerek; boş bırakılmaması temin olunmuştu. Ayrıca, ormanlarla ilgili de hükümler içermekteydi. Arazi Kanunnamesi’ne göre ormanlar, miri ormanlar, özel ormanlar, vakıf ormanları, köy ve kasabalara ait ormanlar ve cibali mübaha ormanları şeklinde bir sınıflandırmaya tabi tutulmuştur [4].

Özel ve vakıf olanların dışında kalanlar için; Kanunname’nin çeşitli maddelerinde serpili olarak maddeler görülmektedir. Arazi Kanunnamesi’nde, tapu ile orman ve pırnallığa sahip olunabileceği kabul edilmiştir. Bu sahaların ziraat için açılıp tarla haline getirilebileceği hükmü yer almıştır. Kendi kendine yetişmiş, meşe, ceviz, kestane ve gürgenin serbestçe kesilemeyeceği; öşrünün ödenmesi suretiyle faydalanılabileceği kayıtları konmuştur. Korumak suretiyle tasarrufa alınan sahaların tapu ile kütüğe geçirilmesi mümkün hale getirilmiştir. Bu suretle, ormanlık sahaların da korunması kanun ile koruma altına alınmıştır. Sınırları belirtilen köy ve kasabalılara; bu hudutlar içinde kalan ve baltalık adı verilen ormanlar ayrılmıştı. Yalnız ve ancak o köy ve kasabalının bedel ödemedi faydalanması kabul edilmiştir. Bunlar miri arazilerdi. Yani, sahipliği devletin olup faydalanma hakkının devredildiği arazilerdi. Daha sonra arazi metruke halinde değerlendirilmişlerdi. Yani, yine sahipliği devlete ait olup kamu veya köy, kasaba halkına ayrılan ve terk olunan araziler olarak değerlendirilmiştir. Hatta ziraata elverişli olmayan, arazi mevat olarak kabul edilen yerlerdeki kuru ve baltalıklarda köy ve kasabalılara ayrılmıştı. Bu sahalar, belirtilen vergilerinin ödenmesi ile; kuyudu kadime defterlerine köyler ve kasabalılar adına ayrılmıştı. Bir hak olarak o köy ve kasabalının

ortak faydalanmasına bırakılmıştı. Başkalarının müdahaleleri önlenmişti. Böylece, bu köy ve kasabalar kuru ve baltalıkları; cibali mübahadan ayrı tutulmuştu. Bu tedbirlerin, ormanların devamlılığını temin yolunda faydalı etkileri görülmüştü. Hatta Fransız uzmanı Brikoni'nin orman merkez idaresinde meclis başkanı olarak göreve başladığı sırada “ Köy baltalıkları orman açmasından korunmuştur. Bilhassa köy koruları pek güzel muhafaza edilmiş bir halde görünmektedirler” sözü dikkate değer bir husustur. Bu tedbirlerle, cibali mübaha fikir ve anlayışının silinmesinde ilk adım atılmıştır. Bunların dışında herkesin cibali mübahadan, kayıtsız ve şartsız odun ve kereste olarak faydalanması devam ettirilmektedir. Arazi kanunnamesi ile ormanların devamlılığı prensibinin garantiye bağlanmasına çalışılmıştır. Bedel alınmadan fakat, bir denetim kaydı ile halkın ormanlardan faydalanması usulü getirilmiştir [4].

1.1.1.4.2.4. Mecelle

1869 yılında Ahmet Cevdet Paşa başkanlığındaki bir heyet tarafından bölüm bölüm hazırlanarak kabul edilen, İslam dünyasının ilk ve en önemli medeni kanunu olan Mecelle ilan edildi [63]. Mecelle’de halkın tıpkı su ve havadan serbestçe yararlandığı gibi, ormanlardan da serbest yararlanma hakkı olduğu yolunda (Cibali mübaha) hüküm taşımaktadır [4]. 1869-1877 yıllarında yürürlüğe konulan Mecelle, ormancılık görüş, düşünüş ve uygulamalarında hiçbir yenilik getirememiş, cibali mübaha anlayışını değiştirememiş ve orman varlığının gerçek değeri hakkında, ilim ve tekniğin ışığı altında faydalı bir fikrin doğuşuna zemin ve hizmet hazırlayamamıştır [10].

1.1.1.4.2.5. Orman Nizamnamesi

Mülkiyet olarak ormancılığımıza kamu mülkiyeti hakim olmuştur. Osmanlı İmparatorluğu’ndan bu yana, özel ormanlar daima çok az bir alanı oluşturmuş, ormanlar, diğer ülke toprakları gibi devletin malı sayılmıştır. Devlet, ancak belli orman alanları üzerinde, “Cibali mübaha” olarak nitelendirdiği bir kullanma anlayışı kabul etmiş ve bu ormanlar herkesin ortak kullanımına açık tutulmuştur [6].

Ormancılık edebiyatına baktığımızda, ormanların tahribinde ana faktörün, cibali mübaha olduğu kabul edilir. Bunlara ilaveten, imparatorluk donanması ve ordunun ihtiyaçları ile saray ve başkentin ihtiyaçları için, özellikle Marmara bölgesinde büyük

orman alanları ayrıldığı ve söz konusu ihtiyaçların karşılandığı da bir gerçektir. Bu tür yararlanmalar neticesinde de ülke ormanları büyük zarar görmüştür. Fakat, esas neden olarak daima halkın yararlanması öne sürülmüştür [6]. Cibali mübaha anlayışının bu denli zararlı görülmesi neticesinde, ormanların daima devlet mülkiyetinde olması gerektiği, bunun dışında bir mülkiyet rejiminin kabul edilemeyeceği ve ormanlara zararlı olduğu kanaati hakim olmuştur [6]. Bu nedenle, ormanlar üzerindeki tahripleri önlemek ve ülke ormanlarını daha iyi korumak için 1869 tarihinde Orman Nizamnamesi ilan edilerek cibali mübaha anlayışına son verilmiştir.

Kapsam itibariyle Türkiye ormancılığı açısından ilk önemli belge 1869 tarihli Orman Nizamnamesidir. Türkiye ormancılık tarihinin ilk yasal düzenlemesi olan Orman Nizamnamesi'nin en önemli özelliği ormanlardan yapılan gelişigüzel faydalanmaya; cibali mübaha anlayışına son vermeye çalışan bir yasa olmasıdır. Nitekim, bundan önce yürürlükte olan Arazi Kanunnamesi'ne göre ormanlar, devlet ormanları, özel ormanlar, vakıf ormanları, köy ve kasabalara ait ormanlar ve cibali mübaha ormanları şeklinde bir sınıflandırmaya tabi tutulmakta iken, Orman Nizamnamesi, cibali mübaha ormanlarını veya cibali mübaha anlayışını yasal eylemsel olmasa bile yasal anlamda ortadan kaldırmış; padişaha ait ormanlar, devlet ormanları ve tersane ve tophane ormanları adı altında farklı yöntemlerle yönetilen ormanlar devlet ormanları kapsamında birlikte değerlendirilmiştir [11].

Orman Nizamnamesinin 1. maddesi ormanları,

1. Devlet Ormanları
2. Vakıf Ormanları
3. Kasaba ve Köy Baltalıkları
4. Özel Ormanlar,

olmak üzere dört grupta toplamaktadır [11].

1937 yılına kadar altmış sekiz yıl yürürlükte kalan 1869 tarihli Orman Nizamnamesi ile devlet ormanlarından her türlü orman ürünü alınması, çıkarılması yasaklanarak izne bağlanmış, ağaçların kesim zamanı belirtilmiş, kesme ve taşıma idarenin ruhsatına ve nakliyesine bağlanmış, emvalin kaynağını belirtmek üzere mamul damga usulü getirilmiş, hayvan otlatmaları kontrole alınmış, sürülerin çoban gözetiminde bulundurulması mecbur tutulmuş, otlatma vergisi ödenmesi öngörülmüş, muhtarlar orman idaresine yardım ile yükümlendirilmiş ve ceza hükümleri getirilmiştir [4].

Arazi Kanunnamesi'nin öngördüğü, cibali mübahadan faydalanmanın, hazırlanacak olan Orman Nizamnamesi ile ortadan kalkacağı söylentileri, bununla ilgili çeşitli emir ve iradelerin çıkartılması ve orman okulunun açılması halkta ciddi endişeler uyandırmış ve bu endişeler ile de ormanlar önemli ölçüde zarar görmüştür. Kayıtsız ve şartsız faydalanmaya alışmış topluluğu disipline etmek çok güçtü. Yeni bir ortam oluşturmaya yönelik bu çalışmalara karşılık uygulanmakta olan Arazi kanunnamesi ile Mecelle'nin ormanlarla ilgili hükümleri de ormanlara tekniğe uygun müdahaleleri önlüyordu. "Cibali mübahadan istifade herkese serbesttir. Kimseden öşür alınamaz" hükümleri vergi alınmasını ciddi anlamda engelliyordu [4]. Bu nedenle, Orman Nizamnamesi'ndeki hükümler, yirmi dört sene gibi, uzun bir süre uygulanamamıştır. Ancak, 1898 yılında Orman ve Maadin Nezaretinin (Bakanlık) kuruluşundan sonra uygulanmaya başlanmıştır. 1869-1898 arasındaki bu dönemde ise, sadece devlete gelir temin etmek gibi bir gaye ile çarşı ve pazara getirilen orman ürünlerinden Orman Hakkı adında bir para alınmakla yetinilmiştir [12].

Ormanların idaresinin, orman müfettişleri tarafından yapılacağı, süvari ve piyade orman bekçileri tarafından korunacağı hükme bağlanmıştır. Bu memurlar, orman içinde devlet tarafından yapılacak barakalarda oturacaklardır. Her piyade bekçiye sekiz bin dönüm orman sahası teslim olunacak, okuryazar olan süvari bekçiler bunları düzenli olarak kontrol edecektir. Suçlar, tutanaklarla tespit edilecek, özel defterlere kayıt edilecektir. Ayrıca, dikili damganın kilit altına alınması, ağaç bedelinin mal sandığına yatırılarak makbuzunun gösterilmesi hususları da değerlendirilmiştir [4].

Bu yasa ile bir taraftan ormanların korunması, diğer taraftan da ormanlardan yapılacak üretimden alınacak vergiler ile devlete gelir sağlanması amaçlanmıştır. Bunun dışında ormanların bakımı ve iyileştirilmesi, ağaçlandırmalarla yeni ormanlar oluşturulması konularında herhangi bir yaptırım ortaya konulmamıştır [11].

1.1.1.4.2.6. İlk Orman Genel Müdürlüğü

Ormancılık teşkilatının genel müdürlük seviyesinde teşkilatlanması, Orman Nizamnamesi'nin 1869 yılında yürürlüğe girmesiyle birlikte Maliye Bakanlığı bünyesindeki Orman Umum Müdürlüğü'nün kurulması ile başlar [13]. İlk Umum Müdürlüğü'ne Aristidi Baltacı atanmıştır. Hizmetler artık tek idarede toplanmıştı. Ormanlar, devlet ormanları, vakıfa bağlı ormanlar, kasaba ve köylere ait ormanlar ve

şahıslar mülkiyetinde ormanlar olmak üzere dört bölümde kabul olunmuştu. Tersane ve tophane ormanları, miri orman, cibali mübaha adları ile ayrı usullerle idareleri süregelen ormanlar devlet ormanları adı altında toplanmış ve korunmaları orman idaresine bırakılmıştır. Ağaç kesimi ve kereste temini artık yalnız orman idaresine bırakılmıştı [4].

1.1.1.4.3. Birinci Meşrutiyet Devri

Tanzimat Fermanı, yurdun her tarafında ve her şeyde bir kendine gelme çabası yaratmıştı. Parlamenter sistemin ve meşrutiyet idaresinin padişaha kabul ettirilmesi mücadeleleri, en büyük uğraşlar olmaktaydı. 1877 yılında II. Abdülhamit, meşruti idareyi kabul ederek tahta çıkmıştı. Ama kısa bir süre sonra büyük Rus Savaşının çıkmasıyla hükümdar meclisleri kapatmış, ülke koyu bir sınırsız monarşi idaresine mahkum olmuştu. Tabi olarak bu yaşantı, tesirlerini ormancılık çalışmalarında da göstermiş idi. Muhafazasız kalan ormanlar için taşradan umut aranmıştı. Orman korucusu tayin işlemleri mahalli kadroya bırakılmış, mahalli idarelerin imkânlarından yararlanılmak suretiyle orman süvari ve piyade kolcuları kadroları kurulmaya çalışılmıştır. Fakat, ödenek yetersizliği nedeniyle kadro alınamamıştı. Bu nedenle, uygulama imkânı bulamamıştı. Büyük orman yangınlarının önlenmesi için yangın korucuları oluşturulmuştu. Bu sıralarda bir diğer orman tahribi başlamıştı. Çam kabuğu piyasada değer kazanmıştı. Çam ağaçlarının kabukları gizlice soyuluyor, kaçak olarak getirilip satılıyordu. Bu çok tehlikeli zararı önlemek üzere “Geçici Çam Kabuğu Korucuları” çalıştırılmıştı. Sayılan bu çabalara rağmen bu devre II. Meşrutiyetin ilanına kadar aynen sürmüştü. Hizmetler sadece vergi alımı ve gelirin artırılmasından ibaret kalmıştı [4].

1.1.1.4.4. İkinci Meşrutiyet Devri

II. Meşrutiyetin ilanından sonra orman idaresinde umum müdürlük görevine Hoca Ali Rıza Efendi getirilmişti (1908). Hoca Ali Rıza Efendi, orman varlığını ve sınırlarını tespit ettirmiş, ormancılık öğretimine katılmış, her vilayette orman müdürlüğü kurmuştu. Teknik hizmetleri idari kadrodan ayırarak ayrıca teşkilatlandırmıştı. İl ve ilçelerde teknik hizmetler için fen memuru, bunların denetiminde işlem memuru, toplama memurları ile ormanları korumak üzere bekçi ve başbekçiler görevlendirilmişti. Bekçiler, 25-45 yaş

arasındakilerden ve civar köyler halkından alınmıştı. İyi ahlak sahibi, cesur, çevresine etkili kimselerden seçilmişti [4].

1.1.1.4.4.1. İlk Askeri Koruma

Geçmişte Hoca Ali Rıza Efendi ile birlikte çalışmış Fransız Jandarma Yüzbaşı Sarru, ormanların korunmasının orman jandarması tarafından yapılmasını teklif etmişti. Yüzbaşı Sarru, teklifini Umum Müdür Vekili Avadis Remzi Bey'e kabul ettirmişti. 1914 baharında, Kağıthane'de Orman Jandarma Mektebi açılmıştı. Askerlik çağına gelenlerden seçme beş yüz kişi alınmıştı. Ancak, imparatorluğun kısa bir süre sonra I.Dünya Savaşı'na girişi üzerine asker olan bu öğrenciler, subayları ile birlikte cepheye sevk olunmuşlardı. Bu suretle de; orman jandarmasının hizmete katılması temin edilememişti [4].

1.1.1.4.4.2. Yeni Uzmanlarla Çalışma

Daha sonraki yıllarda devlet, Orta Avrupa ülkelerinde artık yerleşmiş olan Teknik Ormancılık Evresi'ne biran önce ulaşmak ve bu evrenin gereklerini sağlamak için yeni birtakım girişimlerde bulunmuştur. İkinci meşrutiyetin ilanı (1908) ile başlayan dönemde, Alman ve Avusturyalı ormancı uzmanlar ülkemize davet edilmiş ve bu uzmanların önerilerine dayanılarak gerek ormancılık öğretimi gerekse ormancılık mevzuatı ve işletmeciliği alanında önemli çabalar gösterilmiştir. Bu çalışmaların bir ürünü olarak 1917 yılında “ Ormanların Usulü İdarei Fenniyeleri Hakkında Kanun ” çıkarılmış ve bu yasayla, devlet ormanlarının işletme planlarına göre işletilmesi zorunluluğu getirilmiştir. Böylece, ülkemizde plansız ormancılık dönemi sona ermiş ve teknik ormancılık dönemine geçilmiştir [14].

Avusturyalı ormancı uzmanlar Veit ve Stoger zamanında, ilk amenajman heyeti kurulmuş, ormanların işletme planlarına göre yönetilmesi kararlaştırılmıştı. Böylece, bu dönem Türkiye'de ormanlardan planlı faydalanmanın başlangıcı olmuştur [4]. Ancak, bu dönemde araya giren Balkan ve Birinci Dünya Savaşlarının doğurduğu sonuçlar ve koşullar, teknik ormancılık uygulamalarına girişilmesini büyük ölçüde engellemiştir [15].

Ormanlardan saha ayrılarak uzun sürelerde, müteahhitler ve şirketler eliyle işletilmesinin ilk uygulamasına geçilmiştir. Nizamnamenin yeterli olmadığı kabul edilerek Orman ve Mera Kanun Tasarısı hazırlanmıştır [4].

1.1.1.4.5. Cumhuriyet Dönemi

Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra 23 Nisan 1920 tarihinde açılan Türkiye Büyük Millet Meclisi hükümeti bir taraftan yurdumuzu düşman işgalinden kurtarmaya çalışırken diğer yandan da ülkenin iç güvenliğini sağlamak ve bu arada orman kaynaklarına olan ihtiyaçların karşılanması konularına da eğilmek zorunluluğu duymuştur [15].

1.1.1.4.5.1. Baltalık Kanunu

1920 yılında 39 sayılı "Baltalık Kanunu" çıkarılmış ve bu yasayla orman köylülerine hane başına ikişer hektar hesabıyla baltalık verilmesi öngörülmüştür [16]. Bu yasanın gerekçesinde, öteden beri ormanları korumak amacıyla alınan önlemlerin yetersiz kaldığı ifade edilmekte, Orman Nizamnamesi'nin 5. maddesi ile baltalığı olamayan köylülere devlet ormanlarından verilen haklar nedeniyle haksız bir takım uygulamaların olduğu değerlendirilmektedir. Bu itibarla da Baltalık Yasası ile "Hem var olan ormanları tahripten kurtarmak hem de köylüye yasal haklarından rahatlıkla yararlanma olanağı tanımak amacıyla devlet ormanlarından baltalık ayırmak" amaçlanmıştır [17].

Bingöl, "Geçmişten Günümüze Ormanlarımız ve Ormancılığımız" adlı eserinde Baltalık yasası ile " Vatanı vatan için istismar etmek " anlayışı ile hareket edildiğini ve bu anlamda yorgun ve fakir vatandaşı memnun etmek, fakir halkın ormanlardan yararlanmasına olanak sağlama, iş ve geçim sahası bulmalarına yardımcı olma gibi amaçların güdüldüğüne yer vermektedir. Bu yasa ile halkın şikayetleri bir ölçüde giderilmekte ve durumdan memnun kalanların savaşa gitmelerinin kolaylaşmakta olduğu ifade edilmektedir [11].

Bu kanunla büyük ormanlara yirmi kilometre uzaklıktaki odunculuk, kömürcülük ve kerestecilikle uğraşan bütün köyler halkına baltalık ormanları tahsis edilmiştir. Her eve on sekiz dönüm yer ayrılması, çevredekilerin ihtiyaca yetmemesi halinde en yakın miri ormanlardan yer ayrılarak köy namına parasız kütüğe geçirilmesi kabul edilmiştir. Civarda miri orman bulunmaz, şahıslara ait ormanlar varsa; bunların da değer karşılıkları köylüler tarafından peşin verilmek şartı ile kamulaştırılıp tahsisi öngörülmüştür [4]. Günümüzde uygulanmaya çalışılan ormanların köylülerce korunması yaklaşımına Baltalık Yasası'nın 1. maddesi kapsamında yer verilmiş ve bu maddede "Baltalıkların korunması ile yararlanma

köy ihtiyar heyetinin denetim ve sorumluluğu altında köy halkına aittir” denilerek bu sahalardan korunması, köy ihtiyar heyetlerine bırakılmıştır

Pazara götürülecek mallardan da vergi alınmaması esas getirilmiştir. Köy sandığına gelir sağlamak için tüm köylünün belirli günde kesip pazara götüreceği mal da serbest sayılmıştır [4].

Baltalık yasasının uygulanması düşünüldüğü gibi olmamış, pek fayda sağlayamamıştır. Kendisine verilen bu ormanları tamamıyla söküp tarla haline getiriyorlardı. Yaygın halde büyük zararlar görülüyor, çok sayıda şikayetler yapıyordu. Baltalık kanunun mutlaka değiştirilmesi isteniyordu [4]. Bu yasa ayrıca, köylü halka köylerinin yakınında verilecek miktarda devlet ormanı bulunmaması, köylülere baltalık ayrılması işlerini yürütecek sayıda teknik eleman olmaması, mevcut baltalıkların köylülerin gereksinmelerini karşılayamaması ve sınırlarının kesinlikle belirtilmemiş olması gibi nedenlerle de beklenen sonucu sağlayamamıştır [16].

Baltalık yasası, uygulama sonuçları önceden ayrıntısıyla dikkate alınarak hazırlanmış bir düzenleme değildir. Hangi amaç için hazırlanırsa hazırlanmış olsun, ormanların tahribi ile sonuçlanmış veya en azından bu anlamda önemli endişelere yol açmıştır. Bütün bunların sonucunda Baltalık Yasası, 1924 yılında çıkarılan 484 Sayılı Devlet Ormanlarından Köylülerin İntifa Hakkı Kanunu ile yürürlükten kaldırılmış ve bu konuda tekrar 1870 tarihli Orman Nizamnamesi esaslarına dönmüştür [11].

1.1.1.4.5.2. Ormanlardan Faydalanma Kanunu

15 Nisan 1924 tarihinde 484 sayılı yasa ile bazı köylülere verilen baltalık ormanları devlet ormanları kapsamına alınmıştır. Köylülerin veya köy yapısındaki kentlerin devlet ormanlarından karşılıksız yararlanması olanaklı hale getirilmiştir. Eskiden beri kuru ve baltalığa sahip olmayan köy ve köy yapısına benzeyen kasaba halkının okul, mescit, köprü gibi ortak ihtiyaçlar ile ambar, ağıl, samanlık gibi bireysel ihtiyaçlar, bina yapımı ve tamiri, araba, tarım aletleri üretimi ile hane ihtiyaçları çerçevesinde yakın pazar veya kasabalara götürüp satmak üzere odun ve kömür yapmak için devlet ormanlarının bilimsel olarak kesilmesi olanaklı olan bölümlerinden resmi belgeye dayalı olarak karşılıksız kesim yapabilmektedirler [11]. Ormanlardan faydalanmanın, katlanılması müsait ormanlardan ve resmi bir ruhsata göre yapılabileceği kesin hükmü getirilmiştir. Ayrıca, zeytin, palamut gibi meyvelerinden faydalanılan ağaçların kesilmesi ve sökülmesi yasaklanmıştır.

Lokomotiflerde, demiryolu üzerindeki ve sahillerdeki fabrikalarda odun yakılması da yasaklanmıştır [4]. Bütün bu tedbirlerle; asgari yaşama seviyesinde, güçten ve imkândan yoksun köylüye hayat mücadelesinde yardımcı olunmaya çalışılmıştı. Bu yolla, zorunluluk sebebi ile ormana bilgisizce saldırılar yapılmasına engel olunmaya gayret edilmişti [4].

1.1.1.4.5.3. Ormanların Bilimsel Yöntemlerle Yönetimi Kanunu

22 Nisan 1924 tarihinde, 504 Sayılı Türkiye Ormanlarının Bilimsel Yöntemlerle Yönetimi ve İşletilmesi Yasası yürürlüğe girmiştir [11]. On dört maddelik bu kanun meşrutiyet devrinde çıkarılmış bulunan “Ormanların Usulü İdareyi Fenniyeleri” kanununun hükümlerini genişletmiştir [4]. Bu yasaya göre, ister devlete ister özel veya tüzel kişilere ait olsun ülkedeki tüm ormanlardan kesim yapılabilmesi için “ İşletme planlarının düzenlenmesi ” zorunluluğu getirilmektedir. Önceden sadece devlet ormanlarının işletme planlarıyla yönetimi esası söz konusu iken; bu yasa ile tüm ormanlar bu kapsama alınmıştır [11].

Ormanların koruyucu rolü dikkate alınmış ve ülkemizde bazı ormanların ilk kez “Muhafaza Ormanı” olarak ayrılması hükme bağlanmıştır. Muhafaza ormanlarından kesim yapılması yasaklanmıştır [15]. Yurdun çeşitli bölgelerinde üç tane de orman okulu açılması, teknik eleman yetiştirilmesi de kabul edilmiştir [4]. Teknik personeli yetiştirmek için İstanbul’da yer alan Yüksek Orman Okulu bünyesinde “Orman Mühendis Muavini” yetiştirmek üzere “Orman Uygulama Okulu” açılmıştır [11].

1.1.1.4.5.4. İkinci Askeri Koruma

Cumhuriyet hükümeti, mümkün olabilen her fedakarlığı göze alarak, bulabildiği her kaynağı kullanarak karşılaştığı engelleri aşmaya çabalıyordu. Devlet kuruluşlarını yavaş yavaş tamamlamaya, hizmetleri yeterli seviyeye ulaştırmaya gayret etmekte idi. Ancak, savaşların tahripleri, düşmanın yakıp yıkma gayretleri; gelir kaynaklarını azaltmıştı. Kaynaklardaki bu kıt ve sınırlı haller karşısında, 1924 yılında orman idaresi, en az masrafla hizmetlerin görülmesini temin maksadı ile askere alınan jandarmalar arasından ayrılacak bir kadro ile ormanların korunması tedbirini temin etmişti. Fakat hem askerlik eğitiminden hem de ormancılık bilgilerinden yoksun bulunuyorlardı. Kısa süreli bu uygulamada, hizmetlerden faydalanma mümkün olamamıştı. Şikayetler de dikkate alınarak, askeri

koruma kadrosu iki buçuk aylık bir deneme devresinden sonra kaldırılmıştı. Bu suretle de; Kağıthane’de orman jandarması okulu ile başlatılan askeri korumanın bu ikinci uygulaması da kısa süreli uygulamadan sonra birincisi gibi terk edilmişti [4].

1.1.1.4.5.5. Orman Talimatnamesi

18 Haziran 1924 tarihinde Orman Talimatnamesi hazırlanmıştı. Bu talimatname 1937 yılına, yeni kanunun yürürlüğe girişine kadar uygulanmıştı. Bu talimatname ile ormanların korunması görevi orman muhafızlarına bırakılmıştır. 1924 tarihli 638 sayılı kararname ile de “Orman Muhafızlarının Vazife Talimatnamesi” yayımlanmıştı. Orman muhafızlarının silahlı olmaları, jandarma benzeri resmi elbise giymeleri, yaka ve tokalarında ormancılık işareti taşımaları kabul olunmuştu. Ormanlarda oturmaları, ikişer ikişer gezmeleri, korumalarından sorumlu olacakları yeteri kadar sahanın belirtilmesi, bu sahalarda suçlular hakkında adli uygulamalarda bulunmaları istenmişti [4].

1.1.1.4.5.6. Ormanların Müteahhitler ve Şirketler Eliyle İşletilmesi

Ormanların Usulü İdarei Fenniyeleri Kanununun getirdiği ortamda, isteklisine damga yapılarak dikili ağaç teslimi yanında, ormanlık sahalara ayrılarak uzun sürelerde işletilmesi amacıyla müteahhidine teslimi usulü de yer almaktadır. Büyük sermaye yatırımı gerektirmesi sebebi ile uzak, sarp yerlerdeki bakir ormanların işletilmesine müteahhitler pek ilgi göstermemekte idi. Bu sahaların boş ve verimsiz bırakılmalarını önlemek üzere, bu tür ormanların şirketler tarafından işletilmesi düşünülmüştü. Bu suretle, hem civar köylüye iş sahası açılacak, hem hazineye gelir sağlanacak hem de milli ekonominin ihtiyaçları da karşılanmış olacaktı. Bu maksatla Ormanların Usulü İdarei Fenniyeleri kanununun beşinci maddesi ile bazı miri ormanların özel veya tüzel kişilerce işletilmesi usulü de getirilmişti. Fakat, devletin bu uygulamalarda kontrol ve denetimi çok zayıf kalmıştı. Şirketler kâr arzusu ile elde ettiği tüm haklarını kullanma gayretinden geri kalmamışlardı. Kesim sahalarının ağaçlandırılması zorunluluğuna rağmen, ne şirket ne de idarece bu konuda hiçbir yerde bir çalışmaya yer verilmemişti. Yangından koruma tedbirleri alınmamış, kesim sahalarının temizlenmesi yapılmamıştı. İçel Kadıncık ormanlarında yapılan teftişlerde, 45 metre boya varan ağaçların dikili ağaç zabıtnamelerinde 8-11 metre olarak işaret edilmiş olduğu, artanın enkaz olarak gösterildiği gözlenmişti. Bu kısımlar, birer

metrelik kısa tomruklar haline getirilerek enkaz temizliği olarak değerlendirilip ormandan çıkarılmış, ambalaj sanayisine satılmıştı. Bu suretle ve enkaz adı altında 15000 m3 mal taşındığı meydana çıkarılmıştı [4].

Bu kanaatlerin ışığında, uygulamanın ormanlara büyük zarar verdiği anlaşılmış ve 1937 yılında ıkarılan 3116 Sayılı Orman Kanunu ile ormanların şirketler eliyle işletilmesine son verilmiştir.

1.1.1.4.5.7. Prof. Bernard'ın alışmaları

Cumhuriyetin ilanından itibaren ormancılık örgütünü yeniden ele alacak, ormanları ve ormancılığı düzenleyecek, halkın ormanlardan yararlanması konusunda yeni yollar ortaya koyacak kapsamlı bir yasal düzenlemeye ihtiyaç olmuştur. Bütün hkmetler bu ihtiyaı görmekle birlikte, mecliste kabul görecek bir yasa tasarısı oluşturulamamış, yapılan görüşmelerde bir sonuca varılamamıştır. Yeni bir orman yarası hazırlanması konusundaki ihtiyaçlar göz önüne alınarak 1926 yılında Prusya krallığı Saksonya Eski Orman Genel Müdürü Prof. Bernhard ülkemize getirilmiştir. Prof. Bernhard, hazırladığı raporlarda ve konuşmalarında ormanların tahribindeki başlıca nedenin orman işletmeciliğinin müteahhitlere verilmesi olduğuna işaret ederek, ormanların devlet tarafından işletilmesi gereği üzerinde ısrarla durmuştur. 1935 yılında, Bernhard tarafından 16 bölümden oluşan ‘‘Ormanlar Yasa Tasarısı’’ hazırlanmıştır. Bu tasarı ile devlet ormancılığı benimsenmektedir. Tasarının 2. maddesi’nde ‘‘Bütün ormanların devlet ormanı olması asıldır’’ denilmek suretiyle ilke olarak devlet orman mülkiyetinin; 12. maddesi’nde de ‘‘Devlet ormanlarının işletilmesi yalnızca iktisat vekaletine aittir’’ hükmü ile de devlet orman işletmeciliğinin benimsendiği görülmektedir. Ormanlarda hayvan otlatılması yasaklanmış, ormanlardan karşılıksız yararlanma hakkına son verilmiş, devlet ormanlarından işletme planlarına göre kesim yapılması gerektiği, devlet ormanlarının doğrudan devlet tarafından işletileceği hüküm altına alınmıştır [11].

1.1.1.4.5.8. 3116 Sayılı Orman Kanunu

Bütün bu çabaların bir sonucu olarak, 1937 yılında teknik ve bilimsel ormancılık uygulamasının ülkemizde başlangıcını simgeleyen ‘‘3116 Sayılı Orman Kanunu’’ ıkarılmıştır. Bu yasa ile ilk kez ormanın bir tanımı yapılarak orman sayılan ve sayılmayan

yerler belirlenmiş ve ormanlar ulusal ekonominin önemli kaynaklarından biri kabul edilerek devlet ormanlarının tüm toplumun yararına olacak bir biçimde devlet tarafından işletilmesi öngörülmüş, devletten başkasına ait ormanlar üzerinde de devletin gözetimi ve denetiminin sağlanması ve hatta bazı özel ormanların kamulaştırılması amaçlanmıştır [15]. Bu kamulaştırma ile çeşitli sınır ve alan uyumsuzluklarının çözümü ve özellikle de orman mülkiyetinin devletin elinde toplanmasını sağlamak amaçlanmıştır. Bu kanun ile, ülkemizde “Devlet Ormanlığı” dönemi başlamıştır [11].

Bu yasa, ağaçlandırmalarla yeni orman alanları kazanmak ve böylece ormanların topluma sağladığı mal ve hizmetleri artırmak için de bir takım hükümler getirmiştir. Öte yandan, 3116 sayılı orman yasası, devlet ormanlarının ürünlerinden parasız yararlanmayı da ilke olarak kaldırmıştır [15].

Bu yasa ile orman mülkiyetinde Orman Nizamnamesi'ne uyulmuş ve orman mülkiyet çeşitleri dört grupta toplanmıştır. Bunlar:

1. Devlet ormanları
2. Umuma mahsus ormanlar (köy, belediye ve özel idareler gibi tüzel kişiliğe sahip kamu kurumlarına ait ormanlar)
3. Vakıf ormanları
4. Özel ormanlardır [11].

Ormanla ilgili geniş bir kitle tarafından dikkatle izlenen; ormancılık hizmetlilerince sabırsızlıkla beklenen ve anakanun olarak nitelendirilen; 3116 sayılı yasa yanında; bunun getireceği ortamı tamamlayacağı umulan, 11 Ocak 1937 tarihinde Askeri Orman Koruma Kanunu Tasarısı meclise sunulmuştu [4].

1.1.1.4.5.9. Askeri Koruma Uygulamaları

Asırlardan beri bakım ve koruma yanında, hiçbir müdahale yapılmayan yurt ormanlarının; saha itibarıyla azaldığı, vasıfları yönünden acınacak durumda bulunduğu, geri kalanlarının da insan elinin ulaşmadığı sarp yerlerde oldukları; yurdu sellerden ve düşmanlardan koruma, halkın sağlığı yönünden bilinen büyük değerlerinin ihmal edildiği; bugüne kadar mevcut olan muhafaza teşkilatının ve kadrosunun beklenen verimi vermediği; bu sebeplerle de ormanların muhafazası işinin askeri bir teşkilata bırakılması lüzumu belirtilmişti [4].

Milli müdafaa vekaletinden alınacak bir kadro; altı ay askeri eğitim ve öğretime tabi tutulacak; eğitim ve öğretimin yapıldığı kuruluşlara gelecek ormancılar tarafından kendilerine teknik orman bilgileri verilecek; her yönü ile donatılarak, kurulan koruma birliklerinde görevlendirilecektir. Bu sürede başarılı olanlar, altı ay orman işletmesi revirlerinde veya tali orman muhafaza mektebinde kurs göreceklendir, başarılı olanlar sivil kadrolu görevlere alınacaklardır. Bu askeri kadro ile ormanların daha sık halde korunabileceği, askeri disiplin dolayısıyla korumanın daha mükemmel olacağı; muhafaza işlerinin en kısa zamanda yoluna konulabileceği, görev verilen askerlerin ormanlarda ve civarında oturan halk ile tanışıklığı ve akrabalık gibi ilişkileri bulunmayan kimselerden olacakları; halkın askeri oluşuma karşı hörmet, emniyet ve itaat duyguları sebebi ile birçok zihinlerde yer etmiş olan ormanların sahipsizliği fikrinin de bertaraf edilebileceği görüşleri anlatılmıştı [4].

Askeri koruma birlikleri ile orman koruma hizmetlerinin yürütülmesinde, ormanlar koruma mıntıklarına ayrılacak, mıntıklar mevcut kadrolarına göre erlere teslim edilecekti. Erlerin inşa olunacak karakollarda veya ormanlara en yakın müsait köylerde oturmaları sağlanacaktı. Postalar, her gün mıntıklarını gezecekler, posta başıları her günkü olayı defterlerine işleyecekti. Komşu postalarla haftada iki görüşme yapacaklardı. Tuttukları zabıt varakalarını en geç iki gün içinde bölge şefine zimmetle göndereceklerdi. Çevirge müdürleri ile mahallin en büyük koruma amirleri aylık işler hakkında ortak rapor yapacaklar, örneklerini genel müdürlük ve komutanlığa göndereceklerdi. Bu temel görüşler ışığında tasarı 3157 sayı ile 5 Mayıs 1937 tarihinde 3596 sayılı resmi gazete ile yayımlanarak yürürlüğe girmişti. Bu kanunla; Ziraat Vekaletine bağlı ve tümen çapında bir Orman Genel Komutanlığı kurulmuştu. Birlikler; ormanların durumuna göre; alay, bağımsız tabur veya bölükler halinde tertiplenmişti. Koruma görevinin askeri kuruluşa bırakılması dolayısıyla, mevcut korucu ve muhafaza memurları, ölçüm memuru haline getirilmişti [4].

1.1.1.4.5.10. Orman İşletme Talimatnamesi

17 Aralık 1937 tarihinde orman işletme işleri ile ilgili Orman İşletme Talimatnamesi yayımlanmıştı. Bu talimatname ile ormanların; artık fiilen devlet eli ile işletilmesine geçiliyordu [4].

1.1.1.4.5.11. Mahrukat Kanunu

Orman varlığının korunma ve değerlendirilmesinde önem verilen bir husus da, odun ham maddesinin daha çok yakacak olarak kullanılması suretiyle israf edilmesinin önlenmesi tedbirleriydi. Bir yan tedbir olarak taş kömürü, linyit ve benzerlerinin odun yerine ısıtma maddesi olarak kullanılması öngörülüyordu. Gerçekleştirilmesi gayretlerine girilmiş bulunan sanayileşme programlarında maden kömürü üretiminin artırılması bilhassa lüzumlu bulunuyordu. Maden kömürü, sıhhi, temiz ve ekonomik bir yakacak maddesi olarak kabul olunmaktaydı. Sanayideki mutlak değeri yanında milli savunmanın çeşitli yakıt ve halkın da ısıtma ihtiyacının kısmen olsun bu yolla karşılanması düşünülmüyordu. Bu suretle de yurttaki alanları gittikçe azalan ormanlarımızın korunabileceği kanaati hakim oluyordu. Bu görüşle, 9 Haziran 1938 günü Mahrukat Kanunu yasalaşarak bir yıl sonra uygulamaya girmişti. Ancak, odunun yerine maden kömürü veya linyitin kullanılması problemi günümüze dek hal edilemeden süregelmiş, çeşitli nedenlerle yaygın bir uygulamaya kavuşturulamamıştır [4].

1.1.1.4.5.12. 4785 Sayılı Orman Kanunu

3116 sayılı kanunun getirdiği “Ormanların Devlet Eliyle İşletilme Prensibi”, 1945 yılında çıkarılan 4785 sayılı kanunla daha fazla güç kazandı. Bütün ormanlar devletleştirildi. 4785 sayılı yasa'nın 1. maddesi ile yasanın yürürlüğe girdiği tarihte varolan gerçek ve tüzel özel kişilere, vakıflara ve köy, belediye, özel idare kamu tüzel kişiliklerine ilişkin bütün ormanlar hiçbir işlem ve bildirim gerek olmaksızın devletleştirilmiştir. 2 maddesinde ise, devletleştirme dışında tutulan bazı alanlara yer verilmektedir. 4785 sayılı yasa ile ülkemizde devlet ormanı dışındaki mülkiyet hakkına hemen hemen son verilmektedir [11].

Ormanların işletilmesinde, ürünün alınması süresinin çok uzun oluşu, yatırılan sermaye ve emeğin bu uzun süreyi atıl halde bekleyişi; kişilerin ömürleri içinde sonuç almak arzusu ile sabırsızlık gösterişi; lüzumsuz müdahalelere girmelerinin önlenmesi mecburiyetinin bulunuşu sebebi ile; bunların vadeli çalışmalara dayanabilen, sürekliliğe sahip devlet işletmeleri haline getirilmeleri zorunlu bulunuyordu. Fazla emek ve masrafa dayalı bir işletmecilik olduğundan; şahısların bu riskleri karşılayamayacakları nedeniyle de, devlet eliyle işletilmeleri zorunluluğu bulunuyordu [4].

1.1.1.4.5.13. Orman Bakım Teşkilatının Kurulması

Ormanların korunmasında, kontrolünde ve denetiminde askeri korumanın hizmetleri pek memnuniyet vermiyordu. Savaş sebebi ile dünyada olduğu gibi yurttan da eşya fiyatlarının yükselmesi; askeri koruma birliklerinin bakımı konusunda sürekli dar boğazlar yaratıyordu. Isıtma, aydınlatma, maaşlar, harcırahlar ve kanuni masraflar Orman Genel Müdürlüğüne karşılanıyordu. Askeri koruma birlikleri, orman içinde oturmuyor, sık sık yer değiştirmesi sebebi ile çevresini tanıyamıyor, civarındaki ilgili kişilerin etkisinde kalıyor, ormanların muhafazasını arzulanan seviyeye ulaştırıyordu. Ayrıca, bazı sahalarda daha çok tahrip etme fırsatlarına sebep oluyorlardı [4].

Ormanların devlet eliyle ve teknik usullerle işletilmesinin kabul edilmesi dolayısıyla devlet işletmelerinin bütün yurda yayılmış olduğu, ormancılık bakım çalışmalarının pratik ihtisas adamları ile uygulanmasının zorunlu bulunduğu; bu zorunlulukla bunların orman içinde yerleştirilerek tüm gayretlerini işlerine vermesi gerektiği; bu maksatla da işletmelerde bir Orman Bakım Teşkilatının kurulması zorunluluğu anlatılmıştı. Bu nedenlerle, orman koruma işinin bakım işleriyle birleştirilmesi; mesleki teknik bilgiye sahip bulunan, hayatını görevine bağlamış olan; hem de orman içinde yerleşmiş kimselerle daha iyi başarılması yanında; askeri korumanın kaldırılması ile çok önemli tasarruflar da sağlanacağı 7 Ağustos 1945 gününde Bakanlar Kurulunda görüşülmüş, 4767 sayılı kanunla kurulmuş bulunan Orman Koruma Teşkilatı'nın kaldırıldığı, bu kanunda belirtilen görev ve yetkilerin işletme müdürü, bölge şefi ve bakım memurlarına bırakıldığı hükmü getirilmişti. Mevcut kayıt, malzeme taşıt ve binaların orman işletmelerine devri; orman koruma kıtaları mensuplarının orduya dönmeleri belirtilmişti. Bu suretle de yurttan üçüncü kez uygulamaya konulan ve hiçbirinde de başarılı ve faydalı bir uygulamaya kavuşamayan ormanların askeri kuruluşlarca korunması uygulaması son bulmuştu [4].

Orman Bakım Teşkilatı ile ormanların korunmasında, bölüm (ayrım) sistemi kullanılmakta idi. Her işletme, yüz bin ha. civarında bir alanda, 8-10'ar bölge halinde çalışmakta, her bölge de 3-4 bölüme ayrılmaktadır. Orman Bakım Memurları, bu bölümlerde görevlendirilerek, bölümler halinde ormanların çeşitli zararlılardan korunmasını ve geliştirilmesini sağlayacaklardı. Memurlar, orman içinde oturacaklardı [4].

Ormanları koruma görevinin orman işletmeleri kadrolarına devri; bilhassa bakım memurlarının sorumluluğuna verilmesi üzerine; bunların görevlerini istenilen ve beklenen bir düzeyde başarmalarını sağlamak üzere Orman Bakım Memurları Kursları açılmıştı.

Seksen maddeden ibaret bir de “Orman Bakım Memurları Kursları Talimatnamesi” hazırlanarak yürürlüğe konmuştu [4]. 1952 yılında, Orman Muhafaza Memuru Okulları açılmıştır.[71] 1998 yılına kadar orman koruma teşkilatının elemanları bu okullardan mezun olmuştur. 1998 yılından sonra Kamu Personeli Seçme Sınavı ile orman muhafaza memurları alınmaktadır [70].

1.1.1.4.5.14. 5658 Sayılı Kanun

4785 sayılı yasa'nın 5. maddesine göre, 13 Temmuz 1945 tarihinden itibaren bir yıl içinde uygun mülk edinme belgeleri, vergi kayıtları veya uyuşmazlık durumu halinde mahkeme belgeleri ile başvurulması halinde devletleştirme bedeli alınabilmekte, bir yıl içerisinde başvuru olmaması durumunda da bu haktan yoksun olunmaktaydı [18]. Zamanın şartlarında, her türlü imkândan yoksun orman köylüsü, bu yasadan haberdar olamamıştır. Kadastro çalışmaları sırasında arazileri bu yasa uyarınca ellerinden alınınca haberdar olmuşlardır [19]. Dolayısıyla, 4785 sayılı yasa, orman-köylü ilişkilerinin önemli ölçüde bozulmasına ve içinden çıkılması çok zor olan ormancılık sorunlarının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Ortaya çıkan bu büyük tepkiler ve kamulaştırma bedelinin fazlalığı nedeniyle, 1950 yılında 5658 sayılı yasa ile devlet ormanlarının dışında olan veya devlet ormanları ile aralarında ayırıcı unsurlar nedeniyle devlet ormanlarına doğru genişletilmesi olanaklı olmayan köy, belediye tüzel kişiliklerine ve gerçek kişilere ait ormanların istedikleri taktirde sahiplerine iade edilmesi hükmü getirilmiştir [20].

1.1.1.4.5.15. 6831 Sayılı Orman Kanunu

1950 yılında Demokrat Partinin iktidara gelmesinin ardından, büyük bir seçmen kitlesini ilgilendiren Orman Kanununun değiştirilmesi hakkında bir eğilim belirdi. Türkiye Büyük Millet Meclisindeki tartışmalar sonunda tasarı 1954 yılında kabul edilmiştir [3]. Tasarının Ziraat Encümeninde görüşülerek karar verilmesi sırasında teklif üzerine ormancılıkla ilgili kurumlar Orman Kanunu Tasarısı üzerindeki görüşlerini bildirmişler. [21], bu görüşler ışığında Encümenlerde ve Meclis Heyeti Umumiyesinde tasarı görüşülerek 31.8.1956 tarihinde kabul edilmiştir [22].

8.9.1956 tarihinde yayınlanan 6831 sayılı kanun aynı tarihte yürürlüğe girmiştir [3].

Yasa 8 bölüm ve 119 maddeden oluşmaktadır.

“Genel Hükümler” başlığını taşıyan birinci bölümde, öncelikle orman tanımına yer verilmektedir [11]. Ormanların tanımında, orman alanlarının kapsamı genişletilmiştir. Orman tanımı dışında tutulan yerler ise ayrıntılı olarak verilmiştir.

Yasanın orman saydığı alanların mülkiyeti üç grupta toplanmıştır. Bunlar; devlet ormanları, hükmi şahsiyeti haiz amme müesseselerine ait ormanlar ve hususi ormanlar olarak belirlenmiştir [23]. 3116 sayılı yasa’da ormanlar mülkiyet bakımından dört gruba ayrılmışken, yeni yasa ormanları üç başlık altında toplamıştır. Bunun nedeni, 4785 sayılı yasa ile vakıf ormanlarının devletleştirilmiş olması ve iade kapsamına da alınmamış olmasıdır [24].

1.1.1.4.5.16. 1961 Anayasası

1937 yılında çıkarılan 3116 sayılı Orman Kanunu ile ormanlarımız ulusal bir varlık olarak kabul edilmiş, sadece ekonomik yararları ile değil, sosyal yararları da göz önüne alınarak devletin gözetim ve denetimine verilmiştir. Ancak, 1946 yılında "Çok partili yaşam"a geçilince bu yaklaşım terk edilerek ormanlarımızda politik amaçlı uygulamalar başlatılmıştır. Her seçim öncesi, orman yasalarında değişikliklerin yapılması bunun somut bir göstergesidir. Yapılan bir araştırma, orman azalmalarındaki en büyük nedenin yasal düzenlemeler olduğunu ortaya koymuştur. Ormanlardaki % 50'nin üzerindeki azalma, yasa değişikliklerinden kaynaklanmaktadır. Bu nedenle, ormancılığımıza 1961 Anayasası'nda yer verilmiş ve ormanlarımız Anayasal güvenceye alınmıştır [25].

Anayasanın 131. maddesinin 2. fıkrası ile devlet ormanlarının mülkiyet yönetim ve işletilmelerinin özel kişilere devrolunamayacağı, 3. fıkrası ile ormanlara zarar verebilecek hiçbir faaliyet ve eyleme müsaade edilemeyeceği, 4. fıkrası orman içinde ve yakınında oturan halkın gerektiğinde başka yere yerleştirilebileceği, 5. fıkrası yanan ormanın yetiştirileceği ve başka çeşit tarım ve hayvancılık yapılamayacağı, 6. fıkrası ise orman suçları için genel af çıkarılamayacağı ve ormanların tahribine yol açacak hiçbir siyasi propagandanın yapılamayacağı hükme bağlanmıştır. Ayrıca, 37. madde ile de devlete toprağın verimli olarak işletilmesini gerçekleştirmek ve topraksız olan veya yeter toprağı bulunmayan çiftçiye toprak sağlama görevi yüklenirken, toprak dağıtımının ormanların küçülmesi sonucunu doğuramayacağı belirtilmiştir [26].

1.1.1.4.5.17. 1982 Anayasası

1982 yılında yeni anayasa kabul olunmuştur. Bu yasaya da, 1961 tarihli anayasadakine benzer amaçla, ormanlarla ilgili maddelere yer verilmiştir. Anayasanın 169. maddesi, ormanların korunması ve geliştirilmesi, 170. maddesi, orman köylüsünün korunması ile ilgili maddelerdir. 169. maddede, bütün ormanların gözetiminin devlete ait olduğunu, devlet ormanlarının mülkiyetinin devrolunamayacağı, devlet ormanlarının kanuna göre, devletçe yönetilip işletileceğini, bu ormanların zamanaşımı ile mülk edinilemeyeceği, kamu yararı dışında yararlanma hakkına konu olamayacağı, ormanları yakmak, ormanları yok etmek veya daraltmak amacıyla işlenen suçların genel ve özel af kapsamına alınamayacağı belirtilmektedir [64].

1.1.1.4.5.18. Koruma Ekipleri (Toplu, Bölüm, Sabit, Seyyar Koruma Ekipleri)

Ormanlarımız, 1924-1937 yılları arasında orman muhafaza memurları tarafından korunmuş, 1937-1945 yılları arasında bu görev orman askerine verilmiş, 1945 yılından bu yana yeniden orman muhafaza memurları eliyle korunmaktadır.

1945-1982 yılları arasında Bölüm (Ayrım) Sistemiyle yürütülen koruma çalışmaları, 1982-1993 yılları arasında Toplu Koruma Sistemiyle yürütülmüş, 1993 yılından itibaren ise Karma Sisteme (Toplu, Bölüm, Sabit, Seyyar Koruma Ekipleri) geçilmiştir [27]. Orman suçlarının tek başına değil, toplu olarak işlenmeye başlaması ormanların korunmasında da toplu çalışmayı gerekli kılmıştır. Bu nedenle bölümler birleştirilerek korunacak saha büyütülmüş ve ekipteki orman muhafaza memuru sayısı artırılarak Toplu Koruma Merkezleri kurulmuştur. Toplu Koruma Ekibi en az 3, en çok 7 orman muhafaza memurundan meydana gelmektedir. Ekip tarafından korunacak orman sahası 2500-14000 hektardır. Toplu koruma ekipleri tarafından korunan ancak, arazinin çok engebeli olması, ulaşım ve haberleşmenin güç yapılması, orman bütünlüğünün bulunmaması, ormana yapılan usulsüz müdahalelerin çok olması, ayrıca korunan sahanın çok büyük olması sebebiyle bazı orman sahalarının korunmasında görülen aksaklıklar nedeniyle orman sahası küçültülerek daha az memurun görev aldığı Bölüm Koruma Merkezleri kurulmuştur. Bölüm Koruma Ekibi en az 2, en çok 3 orman muhafaza memurundan meydana gelmektedir. Korunacak orman sahası, 500-2500 hektardır. Toplu Koruma ve Bölüm Koruma ekiplerinde görevli olan orman muhafaza memurları, kendilerine

korunması için teslim edilen orman sahalarının, tesislerin ve malzemelerin korunmasında birlikte sorumludur. Toplu Koruma Ekipleri ve Bölüm Koruma Ekiplerine ek olarak Sabit ve Seyyar Koruma Ekipleri de ormanların korunmasında görev almışlardır [27].

1.1.1.4.5.19. Koruma Ekiplerinde Yeni Düzenleme (Toplu, Bölüm, Hassas Koruma Ekibi, Acil Müdahale Ekibi)

Genel Müdürlükten alınan 15.08.2006 tarih ve 26 sayılı olurla Koruma Ekipleri yeniden düzenlenmiştir. Yapılan yeni düzenlemede koruma ekipleri Toplu, Bölüm, Hassas Alanlar Koruma Ekipleri ve Acil Müdahale Ekibinden oluşmaktadır. Daha evvel uygulanmakta olan Sabit ve Seyyar Koruma Ekipleri uygulamadan kaldırılmıştır. Buna göre, ormanların korunması artık, ekip halinde çalışan en az 1, en çok 7 orman muhafaza memurundan meydana gelen koruma ekiplerince yapılmaktadır. Koruma Ekipleri, ormancı teknik elemanlar tarafından yönlendirilmekte, kontrol edilmekte ve gerektiğinde bizzat eşlik ederek koruma çalışması birlikte yapılmaktadır. Yeni düzenlemeyle, Toplu Koruma Ekibi, en az 2, en çok 7 orman muhafaza memurundan meydana gelmektedir. Toplu Koruma Ekibi tarafından korunacak ormanlık alan en az 2500 hektardır. Bölüm Koruma Ekibi, en az 1, en çok 2 orman muhafaza memurundan meydana gelmektedir. Bölüm Koruma Ekibi tarafından korunacak ormanlık alan en az 500 hektar, en çok 1500 hektardır [28].

Ülkemizde uzun yıllardan bu yana teşkilatımız tarafından ormanların kanunsuz müdahalelerden korunması için gerekli mücadele toplu koruma ve bölüm koruma ekiplerince yapılmış ancak, aşırı göç sebebiyle yerleşim baskısının yoğun, iskan alanlarının yetersiz, arazi rantının yüksek, sanayileşmenin hızlı ve orman ürünlerine olan talebin aşırı olduğu alanlarda mevcut koruma ekipleri yetersiz kalmıştır. Bu tür özellik arz eden alanlarda özel koruma tedbirlerinin alınması gerektiğinden Hassas Alanlar Koruma Ekiplerinin kurulmasına ihtiyaç duyulmuştur. Hassas Alanlar Koruma Ekibi, en az 3, en fazla 5 orman muhafaza memurundan meydana gelmektedir. Hassas Alanlar Koruma Ekibi tarafından korunacak orman sahası 1500 hektar ve üzeri olup ancak bu alan en fazla işletme şefliği sınırındadır. Hassas Alan Koruma Ekibi kurulması, suç oranının, ülkemizdeki ormanlara yapılan kanunsuz müdahaleler ile ilgili her yılın sonunda Genel Müdürlükçe düzenlenen Yıllık Değerlendirme Raporları'ndaki suç oranı ortalamasının üzerinde olması durumunda teklif edilebilir [28].

Acil Müdahale Ekibi, Ankara Orman Bölge Müdürlüğü bünyesinde ORKUT adı altında kurulmuştur. Orman Bölge Müdürlüğü' ne bağlı Orman İşletme Müdürlüklerinin koruma ekiplerinde görevli sağlıklı, tecrübeli, bilgili, konusuna vakıf, arama kurtarma faaliyetlerine fiziken uygun orman muhafaza memurlarının arasından Bölge Müdürlüğünce uygun görülenler Acil Müdahale Ekibinde görev alırlar. En az 8 orman muhafaza memurundan oluşur. Acil Müdahale Ekibi, ihtiyacı olan araç ve gereçlerle donatılır. Görev alanı, ülke genelindeki teşkilat sorumluluk alanıdır. Acil Müdahale Ekibi, Orman Genel Müdürlüğü tarafından teşkilatımız sorumluluk alanı dahilinde vereceği görevleri; Ankara Orman Bölge Müdürlüğü koordinesinde yerine getirir. Orman muhafaza memurları, ormanların korunması ile ilgili görevlerin yanında, ülke genelinde teşkilat sorumluluk alanı dahilinde oluşan olağanüstü hallerde (deprem, orman yangını, sel, heyelan v.b) arama ve kurtarma çalışmalarına katılırlar. Ayrıca, kurumun tanıtımı ile ilgili verilen görevleri de yerine getirirler [28].

1.1.1.4.5.20. Köy Tüzel Kişiliklerince Ormanların Korunmasına Geçiş

1997 yılında pilot olarak seçilen az sayıdaki köyde gençleştirme, ağaçlandırma ve enerji ormanı tesisi alanlarının köy tüzel kişiliklerince korunması uygulamasına başlanmıştır [29]. Günümüzde de bu uygulama halen devam etmektedir. Son zamanlarda ise köy tüzel kişiliği tarafından yapılan koruma işinin kapsamı genişletilmek istenmektedir. Yeni düzenlemeyle birlikte, kaçakçılığın önlenmesi, otlatma, yangınların önlenmesi ve söndürülmesi, zati ihtiyaç orman emvalinin usulüne uygun ve yerinde kullanılması ve avlanma ile ilgili ağaçlandırma ve gençleştirme, koru ve koruya tahvil, enerji ve rehabilite, bozuk ve çok bozuk sahaların korunması da köy tüzel kişiliklerinin sorumluluğuna verilmek istenmektedir [30].

2001 yılında ayrıca, nesli azalan av hayvanlarının doğal buldukları alanlarda yaşam ortamları ile birlikte korunarak, üremeleri için tesis edilen Yaban Hayatı Koruma Sahalarının korunmasının, bu sahaların civarında ve içinde yaşayan yerel köylülerimizle katılımcı bir anlayışla işbirliği yapılarak ve onlara bu konuda sorumluluk vererek bir bedel karşılığı yaptırma uygulaması başlatılmıştır [31].

Sonuç olarak, ilk çağlardan günümüze kadar gerek yasal düzenlemelerle gerekse de koruma ekipleriyle ormanların korunması konusunda çeşitli uygulamalar açıklanmıştır. Günümüzde ise orman korumada en son gelinen nokta, orman içinde ve civarında yaşayan

yerel köylülerle katılımcı bir anlayışla işbirliği yapılarak, köy tüzel kişiliklerinin sorumluluğunda bir bedel karşılığı koruma anlayışına geçiştir.

1.1.2. Köy Tüzel Kişiliğinin Tanımı

Köy, kamu idarelerinin en küçüğü ve yerel yönetim birimlerinin en eskisidir. Köy yönetimi, 18 Mart 1924 tarih ve 442 sayılı Köy Kanununa dayanır [32]. Cumhuriyetin ilk yıllarında kabul edilen, köyler için hızlı kalkınmayı öngören bu kanunla köyler tüzel kişiliğe kavuşmuşlardır [33]. Köy tüzel kişiliğinin üç organı vardır. Bunlar, köy derneği, köy ihtiyar meclisi ve muhtardır [32].

Köy derneği, seçim hakkına sahip olan ve o bölgenin seçmen kütüğüne kayıtlı olan köylülerden oluşur. Köy derneği, seçim dönemlerinde köy muhtarı ile ihtiyar meclisini seçer [32].

Köy ihtiyar meclisi, köy derneği tarafından seçilen üyelerle öğretmen ve imamdan oluşan bir karar organıdır. İhtiyar meclisi muhtarın çağrısıyla haftada en az bir kez toplanır ve köyün işlerini görüşerek karara bağlar [32].

Muhtar, hem köy yerel yönetiminin hem de devletin merkez yönetiminin organı ve temsilcisidir [32]. Köy muhtarı ihtiyar meclisinin başıdır. Köy Kanununun 34. maddesine göre, köyün sınırı içinde köylüye ait işleri yapmak ve yaptırmak muhtarla onun başında bulunduğu ihtiyar meclisinin vazifesidir. Muhtar bir yandan köyle ilgili işleri yapmakla yükümlü iken aynı zamanda devletle ilgili işleri yapmakla da yükümlüdür [34].

1.1.3. Köy Tüzel Kişiliği ile Ormanları, Gençleştirme, Ağaçlandırma ve Enerji Ormanı Tesisi Alanlarını Korumanın Ortaya Çıkışı

1987’de yayımlanan “Ortak Geleceğimiz Raporu” ve 1992’de Rio’da yapılan “BM Çevre ve Kalkınma Konferansı” çevre sorunlarının küresel önemine değinmelerinin yanı sıra, orman azalmasının çevre sorunlarının çok önemli bir parçası olduğunu da gündeme getirmiştir. Bu gelişmelerden sonra orman kaynakları yönetiminin, yeni bir anlayışla ve uluslararası eşgüdüm halinde yapılması kararlaştırılmıştır [35].

“Sürdürülebilir Kalkınma” kavramı, ormancılık alanında “Sürdürülebilir Ormancılık” kavramını doğurmuştur. Oluşturulan altı bölgesel süreçte, bu kavramın ne olduğu ve ne şekilde uygulanacağı tartışılmaya başlanmıştır. Bu tartışmalar, orman

kaynaklarının daha etkin, ucuz ve sürdürülebilir şekilde kullanılması için; şeffaflığa, birlikte karar almaya ve uygulamaya dayalı bir anlayış olan ormancılıkta katılımın önemini ortaya çıkarmıştır [35]. Ormancılıkta katılım kavramının oluşmasında, demokrasinin gelişimi, toplumların ormanlara bakışındaki değişim, sürdürülebilir kalkınma kavramının da etkili olduğu söylenebilir [36].

Katılımcılık, insanların bireysel olarak yada organize olmuş gruplar halinde, ele alınan bir sorunla ilgili görüş ve düşüncelerini açıklayabildikleri ve bilgi değişimi yapabildikleri, konuya ilişkin sonuçları yada alınan kararları etkileme gücüne sahip olabildikleri bir tür gönüllülük süreci olarak tanımlanmaktadır [38].

Katılımcı yönetim anlayışı, bu konferansla ortaya çıkmış bir kavram değildir. 1950'lerin sonlarında klasik yönetim anlayışlarına tepki olarak gündeme gelmiş bir yönetim modelidir. Max Weber'in Bürokratik yönetim anlayışının sınırlarına dayandığı bir ortamda yukarıdan aşağıya doğru işleyen bir mekanizmanın rekabetçi piyasa ortamında yaşama şansı kalmamıştır. Bu mekanizma sorumluluk almayı ve yetki devrini güçleştirmekte ve yeniliklere karşı dinamik davranma yeteneğini sergileyememektedir. Çağdaş örgüt ve kamu yönetiminde "takım çalışması" ve "yetki devri" başarılı olmanın ön koşulu kabul edilmektedir [68]. Bu nedenle, 1992'de Rio'da yapılan "BM Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda orman kaynaklarının katılımcı bir anlayışla yönetilmesi kararlaştırılmıştır.

1992'de Rio'da yapılan BM Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda ortaya konulan; "Gündem 21" ve "Orman Prensipleri" belgelerinde: "Ormanların fonksiyonlarının muhafaza edilmesi için, ormancılıkla ilgili kurumların güçlendirilmesi, özel sektörün, işçi birliklerinin, kırsal kooperatiflerin, yerli halkın, kadınların, gençlerin ve kullanıcı grupların ormanla ilgili faaliyetlere katılımının desteklenmesi,.....eğitim yoluyla halkın duyarlılığı ve katılımının artırılması" önerilmektedir [37]. Yine aynı konferans sonunda yayımlanan "Rio Deklarasyonu" nun 10. ilkesi; halkın bilgi edinme ve katılım hakkından bahsetmekte, 20. ilkesi; kadınların, 21. ilkesi; gençliğin, 22. ilkesi de yerel halkın katılımının önemini vurgulamaktadır [35].

Türkiye'nin de içinde bulunduğu Pan- Avrupa Helsinki sürecinde 1990'da yapılan Avrupa ormanlarının korunması için Birinci Bakanlar Konferansında ormanlar ve ağaçlık alanların yerel topluluklar ve turistlerin yaşamında önemli rol oynadığı ve ormanların koruyucu fonksiyonlarının gün geçtikçe arttığı belirtilmektedir [39].

1998'de Lizbon'da yapılan Avrupa'da ormanların korunması Bakanlar Konferansı'nda da halkın ormanlar hakkında bilinçlendirilmesi, halkın ormancılık yönetimine katılımı, şeffaflaşma, eğitim, işbirliği, farklı ilgi(çıkar) gruplarıyla ilişkiler gibi hükümler bulunmaktadır [40].

Türkiye, üyesi olduğu bölgesel süreçte takip etmekte olduğu ormancılık alanındaki bu yeni kavram ve yaklaşımları kendi politikaları içine katmaya çalışmaktadır [41]. 2004-2023 yılları arasını kapsayan döneme ait Türkiye Ulusal Ormancılık Programında Ulusal Ormancılık İlkeleri içerisinde katılımcılık kavramının da yer aldığını görmekteyiz.

Ulusal Ormancılık İlkelerinde , “Orman kaynaklarının yönetimi ile ilgili sorumluluk yüklenmiş bulunan, bu kaynakların yönetiminden etkilenen, talep ve beklentileri olan tüm toplum kesimleri ve ilgi gruplarının (orman idaresi, yerel halk (gençler ve kadınlar dahil) sivil toplum örgütleri, diğer devlet kuruluşları, özel sektör, yerel yönetimler, vb.), bu kaynakların yönetiminin tüm safhalarında (karar verme, planlama, uygulama, izleme, değerlendirme, denetim, vb.) yetki, sorumluluk ve fedakarlıklara katılım hak ve sorumlulukların yasallaştığı ve kurumsallaştığı bir ortam içinde, adil ve dengeli katılımları sağlanmalıdır.” [66] belirtilmektedir.

Ulusal Ormancılık Programının “Ormanların Biyotik ve Abiyotik Zararlara Karşı Korunmasında İzlenecek Stratejiler” bölümünde ise, “Yerel halk ve diğer ilgi gruplarının biyotik ve abiyotik zararlar konusunda (nedenler, sonuçlar, gerekli tedbirler, vb.) bilinçlendirilmesi, sorumluluk yüklenmesi ve çalışmalara katılım ve katkılarının güçlendirilmesine yönelik çalışmaların ve tedbirlerin, orman teşkilatı, sivil toplum örgütleri ve diğer ilgi grupları işbirliği ile geliştirilmesi ve uygulamalarının sürdürülmesi. Ormanların köy tüzel kişiliklerince korunması uygulamalarının yaygınlaştırılması” [66] belirtilmektedir.

Ülkemiz ormancılık sektöründe katılımcıya Beş Yıllık Kalkınma Planlarında da yer verilmektedir. Tüm Beş Yıllık Kalkınma Planları içerisinde, özellikle, katılımcılığın kavram olarak yer aldığı tek plan, VIII. Beş Yıllık Kalkınma Planı olmuştur. Bu planda, “Ormanlar,...çok amaçlı yararlanma, katılımcılık, uzmanlaşma,...ilkeleri doğrultusunda,...işletilecek, korunacak ve geliştirilecektir” denilmekte ve araştırma birimleri ve çalışmaları kapsamında ise “...konunun özelliğine bağlı olarak, araştırmacı, uygulayıcı, sivil toplum örgütleri ve orman köylülerinin işbirliği sağlanacaktır” ifadelerine yer verilmektedir [42].

Sonuç olarak, 1950’lerde başlayan, 1992’de Rio’da BM Çevre ve Kalkınma Konferansı’nda ormancılıkta uygulanmasına karar verilen katılımcı ormancılık yaklaşımının, ülkemize yansımalarının bir sonucu olarak, gençleştirme, ağaçlandırma ve enerji ormanı tesisi alanlarının ve 2004-2023 yılları arasını kapsayan döneme ait Ulusal Ormancılık Programında yer alan ormanların köy tüzel kişiliklerince korunması uygulamaları ortaya çıkmıştır.

1.1.4. Ülkemizde Köy Tüzel Kişiliği ile Korumaya Geçiş

1997 yılında, gençleştirme, ağaçlandırma ve enerji ormanı tesisi alanlarının otlatma ve usulsüz müdahalelere karşı korunmasının köy tüzel kişilikleri tarafından yapılması uygulamasına başlanmıştır. İlk olarak 1997 yılında pilot olarak seçilen az sayıdaki köyde başlanan gençleştirme, ağaçlandırma ve enerji ormanı tesisi alanlarının köy tüzel kişiliklerince korunması uygulaması geçen süre içinde pek çok Bölge Müdürlükçe benimsenmiş ve yaygınlaşmaya başlamıştır [29]. Günümüzde de bu uygulama halen devam etmekte olup köy tüzel kişiliği tarafından yapılan koruma işinin kapsamı genişletilmek istenmektedir. Ulusal Ormancılık Planında yer alan bu uygulamayla, kaçakçılığın önlenmesi, otlatma, yangınların önlenmesi ve söndürülmesi, zati ihtiyaç orman emvalinin usulüne uygun ve yerinde kullanılması ve avlanma ile ilgili ağaçlandırma ve gençleştirme, kuru ve koruya tahvil, enerji ve rehabilite, bozuk ve çok bozuk sahaların korunması da köy tüzel kişiliklerinin sorumluluğuna verilmek istenmektedir [30].

2001 yılında ayrıca, nesli azalan av hayvanlarının doğal buldukları alanlarda yaşam ortamları ile birlikte korunarak, üremeleri için tesis edilen Yaban Hayatı Koruma Sahalarının korunmasının, bu sahaların civarında ve içinde yaşayan yerel köylülerimizle katılımcı bir anlayışla işbirliği yapılarak ve onlara bu konuda sorumluluk vererek bir bedel karşılığı yaptırma uygulaması başlatılmıştır [31].

1.1.5. Gençleştirme, Ağaçlandırma ve Enerji Ormanı Tesisleri Alanlarının Köy Tüzel Kişilikleri Tarafından Korunması Hakkında Genel Bilgiler

Gençleştirme, ağaçlandırma ve enerji ormanı tesislerinin köy tüzel kişilikleri tarafından korunması 6831 sayılı Orman kanununun 81. maddesi ve 25.03.1957 günlü

bakanlık oluru ile yürürlüğe giren “Ormanların Korunmasında Muhtar ve İhtiyar Kurullarının Görevlerine Ait Talimatname” hükümlerine göre yapılmaktadır [43].

Bu uygulamadan:

1. Teşkilatımızın üzerinde bulunan ve gittikçe ağırlaşan koruma giderlerinin hafifletilmesi,
2. Koruma sonucu köy bütçesine katkıda bulunarak bir veya birkaç kişiye gidecek paranın toplum yararına kullanılmak üzere yönlendirilmesi,
3. Orman köylüsünün, ormanlara sahip çıkması açısından psikolojik etkide bulunması bunun sonucunda teşkilat ile orman köylüsü arasında sıcak ilişkiler kurulması gibi amaçların gerçekleşmesi hedeflenmektedir [29].

Bugüne kadar süregelen uygulamalarda, çalışma alanlarının küçük ve parçalı olması, çok çeşitli birleştirmeleri kapsamaması nedenleri ile tüm Türkiye koşullarına seslenecek birim fiyat oluşturulamaması sonucu köy tüzel kişiliklerine ödenecek koruma bedelleri taşra birimleri tarafından mahalli rayiçlere göre tespit edilmekteydi. Bunun sonucu da çeşitli koruma bedelleri olarak ortaya çıkmaktaydı. Bu konuda, Ağaçlandırma ve Erozyon Kontrolü Genel Müdürlüğü, 1998 yılından beri “İhale ile Yaptırılacak Ağaçlandırma, Erozyon Kontrolü, Mera Islahı, Kavak Ağaçlandırılması Fidanlık Çalışmaları ve Etüd Proje Hizmetlerine İlişkin Birim Fiyat Cetvelleri” içinde köy tüzel kişiliğince koruma bölümüne de yer vermiştir. Böylece birlikteliğin sağlanması gerçekleştirilmiştir [44].

Devlet Orman İşletmesi ve Döner Sermayesi Yönetmeliği’ nin 1 inci maddesinin (a) fıkrasında, Devlet Orman İşletmeleri tarafından işletilecek ormanların korunması, döner sermaye işletmelerinin faaliyetleri arasında sayılmış, 19 uncu maddesinde de, ağaçlama, bakım, imar, vb. orman işlerinin, öncelikle işyerinde veya civarındaki orman köylerini kalkındırma kooperatifleri ve köylülerce ücret karşılığında gördürüleceği belirtilmiştir. Söz konusu maddeler birlikte değerlendirilmiş ve orman sahalarının korunmasında oluşacak maliyet de göz önüne alınarak, koruma bedelinin döner sermaye bütçesinden ödenmesi uygun görülmüştür [45].

Kurumlar Vergisi Kanunu’ nun 1 inci maddesinin (B) bendinde kooperatifler, (C) bendinde de iktisadi kamu müesseseleri kurumlar vergisi mükellefleri arasında sayılmıştır. Gençleştirme sahalarının köy tüzel kişiliğince korunması ticari faaliyet kapsamına girmediğinden iktisadi bir işletme oluşturmaz. Dolayısıyla, katma değer vergisine tabi değildir. Ancak, orman koruma işinin köy kalkındırma kooperatiflerince bedel karşılığında yapılması halinde katma değer vergisine tabi olacaktır [45].

1.1.6. Köy Tüzel Kişilikleri Tarafından Gençleştirme, Ağaçlandırma ve Enerji Ormanı Tesisi Alanlarının Korunmasının Uygulama Şekli

Gençleştirme, ağaçlandırma ve enerji ormanı tesisi alanlarının köy tüzel kişilikleri tarafından korunması orman idaresi ile köy tüzel kişiliği arasında imzalanacak sözleşmeye göre yapılır. Bu sözleşmeye göre, koruma işlemi otlatma ve usulsüz kesim zararlarına karşı önlemler şeklinde olacak, ancak etkili korumaya rağmen önlenemeyen zararlar, tesbit edilen fidan kurumaları ve böcek zararları görüldüğünde hemen ilgili Orman İşletme Şefliğine bildirilecektir. Mevcut ise dikenli tel çitlerinin korunması ve küçük tamiratları köy tüzel kişiliği tarafından yapılacaktır [43].

Otlatma ve usulsüz müdahalelere karşı korunması için köy tüzel kişiliğine teslim edilen söz konusu sahada işin başlangıcından itibaren her üç ayın sonunda ilgili işletme müdür veya yardımcısı, işletme şefi, muhafaza memuru veya memurları, ilgili köy muhtarı veya ihtiyar heyetinden bir kişinin katılımı ile kurulacak bir komisyon tarafından korumanın gereği gibi yapıp yapılmadığı kontrol edilecektir. Yapılan bu kontroller sonucu, sahada herhangi bir otlatma ve usulsüz müdahalenin olup olmadığı, varsa bunlardan hangilerinin köy tüzel kişiliğince idareye bildirildiği tespit edilerek bir tutanak düzenlenecektir [43].

Üçer aylık dönemler sonunda sahada yapılacak kontrollerdeki tespitler sonucu düzenlenecek tutanağa ve idarenin nakit mevcudu durumuna göre köy tüzel kişiliğinin idareye bildireceği banka hesap numarasına o döneme düşen miktar kadar usulünce yatırılacaktır. Muhtemel nakit yokluğu sebebi ile ödemede meydana gelebilecek gecikmeler için köy tüzel kişiliği faiz talebinde bulunmayacaktır [43].

Üçer aylık dönemler halinde yapılacak kontrollerin her birinde koruma için gerekli tedbirlerin alınmaması ve korumanın gereği gibi yapılmaması, bundan dolayı sahada zarar meydana gelmesi halinde, 6831 sayılı kanunun 112, 113 ve 114. maddeleri gereğince hesaplanacak idare zararı miktarı dönem sonu ödenecek koruma bedelinden kesilecektir. Meydana gelen zararın hesaplanacak bedelinin dönem koruma bedelinden fazla olması halinde, dönem koruma bedelini aşan zarar miktarı, dönem sonundan ödemenin yapılacağı tarihe kadar ki yasal faizi ile birlikte hiçbir mahkeme kararına gerek kalmaksızın köy tüzel kişiliğince idareye ödenecektir [43].

Koruma görevinin gereği gibi yapılmaması halinde, koruma işini devralan köy tüzel kişiliği Türk Ceza Kanunu hükümlerine göre sorumlu olacaktır [43].

Dönem sonunda yapılan kontrollerde üst üste 2 dönem koruma önlemlerinin alınmadığı ve koruma işinin gereği gibi yapılmadığının tespiti halinde orman idaresi tek taraflı olarak anlaşmayı fesh etmeye yetkilidir [43].

1.1.7. Ülkemizde Gençleştirme, Ağaçlandırma ve Enerji Ormanı Tesisi Alanlarının Köy Tüzel Kişiliklerince Korunması Uygulamaları

Ülkemizde gençleştirme, ağaçlandırma ve enerji ormanı tesisi alanlarının köy tüzel kişiliklerince korunması uygulamaları, 2001-2006 yıllarını kapsayan son 6 yıldaki veriler esas alınarak açıklanmaya çalışılacaktır.

2001-2006 yıllarını kapsayan döneme ait gençleştirme, ağaçlandırma ve enerji ormanı tesisi alanlarının köy tüzel kişiliklerince korunması uygulamaları yıllar itibariyle program, ödenek, gerçekleşme ve harcamalar şeklinde aşağıda Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Ülkemizde 2001-2006 yıllarını kapsayan gençleştirme, ağaçlandırma ve enerji ormanı tesisi alanlarının köy tüzel kişiliklerince korunması uygulamaları [61].

Yıllar	GENÇLİK KORUMA				ENERJİ ORMANI KORUMA				KÜLTÜRLERDE KORUMA (Suni gençleştirme)				KÜLTÜRLERDE KORUMA (Orman İçi Ağaçlandırma)			
	PROGRAM	ÖDENEK	GERÇEKLEŞME	HARCAMA	PROGRAM	ÖDENEK	GERÇEKLEŞME	HARCAMA	PROGRAM	ÖDENEK	GERÇEKLEŞME	HARCAMA	PROGRAM	ÖDENEK	GERÇEKLEŞME	HARCAMA
	Köy Ad.	1000 YTL	Köy Ad.	1000 YTL	Köy Ad.	1000 YTL	Köy Ad.	1000 YTL	Köy Ad.	1000 YTL	Köy Ad.	1000 YTL	Köy Ad.	1000 YTL	Köy Ad.	1000 YTL
2001	313	313	315	238	-	-	-	-	350	385	337	251	37	40	39	42
2002	408	898	432	516	-	-	-	-	393	865	405	465	54	119	60	89
2003	482	1446	473	629	5	-	3	-	443	1329	439	612	63	189	58	112
2004	533	1918	533	954	-	-	-	-	505	-	472	880	60	-	53	148
2005	637	-	633	1337	33	-	7	5	560	-	540	1180	50	-	52	153
2006	744	-	698	1579	170	-	45	65	621	-	581	1360	65	-	61	161

Tablo incelendiğinde, 2001 yılında gençliklerin köy tüzel kişiliklerince korunması için 313 köy programa alınmış fakat, gerçekleşme 315 köy ile olmuştur. Bu iş için 313000 YTL. ödenek ayrılmış, 238000 YTL. harcama yapılmıştır. 2001 yılında enerji ormanı koruması köy tüzel kişiliklerine verilmemiştir. Suni gençleştirme sahalarının köy tüzel kişiliklerince korunması için 350 köy programa alınmış fakat, gerçekleşme 337 köy ile olmuştur. Bu iş için 385000 YTL. ödenek ayrılmış, 251000 YTL. harcama yapılmıştır. Orman içi ağaçlandırma sahalarının korunması için 37 köy programa alınmış, gerçekleşme 39 köy ile olmuştur. Bu iş için 40000 YTL. ödenek ayrılmış, 42000 YTL. harcama yapılmıştır.

2002 yılında, gençliklerin köy tüzel kişiliklerince korunması için 408 köy programa alınmış fakat, gerçekleşme 432 köy ile olmuştur. Bu iş için 898000 YTL. ödenek ayrılmış, 516000 YTL. harcama yapılmıştır. 2002 yılında enerji ormanı koruması köy tüzel kişiliklerine verilmemiştir. Suni gençleştirme sahalarının köy tüzel kişiliklerince korunması için 393 köy programa alınmış fakat gerçekleşme 405 köy ile olmuştur. Bu iş için 865000 YTL. ödenek ayrılmış, 465000 YTL. harcama yapılmıştır. Orman içi ağaçlandırma sahalarının korunması için 54 köy programa alınmış, gerçekleşme 60 köy ile olmuştur. Bu iş için 119000 YTL. ödenek ayrılmış, 89000 YTL. harcama yapılmıştır.

2003 yılında, gençliklerin köy tüzel kişiliklerince korunması için 482 köy programa alınmış fakat, gerçekleşme 473 köy ile olmuştur. Bu iş için 1 milyon 446 bin YTL. ödenek ayrılmış, 629000 YTL. harcama yapılmıştır. 2003 yılında enerji ormanı koruması için 5 köy programa alınmış, gerçekleşme 3 köyde olmuştur. Suni gençleştirme sahalarının köy tüzel kişiliklerince korunması için 443 köy programa alınmış fakat gerçekleşme 439 köy ile olmuştur. Bu iş için 1 milyon 329 bin YTL. ödenek ayrılmış, 612000 YTL. harcama yapılmıştır. Orman içi ağaçlandırma sahalarının korunması için 63 köy programa alınmış, gerçekleşme 58 köy ile olmuştur. Bu iş için 189000 YTL. ödenek ayrılmış, 112000 YTL. harcama yapılmıştır.

2004 yılında, gençliklerin köy tüzel kişiliklerince korunması için 533 köy programa alınmış, gerçekleşme 533 köy ile olmuştur. Bu iş için 1 milyon 918 bin ödenek ayrılmış, 954000 YTL. harcama yapılmıştır. 2004 yılında enerji ormanı koruması köy tüzel kişiliklerine verilmemiştir. Suni gençleştirme sahalarının köy tüzel kişiliklerince korunması için 505 köy programa alınmış fakat, gerçekleşme 472 köy ile olmuştur. Bu iş için 880000 YTL. harcama yapılmıştır. Orman içi ağaçlandırma sahalarının korunması için

60 köy programa alınmış, gerçekleşme 53 köy ile olmuştur. Bu iş için 148000 YTL. harcama yapılmıştır.

2005 yılında, gençliklerin köy tüzel kişiliklerince korunması için 637 köy programa alınmış fakat, gerçekleşme 633 köy ile olmuştur. Bu iş için 1 milyon 337 bin YTL. harcama yapılmıştır. 2005 yılında enerji ormanı koruması için 33 köy programa alınmış, gerçekleşme 7 köyde olmuştur. Bu iş için 5000 YTL. harcama yapılmıştır. Suni gençleştirme sahalarının köy tüzel kişiliklerince korunması için 560 köy programa alınmış fakat, gerçekleşme 540 köy ile olmuştur. Bu iş için 1 milyon 180 bin YTL. harcama yapılmıştır. Orman içi ağaçlandırma sahalarının korunması için 50 köy programa alınmış, gerçekleşme 52 köy ile olmuştur. Bu iş için 153000 YTL. harcama yapılmıştır.

2006 yılında, gençliklerin köy tüzel kişiliklerince korunması için 744 köy programa alınmış fakat, gerçekleşme 698 köy ile olmuştur. Bu iş için 1 milyon 579 bin YTL. harcama yapılmıştır. 2006 yılında enerji ormanı koruması için 170 köy programa alınmış, gerçekleşme 45 köyde olmuştur. Bu iş için 65000 YTL. harcama yapılmıştır. Suni gençleştirme sahalarının köy tüzel kişiliklerince korunması için 621 köy programa alınmış fakat, gerçekleşme 581 köy ile olmuştur. Bu iş için 1 milyon 360 bin YTL. harcama yapılmıştır. Orman içi ağaçlandırma sahalarının korunması için 65 köy programa alınmış, gerçekleşme 61 köy ile olmuştur. Bu iş için 161000 YTL. harcama yapılmıştır.

1.1.8. Yaban Hayatı Koruma Sahalarının Köy Tüzel Kişilikleri Tarafından Korunmasına Ait Genel Bilgiler

2001 yılında nesli azalan av hayvanlarının doğal buldukları alanlarda yaşam ortamları ile birlikte korunarak, üremeleri için tesis edilen Yaban Hayatı Koruma Sahalarının korunmasının, bu sahaların civarında ve içinde yaşayan yerel köylülerimizle katılımcı bir anlayışla işbirliği yapılarak ve onlara bu konuda sorumluluk vererek bir bedel karşılığı yaptırma uygulaması başlatılmıştır. Bu kapsamda eleman eksikliği, barındırdığı türlerin özellikleri ve diğer faktörler esas alınarak belirlenen Yaban Hayatı Koruma Sahalarının köy tüzel kişiliği eliyle korunması için Kamu İhale Kanunu kapsamında hizmet alımı yapılmaktadır [31].

Daha etkin koruma yapılması ve yaban hayatının gelişmesi hedefinden hareketle;

Köy tüzel kişiliği eliyle korumada etkin koruma ile birlikte yerel köylüye istihdam sağlanması, yaban hayvanları yeterli popülasyona ulaştığında sahanın av turizmine

açılması ile köylüye daha çok istihdam yaratılması, av turizmi gelirlerinden köy tüzel kişiliklerine pay verilerek kırsal kalkınmaya destek sağlanması amaçlanmaktadır [31].

1.1.9. Ülkemizde Yaban Hayatı Koruma Sahalarının Köy Tüzel Kişilikleri Tarafından Korunmasına Ait Uygulamalar

Ülkemizde Yaban Hayatı Koruma Sahalarının köy tüzel kişiliklerince korunması uygulamaları 2001’de başlamıştır. Bu bölümde izah edilecek uygulamalarda, 2001- 2006 yılları arasını kapsayan 6 yıllık dönem esas alınmıştır [31].

2001-2006 yıllarını kapsayan dönemdeki yaban hayatı koruma sahalarının köy tüzel kişiliklerince korunması uygulamaları yıllar itibariyle il müdürlükleri, alan, köy tüzel kişiliği ile korunan yaban hayatı koruma sahası adedi, harcamalar şeklinde aşağıda Tablo 2’deki gibidir.

Tablo 2. Ülkemizde 2001-2006 yıllarını kapsayan 6 yıllık döneme ait yaban hayatı koruma sahalarının köy tüzel kişiliklerince korunması uygulamaları [31].

Yıllar	İl müdürlüğü sayısı (Adet)	KTK ile korunan YHKS alanı (Hektar)	KTK ile korunan YHKS adedi (Adet)	Harcamalar (YTL.)
2001	4	55.223	4	42.162
2002	8	152.014	46	85.958
2003	8	152.014	49	190.256
2004	7	167.960	37	209.185
2005	4	91.405	21	125.178
2006	5	96.082	25	178.779
Toplam	36	714.698	182	831.518

Tablonun incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, 2001 yılında, 4 il müdürlüğü’nde toplam 55.223 ha. alanda, 4 yaban hayatı koruma sahası köy tüzel kişilikleri tarafından korunmuştur. Bu iş için toplam 42.162 YTL. harcama yapılmıştır.

2002 yılında, 8 il müdürlüğü’nde toplam 152.014 ha. alanda, 46 yaban hayatı koruma sahası köy tüzel kişilikleri tarafından korunmuştur. Bu iş için toplam 85.958 YTL. harcama yapılmıştır.

2003 yılında, 8 il müdürlüğü'nde toplam 152.014 ha. alanda, 49 yaban hayatı koruma sahası köy tüzel kişilikleri tarafından korunmuştur. Bu iş için toplam 190.256 YTL. harcama yapılmıştır.

2004 yılında, 7 il müdürlüğü'nde toplam 167.960 ha. alanda, 37 yaban hayatı koruma sahası köy tüzel kişilikleri tarafından korunmuştur. Bu iş için toplam 209.185 YTL. harcama yapılmıştır.

2005 yılında, 4 il müdürlüğü'nde toplam 91.405 ha. alanda, 21 yaban hayatı koruma sahası köy tüzel kişilikleri tarafından korunmuştur. Bu iş için toplam 125.178 YTL. harcama yapılmıştır.

2006 yılında, 5 il müdürlüğü'nde toplam 96.082 ha. alanda, 25 yaban hayatı koruma sahası köy tüzel kişilikleri tarafından korunmuştur. Bu iş için toplam 178.779 YTL. harcama yapılmıştır.

1.1.10. Köy Tüzel Kişilikleri Tarafından Ağaçlandırma ve Gençleştirme, Koru ve Koruya Tahvil, Enerji ve Rehabilite, Bozuk ve Çok Bozuk Sahaların Korunmasının Uygulama Şekli

Önceleri sadece gençleştirme, ağaçlandırma ve enerji ormanı tesislerinin korunması işi köy tüzel kişiliklerine verilmişken, bu yeni düzenlemeyle birlikte bu alanlara ek olarak koru ve koruya tahvil, rehabilite, bozuk ve çok bozuk sahaların korunması işi de köy tüzel kişiliklerinin sorumluluğuna verilmek istenmektedir.

Bu alanların köy tüzel kişiliklerince korunması işi, Orman Kanununun 81. maddesine istinaden hazırlanan "Ormanların Korunmasında Köy Tüzel Kişilikleri ile Yapılacak İşbirliği Hakkında Yönetmelik" hükümlerine göre yapılacaktır [30].

Köy tüzel kişilikleri tarafından bu sahaların korunması, orman idaresi ile köy tüzel kişiliği arasında imzalanacak sözleşmeye göre yapılır. Sözleşme imzalanmadan önce saha teslimi idarenin uygun göreceği şekil ve esaslara göre taraflar arasında yapılır [30].

Sözleşmeye göre, saha tesliminden sonra ormanlarda meydana gelecek usulsüzlüklerden genel hükümler ve orman kanunun ilgili hükümleri saklı kalmak kaydıyla köy muhtarları ve köy ihtiyar heyeti ortak sorumludurlar [30].

Orman alanlarının korunması için köy tüzel kişiliğine teslim edilen söz konusu sahada işin başlangıcından itibaren altı ayda en az iki defa olmak üzere ilgili orman işletme şefi başkanlığında ilgili orman muhafaza memuru ve diğer görevli memurlar ile köy tüzel kişiliğinden en az iki kişinin katılımı ile kurulacak komisyon aracılığıyla

korumanın gereği gibi yapılıp yapılmadığı yerinde kontrol edilir. Yapılan kontrol sonunda ormanlarda usulsüz müdahalenin olup olmadığı tespit edilir. Usulsüz müdahale var ise köy tüzel kişiliğince idareye bildirilip bildirilmediği tespit edilerek bir tutanak düzenlenir [30].

Ödemeler altı aylık dönemler sonucunda sahada yapılacak kontrollerdeki tespitler sonucu düzenlenecek tutanağa ve idarenin nakit mevcudu durumuna göre köy tüzel kişiliğinin idareye bildireceği köy tüzel kişiliğine ait banka hesap numarasına o döneme düşen miktar kadar usulünce yatırılacaktır. Muhtemel nakit yokluğu nedeni ile ödemelerde olabilecek gecikmeler için köy tüzel kişiliği faiz talebinde bulunmayacaktır [30].

Yapılacak kontrollerin her birinde koruma için gerekli tedbirlerin alınmaması korumanın gereği gibi yapılmaması bundan dolayı teslim edilen alanda usulsüz müdahaleler meydana gelmesi halinde 6831 sayılı kanununun 112, 113 ve 114. maddeleri gereğince hazırlanacak idare zararı dönem sonu ödenecek koruma bedelinden kesilecektir. Meydana gelecek zararlarla ilgili hesaplanacak bedelin, dönem sonu koruma bedelinden fazla olması halinde, koruma bedelini aşan zarar miktarı dönem sonundan ödemenin yapılacağı tarihe kadar ki yasal faizi ile birlikte hiçbir mahkeme kararına gerek kalmaksızın köy tüzel kişiliğince idareye ödenir [30].

Denetim elemanlarınca yapılan kontrollerden usulsüz kesim tespit edildiğinde suç failsiz, emvaller köy tüzel kişiliğinin koruma ile ilgili sorumluluk alanında ve el konulmuş ise köy tüzel kişiliğinden tazminat talep edilmez [30].

Dönem içi kontrollerde koruma önlemlerinin alınmadığı koruma işinin gereği gibi yapılmadığının tespiti halinde önce köy tüzel kişiliği yazılı olarak ikaz niteliğinde uyarılır. Tekrarı halinde ilgili orman idaresi tek taraflı olarak anlaşmayı fesh etmeye yetkilidir. Köy tüzel kişiliği koruma işleminden vazgeçmesi halinde ilgili orman idaresine müracaat ederek sözleşmenin feshini isteyebilir. Bu durumda müracaat tarihi itibarıyla teslim edilen sahada gerekli kontroller ve işlemler yapılır. Şayet bir usulsüzlük yok ise ilgili köy tüzel kişiliğine ödeme gerçekleştirilir devamında sözleşme karşılıklı fesh edilir [30].

Köy tüzel kişiliği, özellikle havanın sıcak nemin düşük ve rüzgarın kuvvetli olduğu zamanlarda özel tedbirler alarak ateş yakılmasını önleyerek kritik noktalara ve yollara orman idaresinin belirleyeceği fiyat karşılığında en az üç kişilik motorize timler çıkararak yangınlara müdahale edilmesini sağlarlar. Bu timlerin kullanacağı motosikletlerin kira bedeli orman idaresince ödenir [30].

1.1.11. Ormancılıkta Katılımcı Yaklaşımın Dünya Ülkelerindeki Uygulama Örnekleri

Geçmiş konularda ülkemizde ormancılıkta katılımcı yaklaşım örneklerinden köy tüzel kişiliklerince ormanların korunması açıklandıktan sonra diğer dünya ülkelerinde ormancılıkta katılımın nasıl sağlandığı konusunda gelişmiş ve az gelişmiş ülkelerden örnekler vererek açıklanmaya çalışılacaktır.

1.1.11.1. Ormancılıkta Katılımcı Yaklaşımın Gelişmiş Ülkelerdeki Uygulama Örnekleri

1.1.11.1.1. Finlandiya

Finlandiya'da yaygın ormancılık politikası projelerinin hazırlığı; ilgili partiler ve geniş halk gruplarının temsil edildiği çalışma gruplarında yerine getirilmektedir. İlgili gruplar arasında; orman sahipleri, orman endüstrisi işveren örgütleri, avcılar, rengineyiği yönetimi, turizm ve doğa koruma örgütleri gibi kamu otoriteleri vardır. Bu ülkede halkın yönetime etkisini artırmak için öncelikle halkın bilgilendirilmesi çalışmaları ağırlık kazanmaktadır. Bunun için, halk katılım yöntemlerinin geliştirilmesi ve tanıtılması, halk için ormanlarda yapılan eğitim ve bilgilendirme çalışmaları, halkın tüketim davranışlarının araştırılması gibi yöntemlere başvurulmaktadır [46]. Finlandiya'da halkı bilgilendirmek için, çeşitli eğitim kurumlarından ve 50 bin tiraja ulaşan gazete ve dergilerden yararlanılmaktadır. İnternetin, katılımcı planlama ve karar alma araçlarından biri olarak ormancılık yönetiminin hizmetine girmesine çalışılmaktadır [47].

1.1.11.1.2. ABD

ABD'de orman kaynaklarının planlanması ve yönetimi farklı yıllarda yürürlüğe konan üç yasa ile yürütülmektedir. Bunlar, 1960 yılında yürürlüğe giren Sürdürülebilir Hasılat için Çok Amaçlı Kullanım Yasası, 1969 yılında yürürlüğe giren Ulusal Çevre Politikası Yasası ve 1976 yılında yürürlüğe giren Ulusal Orman Yönetimi Yasasıdır [69]. Ulusal Çevre Politikası Yasası yürürlüğe girene kadar ormancılıkta katılımcı yaklaşım anlayışının uygulanması resmi olmayan şekilde ve gerekli sıklıkta yapılmıyordu.

Toplumun taleplerinin artmasıyla Kongre bu yasayı çıkararak planlama ve yönetimde toplum katılımını zorunlu hale getirmiştir [36].

Ulusal Orman Yönetimi Yasası toplum katılımını daha geniş şekilde ele alarak desteklemiştir. Hazırlanan yönetmeliklerde katılımcılık anlayışı ve süreci ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Daha sonra bu yönetmelikte 1982 yılında yapılan “planlama sürecinde toplumun katılımı teşvik edilir” şeklindeki bir değişiklikle katılımcılık somut olarak geniş anlamıyla gündemdeki yerini almıştır [36].

Amerikan Orman İdaresinde karar verme süreci 1970 yılından itibaren önemli değişikliğe uğramış ve böylece toplumu bilgilendirme toplantıları daha sıklıkla yapılır olmaya başlanmıştır, plan alternatifleri ilgili gruplar tarafından incelenir hale gelmiş ve planlama idaresi mahkemelik olmamak için daha fazla çalışma grupları oluşturmaya başlamışlardır [69]. Çalışma grupları, öncelikle herkese açık olan interdisipliner bir planlama ekibi şeklinde oluşturulmaktadır. Planlama ekibi devamlı toplantılar yaparak konuyu enine boyuna tartışmakta ve ortaya çıkan taslak planı tasdik makamına göndermektedir. Planlama çalışmalarının her aşamasında halkın katılımı aranmakta fakat planın kabul aşamasını ilgili resmi daire üstlenmektedir [38].

1.1.11.1.3. Kanada

Kanada’da öteden beri milli park planlamalarında, master planlarının ikinci aşamasında; ilk aşamada uzmanların hazırladığı bütün planlar bir gazete olarak basılarak halka dağıtılmakta, bu gazetenin bir kısmında halkın bu çalışma hakkındaki görüşlerini belirtmesi için adresler verilmekte, halk görüşleri alındıktan sonra bir sonraki aşamaya geçilmektedir [49].

Sonuç olarak, gelişmiş ülkelerde ormancılıkta katılım uygulamaları; ormancılık örgütüyle kamuoyu arasında karşılıklı bir ilişki kurulmasıyla birlikte halkın taleplerinin öğrenilmesi, sivil toplum örgütleriyle işbirliği, ilgi gruplarının çeşitli planlama ve uygulama aşamalarına katılmaları ve ormancılık örgütünün yapısını şeffaf, verimli ve hızlı çalışan bir yapıya kavuşturma çabaları olarak anlaşılabilir.

1.1.11.2. Ormanlıkta Katılımcı Yaklaşımın Az Gelişmiş Ülkelerdeki Uygulama Örnekleri

Gelişmiş ülkelerde katılım konusu bu şekilde ele alınırken, az gelişmiş ülkelerde ormanların ağaçlandırılması ve korunması için, ormanların kullanımının yerel halka devredilmesi şeklinde uygulanmıştır [35].

1.1.11.2.1. Hindistan

Hindistan'da uygulanan “ Ortak Orman Yönetimi (JFM) ”ne geçmeden önce uygulanan toplum ormanlığı modelinde, köylülere ortak arazilere dikmeleri için fidanlar dağıtılmış, köylüler zaman ve işgücü harcamak istemedikleri için bu yöntemde başarılı olunamamıştır. Fakat, “Ortak Orman Yönetimi” ne geçildikten sonra, resmi olarak belirlenen orman arazilerinin, yönetilmeleri için yerel topluluklara devredilmesiyle birlikte başarılı olunmuş ve topluluklar, milyonlarca hektarlık devlet orman arazisinin korunması ve canlandırılmasında devlet ormanlık birimleriyle ortak olmuştur [50].

1.1.11.2.2. Nepal

Nepal'de devlet; yerel ormanların kontrolünü, ormanları kullanma konusunda tanınmış haklara sahip olan orman kullanıcı gruplarına(FUG) vermektedir. Devlet, bu kullanıcı gruplara ormanların korunmasında sorumluluk üstlenmeleri karşılığında, ormanlarındaki orman ürünlerinden yararlanmaları için (araziyi satmaları, ev inşa etmeleri ve tarım yapmaları hariç) her türlü yasal hakkı tanımıştır [50].

1.1.11.2.3. Tanzanya

Tanzanya'nın orman kaynakları toplam yüzölçümün yaklaşık yarısıdır. Ancak, bu kaynaklar sürdürülebilir olarak yönetilmemekte ve yoğun ormansızlaşma baskısı altındadır. Bu durum diğerlerinin yanı sıra ormanlık sektörüne yeterli bütçe tahsis edilmemesinden kaynaklanmaktadır. Ayrıca, düşük ücretle çalışan muhafaza memurunun, temel geçim ihtiyaçları için oduna gereksinimi olan köylü hemşerilerinden orman kaynaklarını etkin bir şekilde korumalarını beklemek gerçekçi değildir. Ormansızlaşmanın önüne geçebilmek için tek uygulanabilir orman koruma alternatifi, ormana bitişik yaşayan

yerel halkı ormanın bekçisi yapmak olmuştur. Buna ek olarak yönetim anlayışında da "Köye Dayalı Orman Yönetimi" ilkesi benimsenmiştir. Köye Dayalı Orman Yönetimi İlkesi, yerel toplulukların kendi köy arazileri üzerinde bulunan doğal kaynakları kontrol etme ve yönetme hakkına sahip olmasıdır. Yani, köylüler tarafından sahip olunan ve işletilen köy orman rezervleri oluşturularak topluluklara yetki verilmesidir. Bu uygulama Tanzanya'da başarılı olmuştur. Ayrıca, amenajman planlarının yapılması ve uygulamaya konması için köy orman komitesi oluşturulur. Teknik yardım, yetkili bölge memurlarından alınır [51].

1.1.12. Araştırma Alanının Tanıtımı

İkizdere, Rize iline bağlı bir ilçedir. Çamlık deresi ile Cimil deresinin birleştiği yerde kurulan İkizdere, adını bu derelerden almıştır [52]. Kuzeyinde Rize, doğusunda Çamlıhemşin ve Çayeli, güneyinde İspir ve Bayburt, batısında Of ve Çaykara ile çevrilidir.

Şekil 1. Araştırma alanı olan İkizdere İlçesinin coğrafik konumu

İkizdere 89.800 ha. yüzölçümü ile Rize ilinin en geniş ilçesidir [53]. Rakımı 31 metredir [52]. 2006 Orman Amenajman Planları verilerine göre 29.698 hektar (%33) orman alanına sahiptir [54]. Ormanlık yönünden Rize Orman İşletme Müdürlüğüne bağlıdır.

1.1.12.1. Yerleşim, Nüfus ve Eğitim Durumu

İkizdere ilçesi sarp ve yüksek dağ eteklerine kurulu olduğu için kırsal alandaki yerleşim çok dağınıktır. Toplu bir yerleşim yoktur. İkizdere ilçesi, 1 belde, 28 köy ve 12 mahalle olup toplam 40 muhtarlıktır [55].

Şekil 2. Orman köylerinde yerleşim durumu (Bayırköy köyü)

İkizdere'nin nüfusu 22 Ekim 2000 Genel Nüfus Tespiti sonuçlarına göre 10667'dir. Bu nüfusun 2372'si ilçe merkezinde ikamet etmektedirler. 4984 kişi köylerde yaşamaktadır. 3301 kişi ise ilçenin tek beldesi olan Güneyce beldesinde ikamet etmektedirler [56]. Nüfus yoğunluğu 11.88 Kişi/Km²'dir. Nüfusta kayıtlı insan sayısı 27.03.2006 tarihindeki verilere göre 59768'dir [57].

Ülkemizde okuryazarlık oranı %88'dir [58]. İkizdere'de ise okuryazarlık oranı %87 olup genel ortalamaya yakındır. İlçede toplam 40 yerleşim biriminde 28 ilköğretim okulu 2 tane de lise bulunmaktadır [59].

Tablo 3. İkizdere ilçesi köyleri ve beldelerine ait hane sayıları ile nüfus durumları [55], [56].

Köyler	Beldeler	Hane sayısı	Nüfusu
Ayvalık		128	117
Ballıköy		208	162
Başköy		110	122
Bayırköy		187	187
Cevizlik		102	195
Çamlık		113	324
Çataltepe		70	95
Çiçekli		111	49
Çifteköprü		130	112
Demirkapı		236	297
Dereköy		106	165
Diktaş		213	104
Eskice		80	56
Gölyayla		175	126
Gürdere		209	346
Güvenköy		44	42
Ihlamur		76	67
Ilıca		238	477
Kama		40	79
Meşeköy		120	211
Ortaköy		133	51
Rüzgarlı		128	175
Sivrikaya		40	157
Şimşirli		230	367
Tozköy		246	303
Tulumpınar		80	85
Yağcılar		113	239
Yerelma		158	274
Toplam		3824	4984
	Güneyce	1080	3301
Genel Toplam		4904	8285

1.1.12.2. Ekonomik Durum

İkizdere, Rize ilinin en geniş araziye sahip olan ilçesi olmasına rağmen gelir seviyesi çok düşüktür. Araştırma yapılan 24 yerleşim yerinde, hane başına Yıllık Gayri Safi Gelir 5686 YTL.'dir. Ortalama hane nüfusu 6 kişidir. Gerekli hesap yapıldığında, kişi başına yıllık gelir 948 YTL olarak bulunur. 2007 yılı ortalama dolar değeri yaklaşık 1282 YTL. alındığında dolar bazında kişi başı yıllık gelir 739 dolar olduğu görülür. Ülke bazında 2007 yılı kişi başı yıllık gelir 5477 dolardır. Araştırma yapılan 24 yerleşim yerinde hesaplanan kişi başı yıllık gelir, ülke ortalamasının çok altında kalmaktadır.

İlçe ve köylerin geçimi tamamen tarıma dayalıdır. Tarıma elverişli alan yoktur. Yetişen tarım ürünleri ticari amaçlı olmayıp ihtiyacı karşılamaya yöneliktir [53]. Başlıca tarım ürünleri, çay, patates, mısır, fasulye, lahanadır. Ayrıca, çayırı biçerek ihtiyaçta kullanmakta yada satarak gelir elde etmektedirler.

İkizdere'de yaylacılık metoduyla sığır beslenmektedir [52]. Sığırın sütünden yararlanılmakta, peynir ve yağ elde edilmektedir. Bunlar, ticari amaçlı olmayıp ihtiyacı karşılamaya yöneliktir.

İkizdere'de arıcılık gelişmiştir. Anzer balı meşhurdur [52]. Köylüler, kovanlarda arı yetiştirerek bal üretmekte ve ürettiklerini ticari amaçla satmaktadırlar. Fakat, arıcılık işi, kötü hava koşullarından olumsuz etkilenmektedir.

İkizdere' de sanayi kuruluşları olarak Güneyce beldesinde 1 adet Çay fabrikası vardır. Bu çay fabrikası dışında 1960 yılında üretime geçen 1 adet Hidroelektrik santrali mevcuttur [53].

İkizdere'de en önemli sorunlardan biri işsizliktir. İşsizlik yüzünden köyden kente yoğun bir göç yaşanmaktadır. İkizdere'de nüfusa kayıtlı insan sayısı 27.03.2006 tarihindeki verilere göre 59768'dir. Günümüzde İkizdere'de ikamet edenlerin sayısı ise köy, belde ve merkez dahil 10667'dir. Bu verilerden de dış göçün ne yoğunlukta olduğu ortaya çıkmaktadır.

İkizdere'nin Ilıca köyünde bitim aşamasında olan Ilıca kaplıcaları, işsiz İkizdereli gençlere yeni bir umut kapısı olma niteliğindedir.

1.1.12.3. Arazi Yapısı

İkizdere, yüksekliği 2000 metreyi bulan dağların eteklerinde, amlık deresi ile Cimil deresinin birleştiği yerde kurulmuştur. [52] Arazi yapısı, sarp ve yüksek dağlardan oluşmuştur. Arazi eğimini %45'ten fazladır [53]. Arazi eğiminin yüksek oluşu ve yağışlı gün sayısının fazlalığı, bölgede heyelanların sık sık görülmesine neden olmaktadır.

1.1.12.4. Ulaşım Durumu

Ulaşım yönünden İkizdere oldukça iyi sayılır. İleden Rize-Erzurum karayolu geçmektedir. Bu yol yazları açık kışları kapalıdır. Bu yolun ilçeye kadar olan kısmı ile ilçe dışından Erzurum'a doğru tamamı asfaltlanmıştır. Yolun sürekli çalışması için yapılması gereken kar tünellerinin yapılmasına başlanmış olup çalışmalar devam etmektedir. İlçenin köyleri oldukça yüksek ve sarp yamaçlara kurulmuştur. Bu yüzden yol yapımı çok zor ve masraflı olmakla birlikte bütün köylerin yolları yapılmıştır. İlçede deniz, hava ve demiryolu yoktur [53].

1.1.12.5. Orman Durumu

İkizdere, ormancılık açısından iki seriye ayrılır. Bunlar, İkizdere serisi ve Dereköy serisidir. Bu iki seri farklı işletme Őflikleri tarafından işletilir ve yönetilir. İkizdere serisinde 9775,2 ha. normal kuru ormanı, 6449,5 ha. bozuk kuru ormanı olmak üzere toplam 16224,7 ha. kuru ormanı vardır. Baltalık ormanı yoktur. Serideki ormanlık alan %45,5 'tir. Dereköy serisinde, 9538,3 ha. normal kuru ormanı, 3935,9 ha. bozuk kuru olmak üzere toplam 13474,2 ha. kuru ormanı vardır. Baltalık ormanı yoktur. Serideki ormanlık alan %27,3'tür. Buna göre, İkizdere ilçesinin toplam ormanlık alanı, 29698 ha'dır. İkizdere ilçesinin ormanlık alanın genel alana oranı %33'tür [54]. İkizdere ilçesinde 21 tane 31.madde köyü, 3 tane 32.madde köyü, 4 tane orman dışı köy olmak üzere 28 köy vardır [60]. İşletme Őflikleri,Rize Orman İşletme Müdürlüğüne bağlıdır.

2. YAPILAN ÇALIŞMALAR

2.1. Materyal

Araştırmada, Orman Genel Müdürlüğü Silvikültür Dairesi Başkanlığı kayıtları, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü kayıtları, Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü 47. ve 48. Amenajman heyetlerinin hazırladığı yenilenmiş İkizdere Amenajman Planı, İkizdere İşletme Şefliği kütüphanesinde konuyla ilgili kitaplar, İkizdere Nüfus Müdürlüğü nüfus kayıtları, Doğu Karadeniz Ormancılık Araştırma Müdürlüğü kütüphanesinde konuyla ilgili yerli ve yabancı kaynaklar, Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü kütüphanesinde konu ile ilgili kitaplar ve Bölge Müdürlüğü'nün konuyla ilgili resmi evrakları, orman köylülerine uygulanan anketler ile internet araştırmaları materyal olarak kullanılmıştır.

2.2. Yöntem

Bu araştırma ile köy tüzel kişilikleri tarafından ormanların korunmasının mümkün etkileri ile ilgili orman köylülerinin görüşlerine sahip olmak amaçlanmıştır.

Araştırma alanındaki orman köylülerinin konuyla ilgili görüşlerinin alınması anket yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Anket, 21 sorudan oluşmuş olup, 24 orman köyüne uygulanmıştır. Anket uygulanan bireyler rastgele seçilmiştir. Anket, katılımcılarla birebir görüşülerek birlikte doldurulmuştur. Toplam 104 kişiye anket uygulanmıştır.

2.3. Verilerin Elde Edilmesi

Verilerin elde edilmesinde, Orman Genel Müdürlüğü Silvikültür Dairesi Başkanlığı kayıtları, Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü kayıtları, Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü 47. ve 48. Amenajman heyetlerinin hazırladığı yenilenmiş İkizdere Amenajman Planları, İkizdere Nüfus Müdürlüğü nüfus kayıtları, İkizdere ve Dereköy Şefliklerine ait çalışma programları, İkizdere ve Dereköy Şefliklerine ait üretim dosyaları ve orman köylülerine uygulanan anketlerden yararlanılmıştır.

2.4. Araştırma Alanının Seçilmesi Nedenleri

Araştırma alanı olarak Rize'nin İkizdere ilçesi seçilmiştir. Bu ilçenin seçilmesindeki nedenler aşağıda sıralanmıştır.

1. İkizdere'de sosyal yaşam, ekonomik yapı, demografik yapı, arazi yapısı vb. konularda daha önceden bilgi sahibi olduğum için İkizdere araştırma alanı olarak seçilmiştir.
2. İkizdere ilçesinin Trabzon iline yakın mesafede oluşu, dolayısıyla Karadeniz Teknik Üniversitesi Orman Fakültesine yakınlığı nedeniyle, anket ve arazi çalışmalarının kolaylıkla ve daha kısa sürede yapılabilme imkanı vardır.
3. İkizdere'de orman köylüleri ekonomik yönden fakirdir. Gelirleri çok azdır. İşsizlik çok fazladır. Dolayısıyla, köy tüzel kişilikleri ile ormanların korunması uygulamasının köy bütçesine ve köylünün bütçesine önemli katkıları olacağı düşünüldüğünde bu durumun anket sonuçlarına yansımaları değerlendirilmek istenmiştir.

2.5. Örneklemenin Yapılması

Yapılan bu çalışma, rastgele örnekleme yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Yani, anket uygulanacak orman köylerini temsilen seçilecek bireyler tamamen önyargısız bir şekilde ve rastlantı sonucu örneğe alınmıştır. Bir başka deyişle, toplumun tüm bireylerinin örneğe katılabilme şansları eşittir.

Bir toplumda rastgele alınan bireylerde (örnekte) yapılan inceleme ve ölçmelerle elde edilen verilerin değerlendirilip genelleştirilerek bütün toplum hakkında sonuca varılması tekniğine örnekleme denir. Anakütle içinden çekilen bireylerden oluşan topluluğa da örnek denir. Örneklemeye bilinçli ve rastgele olmak üzere iki çeşittir. Bilinçli örnekleme, belirli bir önyargıya dayanarak örneğin seçilmesidir. Rastgele örnekleme ise, toplumun tüm bireylerinin örneğe katılabilme şansının eşit olduğu bir örneklemedir. Rastgele (tesadüfi) örnekleme de arasında çeşitli bölümlere ayrılır. Yapılan bu çalışma, bu bölümlerden basit rastgele örnekleme yöntemine göre gerçekleştirilmiştir. Basit rastgele örnekleme toplumdaki her bir bireyin örneğe girme şansının eşit olduğu bir örneklemedir. Örneğe girecek bireyler basit kura veya kura tabloları yardımıyla belirlenir [62].

Anket uygulanacak birey sayısını veren formül aşağıdaki gibidir.

$$n = \frac{F \times t^2 \times P \times Q}{(F \times m^2) + (t^2 \times P \times Q)} \quad (1)$$

n = Denek sayısı

F = Hane sayısı

t = Güven düzeyi (%95= 1,96)

m = Hata payı (%10 = 0,1)

P ve Q = Heterojenlik katsayısı (0,5 x 0,5)

F= Hane Sayısı = 3293

t=1,96

m= 0,1

P x Q =0,5 x 0,5

$$n = \frac{3293 \times (1,96)^2 \times 0,5 \times 0,5}{(3293 \times (0,1)^2) + ((1,96)^2 \times 0,5 \times 0,5)} = 93,31$$

Bu sonuca göre, 3293 hanede %95 güven düzeyi ve %10 hata payı ile yaklaşık 93 kişi ile anket yapılacaktır. Hane başı anket yapılacak kişi sayısı $93 / 3293 = 0,028$ bulunur. Bu sayı her köyün ayrı ayrı hane sayısı ile çarpılarak her köyden kaç kişi ile anket yapılacağı bulunmuştur. Buna göre toplam 104 kişi ile anket yapılmıştır.

2.6. Anketlerin Hazırlanması ve Uygulanması

Köy tüzel kişilikleri ile ormanların korunmasının mümkün etkileri ile ilgili orman köylülerinin görüşlerine sahip olmak amacıyla bir anket düzenlenmiştir. Anket 21 sorudan oluşmuştur. Anket ile orman köylülerinin kişisel bilgileri (Hanedeki nüfus sayısı, hane reisinin yaşı, eğitim durumu, mesleği, yıllık toplam geliri vb.), uygulamanın olabilirliği, avantajları, dezavantajları ve mevcut uygulama hakkında orman köylülerinin görüşleri konularında bilgilere ulaşılmak istenmiştir.

Bu anket, hemen İkizdere'de uygulanmamıştır. Anket ilk haliyle önce pilot bir bölge seçilerek eksik yönleri tespit edilmek istenmiştir. Bunun için Vakkıkebir ilçesi pilot bölge olarak seçilmiştir. Buranın pilot bölge seçilmesinin nedeni, gençleştirme, ağaçlandırma

sahalarının Köy tüzel kişiliklerince korunması uygulamasının burada uygulanıyor olmasıdır. Bu pilot bölgede anket uygulaması gerçekleştirildikten sonra bazı anket sorularında eksiklikler görülmüş ve gerekli düzeltmeler yapılarak İkizdere'de uygulanmak üzere ankete son şekli verilmiştir.

Anketin uygulanması, orman köylüleriyle birebir görüşme şeklinde olmuştur. Bunun sebebi, orman köylülerinin anket soruları hakkındaki anlaşmazlıklarının ve anketin yanlış doldurulmasının önlenmesidir. Dolayısıyla, verimli bir anket çalışması ve değerlendirmesi için bu metod seçilmiştir.

Anket, tüm orman köylerini kapsayacak şekilde uygulanmıştır. Böylece, hem toplanan veri sayısının fazla olması sağlanmak istenmiş hem de konu hakkında tüm orman köylerinde yaşayan köylülerin görüşleri alınarak daha iyi değerlendirmelere ulaşılmak istenmiştir. Anket, örnek alan seçilen İkizdere ilçesindeki 24 orman köyünün her birinden rastgele seçilen orman köylülerine uygulanmıştır. Toplam 104 orman köylüsü ile anket yapılmıştır.

Ekonomik durumun tespitinde 3 kriter esas alınmıştır. Bunlar, tarım, hayvancılık gelirleri, ormancılık faaliyetlerinden elde edilen gelirler ve yıllık maaş gelirleridir. Orman köylülerinin tarım ve hayvancılıktan elde ettiği ürün miktarları tespit edilmiş ve bu ürün miktarları günümüz satış fiyatlarıyla çarpılarak yıllık tarım ve hayvancılık gelirleri hesaplanmıştır. Ormancılık faaliyetlerinden elde edilen gelirin hesaplanmasında orman köylülerinin son beş yıl içerisinde ormancılık faaliyetlerindeki çalışmaları esas alınmıştır. Bu veriler İkizdere Orman İşletme Şefliğine ait üretim dosyalarından sağlanmıştır. Ayrıca, orman köylülerinin maaşlı çalışanların tespiti yapılarak yıllık maaş gelirleri bulunmuştur. Katılımcıların, tarım ve hayvancılıktan elde ettikleri gelirler, ormancılık faaliyetlerinden elde ettikleri gelirler ve yıllık maaş gelirleri toplamı yıllık toplam gelirlerini vermektedir.

2.7. İstatistik Değerlendirmede Kullanılan Yöntemler

Bu araştırmada, toplanan veriler, BULGULAR bölümünde yüzde olarak verilmiş, bir kısmı da istatistik analizi yapılarak değerlendirilmiştir.

2.7.1. Verilerin Değerlendirilmesi

İstatistik değerlendirme yapabilmek için, orman köylülerinin köy tüzel kişiliklerince ormanların korunmasının olabirliğine karar vermelerinde etkili olabilecek faktörlerin ortaya konulması gerekir. Bunun için, anketle orman köylülerinin ekonomik, eğitim, mesleki durumları ile yaşı, hanedeki nüfus sayıları bilgileri elde edilmiştir.

İstatistik analizle, orman köylülerinin, köy tüzel kişiliklerince ormanların korunmasının olabirliğine karar vermelerinde ekonomik, eğitim, mesleki durumları ile yaşı, hanedeki nüfus sayılarının ne ölçüde etkili olduğu yani, orman köylülerinin kararları ile bu faktörler arasında bir ilişkinin olup olmadığı araştırılmak istenmiştir. Bunun için, istatistik yöntemlerden parametrik olmayan testlerden ki-kare bağımsızlık testi uygulanmıştır.

Parametrik olmayan bir testin bu çalışmada kullanılmasının sebebi, yapılan çalışmanın sayımla elde edilen verilerden oluşması, ölçümle elde edilen verilerden oluşmamasıdır. Sayımla elde edilen verilerin istatistik analizinde parametrik olmayan testler kullanılır.

Parametrik olmayan testlerden ki-kare bağımsızlık testinin bu çalışmada kullanılmasının sebebi ise, iki veya daha fazla sınıflı nitel karakterler arasında ilişkinin(bağıntı) bulunup bulunmadığının araştırılmak istenmesidir.

Ki-kare bağımsızlık testi ile, “Ekonomik açıdan, düşük gelirli gruplar ile yüksek gelirli grupların, eğitim açısından, düşük eğitim seviyesinde olanlar ile yüksek eğitim seviyesinde olanların, yaş açısından, genç nüfus ile yaşlı nüfusun, mesleki açıdan, çeşitli meslek gruplarının, hanedeki nüfus sayısı açısından kalabalık nüfuslu bir aileyle az nüfuslu bir ailenin kararları arasında bir farklılık var mıdır?”, “Bu faktörler orman köylülerinin karar vermelerinde etkili midir?”, “Bu faktörler ile katılımcıların kararları arasında bir ilişki var mıdır?” sorularına cevap aranmıştır.

2.7.2. Ki-kare Bağımsızlık Testi

Ki-kare bağımsızlık testi, iki veya daha fazla sınıflı nitel (kalitatif) karakterler arasındaki ilginin (bağıntının) bulunup bulunmadığının testinde kullanılır [62]. Bir başka anlatımla, ki-kare bağımsızlık testi, 2x2 yada RxC tipindeki çapraz tablolarda gözlenen

frekansların, marjinal olasılıklar yaklaşımına göre hesaplanan teorik frekanslara benzerliğini test etmeyi amaçlar [66].

Kolaylık için durum kontenjans tablosu şeklinde düzenlenir. Kontenjans tablosu, sütun ve satırlar halinde iki karakterin çeşitli şıklarına göre, frekansların dağılımını göstermeye yarar. Sıraların sayısı k , sütunların sayısı l ile gösterildiğinde buna $(k \times l)$ 'lik bir kontenjans tablosu denir. Böylece (2×2) , (2×3) , (3×2) , $(i \times j)$, $(k \times l)$ gibi kontenjans tabloları düzenlenir [62].

İstatistik analiz, SPSS programında yapılmıştır. Analiz sonucunda, ki-kare test tablosu ortaya çıkar. Ki-kare test tablosunda, ki-kare hesap değeri, serbestlik derecesi ve önem düzeyi değerleri yer alır.

Ki-kare bağımsızlık testinde yararlanılan modeller tablonun sıra ve sütun sayısına göre 2×2 yada $R \times C$ ($R > 2, C > 2$) olmasına göre farklılıklar gösterir [66].

Eğer tablo 2×2 tipinde ise, beklenen ve gözlenen değerlerin büyüklüğüne göre Pearson ki-kare, Yates ki-kare, Fisher ki-kare testlerinden uygun olan birisi uygulanır [72].

Fisher ki-kare testi, gözlerdeki herhangi bir beklenen frekans 5'den küçükse uygulanır [72].

Yates ki-kare testi, gözlerde 25'den küçük gözlenen frekans varsa uygulanır [72]

Pearson ki-kare testi, gözlerdeki gözlenen frekansların tümü 25'ten büyük ise uygulanır [72].

Eğer tablo, $R \times C$ tipinde ise ($R > 2, C > 2$), bağımsızlık analizi olarak Pearson ki-kare testi uygulanır. Ancak, gözlerdeki 5'den küçük beklenen değerlerin sayısı, tablonun toplam göz sayısının %20'sini geçmemelidir. Eğer bu kural bozulur ise $R \times C$ tablosunda uygun sıra yada sütun birleştirilmesi yapılarak tablo boyutu azaltılır ve yeni oluşan indirgenmiş tablo yeniden analiz edilir [66].

3. BULGULAR

Yapılan çalışma ile elde edilen bulgular, iki farklı grupta ortaya konulabilir. Birinci grupta, orman köylülerine uygulanan anketlerle elde edilen bulgular sunulacaktır. İkinci grupta, orman köylülerine uygulanan anketlerle elde edilen bir kısım bulgular arasında ilişkinin olup olmadığı, istatistik analizlerle ifade edilmeye çalışılacaktır.

3.1. Orman Köylülerine Uygulanan Anket Sonuçlarına Ait Bulgular

3.1.1. Hanedeki Nüfus Sayısına İlişkin Bulgular

Anket yapılan orman köylülerinin içinde yaşadıkları hanedeki nüfus sayılarına ilişkin bulgular ve yüzde değerleri aşağıda Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Hanedeki nüfus sayılarına ilişkin bulgular ve yüzde değerleri

Hanedeki Nüfus Sayıları	Sayı	%
1-3 arası	19	18.3
3-5 arası	22	21.2
5-7 arası	34	32.7
7-10 arası	20	19.2
10 ve yukarı	9	8.7
TOPLAM	104	100

Tablonun incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, ankete katılanların % 32,7'si hanelerinde 5-7 arası, % 21.2'si hanelerinde 3-5 arası, % 19.2'si hanelerinde 7-10 arası, % 18.3'ü hanelerinde 1-3 arası, % 8.7'si ise hanelerinde 10 ve daha fazla nüfusa sahiptir.

3.1.2. Hane Reisinin Yaşına İlişkin Bulgular

Anket yapılan hane reisi orman köylülerinin yaşlarına ait bulgular ve yüzde değerleri aşağıda Tablo 5'de verilmiştir.

Tablo 5. Hane reislerinin yaşlarına ait bulgular ve yüzde değerleri

	Sayı	%
20-30 arası	6	5.8
30-40 arası	18	17.3
40-50 arası	24	23.1
50 ve yukarı	56	53.8
TOPLAM	104	100

Tablodan da takip edileceği üzere, ankete katılan hane reisi orman köylülerinin % 53.8'i 50 ve daha fazla yaşa sahiptir. % 23.1'i 40-50 arası, % 17.3'ü 30-40 arası, % 5.8'i 20-30 arası yaşa sahiptir.

3.1.3. Hane Reisinin Eğitim Durumuna İlişkin Bulgular

Anket yapılan hane reisi orman köylülerinin eğitim durumlarına ilişkin bulgular ve yüzde değerleri aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 6. Hane reislerinin eğitim durumlarına ilişkin bulgular ve yüzde değerleri

Hane reisinin eğitim durumu	Sayı	%
Okuryazar değil	5	4.8
Okuryazar	1	1.0
İlköğretim	76	73.1
Ortaöğretim	17	16.3
Üniversite	5	4.8
TOPLAM	104	100

Anket sonuçlarına göre, katılımcıların % 73.1'i "ilköğretim mezunu", % 16.3'ü "ortaöğretim mezunu", % 4.8'i "üniversite mezunu", % 4.8'i "okuryazar değil", % 1'i "okuryazar" cevaplarını vermişlerdir.

3.1.4. Hane Reisinin Mesleğine İlişkin Bulgular

Anket yapılan hane reisi orman köylülerinin mesleklerine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri aşağıda Tablo 7'de verilmiştir.

Tablo 7. Hane reislerinin mesleklerine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri

Hane reislerinin meslekleri	Sayı	%
İşçi	26	25.0
Memur	8	7.7
Serbest meslek	38	36.5
Esnaf	23	22.1
Diğer	9	8.7
TOPLAM	104	100

Tablodan görüldüğü üzere, hane reislerinin % 36.5'i "Serbest meslek", % 25'i "İşçi", % 22.1'i "Esnaf", % 8.7'si "Diğer", % 7.7'si "Memur" cevaplarını vermişlerdir. "Diğer" kısmını çiftçi, ev hanımı ve çalışmayanlar oluşturmaktadır.

3.1.5. Hanede Tarım, Hayvancılık ve Ormancılık Faaliyetleri Dışında Maaşlı Çalışanların Sayısına İlişkin Bulgular

Anket yapılan hane reisi orman köylülerinin hanelerinde tarım, hayvancılık ve ormancılık faaliyetleri dışında maaşlı çalışanlara ilişkin bulgular ve yüzde değerleri aşağıda tablo halinde sunulmuştur.

Tablo 8. Hanede maaşlı çalışanlara ilişkin bulgular ve yüzde değerleri

Hanede maaşlı çalışanların sayısı	Sayı	%
Yoktur	59	56.7
1	35	33.7
2	6	5.8
3	4	3.8
TOPLAM	104	100

Not : Emekli olup emekli aylığı alan fakat çalışmayanlar da bu gruba dahildir.

Tablo incelendiğinde, ankete katılanların % 56.7'sinin hanelerinde maaşlı çalışan yoktur. % 33.7'sinin hanelerinde 1 kişi maaşlı olarak çalışmaktadır. % 5.8'inin hanelerinde 2 kişi maaşlı olarak çalışmaktadır. % 3.8'inin ise hanelerinde 3 kişi maaşlı olarak çalışmaktadır.

3.1.6. Hanede Maaşlı Çalışanların Yıllık Maaş Gelirleri Toplamına İlişkin Bulgular

Anket yapılan hane reisi orman köylülerinin hanelerinde maaşlı çalışanların yıllık maaş gelirleri toplamına ilişkin bulgular ve yüzde değerleri aşağıda Tablo 9’da verilmiştir.

Tablo 9. Hanede maaşlı çalışanların yıllık maaş gelirleri toplamına ilişkin bulgular ve yüzde değerleri

Yıllık Maaş Geliri Toplamı	Sayı	%
Maaş geliri olmayan	55	52.9
0-1000	1	1.0
1000-2000	2	1.9
2000-3000	1	1.0
3000-4000	2	1.9
4000 ve yukarı	43	41.3
TOPLAM	104	100

Not : Emekli olup emekli aylığı alan fakat çalışmayanlar da bu gruba dahildir.

Tablodan da anlaşılacağı üzere, ankete katılanların % 52.9’unun maaş geliri yoktur ve bu soruya cevap vermemiştir. % 41.3’ünün yıllık 4000 YTL. ve daha fazla maaş geliri vardır. % 1.9’u yıllık 1000-2000 YTL. arası maaş almaktadır. % 1.9’u yıllık 3000-4000 YTL. arası maaş almaktadır. % 1’i yıllık 0-1000 YTL. arası maaş almaktadır. % 1’i yıllık 2000-3000 YTL. arası maaş almaktadır.

3.1.7. Ormanlarda Koruma Probleminin Var Olup Olmadığına İlişkin Bulgular

Katılımcıların içinde yaşadıkları köylerin sınırları içerisindeki devlet ormanlarının, devlet tarafından korunması yönünden bir problem yaşayıp yaşamadıkları araştırılmak istenmiştir. Elde edilen sonuçlar, aşağıda Tablo 10’da verilmiştir.

Tablo 10. Devlet ormanlarının devlet tarafından korunması yönünden bir problem olup olmadığına ilişkin bulgular ve yüzde değerleri

Ormanlarda koruma problemi	Sayı	%
Çok fazla var	1	1.0
Fazla var	6	5.8
Orta derecede var	22	21.2
Az var	7	6.7
Hiç yok	68	65.4
TOPLAM	104	100

Anket sonuçlarına göre, katılımcıların % 65.4'ü içinde bulunduğu köy sınırları içerisindeki devlet ormanlarının, devlet tarafından korunmasında hiçbir problem yaşamadıkları görüşündeler. Katılımcıların % 21.2'si orta derecede koruma problemi, % 6.7'si az miktarda koruma problemi, % 5.8'i fazla miktarda koruma problemi, % 1'i çok fazla miktarda koruma problemi yaşadıkları görüşündedirler.

3.1.8. Orman Suçu İşlenmesinin Sebebine İlişkin Bulgular

Katılımcıların içinde yaşadıkları köylerin sınırları içerisindeki devlet ormanlarında orman suçu işlenmesinin sebepleri hakkında görüşleri alınmak istenmiştir. Elde edilen sonuçlar, Tablo 11'de sunulmuştur.

Tablo 11. Orman suçu işlenmesinin sebeplerine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri

Orman suçu işlenmesinin sebebi	Sayı	%
Orman muhafaza memurlarının korumalarının yetersiz oluşu	5	4.8
Köylünün fakir oluşu	99	95.2
TOPLAM	104	100

Tablo incelendiğinde, ankete katılan orman köylülerinin içinde yaşadıkları köy sınırları içindeki devlet ormanlarında orman suçu işlenmesinin sebebi olarak “Köylünün fakir oluşu” % 95.2'lik oranla ilk sırada yer almaktadır. Orman suçu işlenmesinin sebebi olarak, “Orman muhafaza memurlarının korumalarının yetersiz oluşu” görüşünde olanların oranı % 4.8'dir. “Köylünün kolay kazanç elde etmek istemesi”, “Köylünün tarımsal amaçlı arazi kazanımı arzusu” ve “Diğer” şıklarına katılımcılardan herhangi bir cevap gelmediğinden değerlendirmeye alınmamıştır.

3.1.9. Ormanların Orman İdaresi Tarafından Yeterince Korunup Korunamadığına İlişkin Bulgular

Devlet ormanlarının orman idaresi tarafından yeterince korunup korunamaması hakkında orman köylülerinin görüşleri alınmak istenmiştir. Elde edilen sonuçlar, Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12. Ormanların orman idaresi tarafından yeterince korunup korunamadığına ilişkin bulgular ve yüzde değerleri

Ormanların orman idaresince korunma durumu	Sayı	%
Çok iyi korunuyor	1	1.0
İyi korunuyor	57	54.8
Orta derecede korunuyor	23	22.1
Koruma yetersizliği var	16	15.4
Hiç korunamıyor	7	6.7
TOPLAM	104	100

Tablodan da anlaşılacağı üzere, katılımcıların % 54.8’i ormanlar orman idaresi tarafından “İyi korunuyor” cevabını vermişlerdir.. % 22.1’i ormanlar “Orta derecede korunuyor”, % 15.4’ü “Koruma yetersizliği var”, % 6.7’si ormanlar orman idaresi tarafından “Hiç korunamıyor”, % 1’i ise ormanlar “Çok iyi korunuyor” cevabını vermişlerdir.

3.1.10. Ormanların Yeterli Korunamamasının Sebebine İlişkin Bulgular

Devlet ormanlarının orman idaresi tarafından yeterince korunamama nedeni hakkında katılımcıların görüşleri alınmak istenmiştir. Elde edilen sonuçlar, Tablo 13’deki gibidir.

Tablo 13. Ormanların yeterli korunamamasının sebeplerine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri

Ormanların korunamamasının sebepleri	Sayı	%
Orman suçlarına verilen cezaların hafif olması	3	2.9
Köy yöneticilerinin ormanların korunmasında yeterli desteği vermemesi	10	9.6
Koruma ve kontrolün çok sık yapılmaması	50	48.1
Diğer	13	12.5
Toplam	76	73.1
Cevap vermeyenler	28	26.9
GENEL TOPLAM	104	100

Tablo incelendiğinde, “Koruma ve kontrolün çok sık yapılmaması” % 48.1’lik oranla ormanların yeterli korunamamasının sebebi olarak ilk sırada olduğu görülür. % 12.5’lik oranla “Diğer” şıkkı ikinci sırada gelmektedir. Ankete katılanlar “Diğer” şıkkında, zati ihtiyaçların karşılanmaması, zati ihtiyaçta yanlış davranılması, orman idaresi-halk ilişkilerinin bozuk olması, personel eksikliği, araç yetersizliği, köylü yakacak ihtiyaçlarının karşılanmaması cevaplarını vermişlerdir. Katılımcıların % 9.6’sı “Köy yöneticilerinin ormanların korunmasında yeterli desteği vermemesi” nin ormanların korunamamasının sebebi olduğu görüşündeler. % 2.9’u ise “Orman suçlarına verilen cezaların hafif olması” nin ormanların korunamama sebebi olduğu görüşündeler. Ankete katılanların % 26.9’u ise bu soruya cevap vermemişlerdir.

3.1.11. Ormanların Daha İyi Korunabilmesi İçin Sunulan Önerilere İlişkin Bulgular

Orman köylülerinin, içinde yaşadıkları köylerin sınırları içerisindeki devlet ormanlarının daha iyi korunabilmesi için kendilerine sunulan önerilerden hangisini uygun bulduğu ve bu önerilerin dışında varsa bir tavsiyesi bunun ne olduğu bu çalışmayla araştırılmak istenmiştir. Verilen cevaplar, Tablo 14 ‘de yer almaktadır.

Tablo 14. Ormanların daha iyi korunabilmesi için sunulan önerilere ilişkin bulgular ve yüzde değerleri

Ormanların daha iyi korunabilmesi için öneriler	Sayı	%
Ormanlar, orman idaresince korunmalıdır.	47	45.2
Ormanlar köy tüzel kişiliklerince korunmalıdır.	57	54.8
TOPLAM	104	100

Tablo incelendiğinde, ankete katılan orman köylülerinin % 54.8'i “Ormanların köy tüzel kişilikleri tarafından korunması” görüşünde olduğu görülür. % 45.2’si ise “Ormanların orman idaresince korunması” yönünde görüşlerini ortaya koydular. “Ormanların mülki amirlikler tarafından korunması”, “Ormanların askerler tarafından korunması” önerilerine katılımcılardan herhangi bir cevap verilmemiştir ve kendi önerileri de olmadığı için bu öneriler değerlendirmeye alınmamıştır.

3.1.12. Orman Köylülerinin Ormanların Korunmasının Köy Tüzel Kişiliklerine Bırakılmasının Fayda ve Sakıncalarını Derecelendirmesine İlişkin Bulgular

Bu araştırma ile katılımcılar, bu uygulamanın sağlayacağı en önemli ve en önemsiz fayda ve sakınca olarak hangi önerileri tercih etmiş ve diğer önerilerin bu öneriler arasında nasıl bir derecelendirmeye konulmuş oldukları araştırılmak istenmiştir. Elde edilen sonuçlar aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 15. Orman köylülerinin ormanların korunmasının köy tüzel kişiliklerine bırakılmasının faydalarını derecelendirmesine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri

Köy Tüzel Kişiliği korunmasının faydaları	Derece	Sayı	%
Köylünün maddi imkanlarını artırır	1	15	14
	2	6	6
	3	6	6
	4	2	2
	5	75	72
Ormanlardan yasadışı faydalanma eğilimini azaltır	1	10	10
	2	18	17
	3	13	13
	4	49	47
	5	14	13
Köylüde ormanı koruma ve ormana sevgi duygusu oluşur.	1	18	17
	2	44	43
	3	19	18
	4	20	19
	5	3	3
Köylülerin ormanları sahiplenme duygusunu destekler	1	38	37
	2	24	23
	3	29	28
	4	10	10
	5	3	2
Otokontrol getireceğinden orman suçlarında azalma görülür	1	23	22
	2	12	11
	3	37	36
	4	23	22
	5	9	9

Tabloların incelenmesinden de anlaşılacağı üzere, katılımcıların % 37'si "Köylülerin ormanları sahiplenme duygusunu destekler" görüşünü, ormanların korunmasının köy tüzel kişiliklerine bırakılması durumunda sağlayacağı en önemli fayda olarak belirlemişlerdir. Katılımcıların % 43'ü ikinci fayda olarak "Köylüde ormanı koruma ve ormana sevgi duygusu oluşur" görüşünü belirlemişlerdir. Katılımcıların % 36'sı üçüncü fayda olarak "Otokontrol getireceğinden orman suçlarında azalma görülür" görüşünü belirlemişlerdir. Katılımcıların % 47'si dördüncü sırada fayda olarak, "Ormanlardan yasadışı faydalanma

eğilimini azaltır” görüşünü belirlemişlerdir. Katılımcıların % 72’si beşinci sırada fayda olarak “Köylünün maddi imkanlarını artırır” görüşünü belirlemişlerdir.

Tablo 16. Orman köylülerinin ormanların korunmasının köy tüzel kişiliklerine bırakılmasının sakıncalarını derecelendirmesine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri

Köy tüzel kişiliği korumasının sakıncaları	Derece	Sayı	%
Usulsüz faydalanma eğilimi artar	1	13	13
	2	11	10
	3	13	13
	4	26	25
	5	41	39
Köy muhtarlığı seçiminde ciddi çatışmalara sebep olur	1	13	13
	2	18	17
	3	27	26
	4	25	24
	5	21	20
Köy yönetimlerinin yanlı tavır takınabilme durumu	1	19	18
	2	37	36
	3	20	19
	4	22	21
	5	6	6
Köyler arası düşmanlığa neden olur	1	24	23
	2	16	15
	3	27	26
	4	19	18
	5	18	17
Orman köylüsünün ormancılık bilgisinden yoksun oluşu korumada yetersizliğe neden olabilir	1	35	34
	2	22	21
	3	17	16
	4	12	12
	5	18	17

Katılımcıların % 34’ü “Orman köylüsünün ormancılık bilgisinden yoksun oluşu korumada yetersizliğe neden olabilir” görüşünü, ormanların korunmasının köy tüzel kişiliklerine bırakılması durumunda sağlayacağı en önemli sakınca olarak görmektedirler. Katılımcıların % 36’sı ikinci sakınca olarak “Orman koruma çalışmalarında köy yönetimlerinin yanlı tavır takınabilme durumu” görüşünü belirlemişlerdir. % 26’sı üçüncü

sakınca olarak “Koruma yetkisinin köy yönetiminde olması köy muhtarlığı seçiminde ciddi çatışmalara sebep olur” ve “Köyler arası düşmanlığa neden olur” görüşlerini belirlemişlerdir. Bu anket sonucuna göre dördüncü sakınca çıkmamıştır. İki öneri eşit yüzde ve sayı ile üçüncü olarak belirlenmişlerdir. Katılımcıların % 39’u, “Usulsüz faydalanma eğilimi artar” görüşünü ise beşinci yani diğer önerilere göre meydana gelebilecek en az sakınca olarak belirlemişlerdir.

3.1.13. Orman Korumanın Köy Tüzel Kişiliklerine Bırakılması Durumunda Orman Teşkilatıyla Köylüler Arasındaki İlişkilerin Nasıl Etkileneceğine İlişkin Bulgular

Bu araştırmada, orman korumanın köy tüzel kişiliklerine bırakılması, orman teşkilatı ile orman köylüsü arasındaki ilişkileri ne yönde etkileyeceği yolunda değerlendirmelere ulaşmak istenmiştir. Elde edilen sonuçlar, aşağıda Tablo 17’de verilmiştir.

Tablo 17. Orman korumanın köy tüzel kişiliklerine bırakılması durumunda orman teşkilatıyla köylüler arasındaki ilişkilerin nasıl etkileneceğine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri

Orman teşkilatı ile köylü arasındaki ilişkiler	Sayı	%
Çok uyum içinde olur	1	1.0
Uyum içinde olur	64	61.5
İlişkiler etkilenmez	7	6.7
İlişkiler kısmen bozular	19	18.3
İlişkiler çok bozular	13	12.5
TOPLAM	104	100

Tabloda da görüldüğü üzere, orman korumanın köy tüzel kişiliklerine bırakılması durumunda orman teşkilatıyla köylüler arasındaki ilişkilerin uyum içinde olacağı görüşünde olan katılımcıların oranı % 61.5’lik oranla ilk sırada gelmektedir. İlişkilerin kısmen bozulacağı görüşünü savunanların oranı ise % 18.3 olup ikinci sırada gelmektedir. Bunu ilişkilerin çok bozulacağı görüşünde olanlar izlemekte olup oranı % 12.5’ dir. Son iki sırayı, ilişkileri etkilemez görüşünde olanlar ve ilişkiler çok uyum içinde olur görüşünde olanlar almakta olup bunların toplam yüzde içindeki oranları sırasıyla % 6.7 ve % 1’dir.

3.1.14. Orman Korumanın Köy Tüzel Kişiliklerine Bırakılması Durumunda Düzenlenecek Sözleşmede Orman Köylülerinin Beklentilerine İlişkin Bulgular

Bu araştırma ile orman korumanın köy tüzel kişiliklerine bırakılması durumunda düzenlenecek sözleşmede orman köylüsünün en önemli ve en önemsiz gördüğü beklentilerin ne olduğu ve diğer beklentilerin bunlar arasında nasıl bir derecelendirmeye koyulmuş oldukları araştırılmak istenmiştir. Elde edilen sonuçlar, Tablo 18’ deki gibidir.

Tablo incelendiğinde, katılımcıların “Orman koruma işlerinde çalışacak köylülerin sigortalı yapılması” görüşünü % 91’lik oranla en önemli beklentileri olarak belirledikleri görülür. “Birim fiyatların yüksek tutulması” görüşünü % 60’lık oranla ikinci beklentileri olarak belirlemişlerdir. “Yetki ve sorumlulukların dengeli olması” görüşünü % 68’lik oranla üçüncü beklentileri olarak belirlemişlerdir. “Orman idaresinin koruma yapılacak köylülere silah ve teçhizat sağlaması” görüşünü % 55’lik oranla dördüncü beklentileri olarak belirlemişlerdir. “Orman koruma işlerinde çalışacak köylülere eğitim verilmesi” görüşünü % 46’lık oranla en önemsiz gördüğü beklenti olarak belirlemişlerdir.

Tablo 18. Orman korumanın köy tüzel kişiliklerine bırakılması durumunda düzenlenecek sözleşmede orman köylülerinin beklentilerine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri

ÖNERİLER	Derece	Sayı	%
Orman koruma işlerinde çalışacak köylülerin sigortalı yapılması	1	95	91
	2	3	3
	3	3	3
	4	3	3
	5	-	-
Birim fiyatların yüksek tutulması	1	1	1
	2	62	60
	3	20	19
	4	10	10
	5	11	10
Yetki ve sorumlulukların dengeli olması	1	3	3
	2	25	24
	3	71	68
	4	3	3
	5	2	2
Orman idaresinin koruma yapılacak köylülere silah ve teçhizat sağlaması	1	-	-
	2	7	7
	3	-	-
	4	40	38
	5	57	55
Orman koruma işlerinde çalışacak köylülere eğitim verilmesi	1	5	4
	2	7	7
	3	10	10
	4	48	46
	5	34	33

3.1.15. Orman Korumanın Köy Tüzel Kişiliklerine Bırakılması Durumunda Köy Tüzel Kişiliği ile Orman Köylüleri Arasındaki İlişkilerin Nasıl Etkileneceğine İlişkin Bulgular

Devlet ormanlarının korunmasının köy tüzel kişilikleri sorumluluğuna verilmesi, köy tüzel kişiliği ile orman köylüsü arasındaki ilişkileri ne yönde etkileyeceği bu çalışmayla araştırılmak istenmiştir. Elde edilen sonuçlar, Tablo 19’da verilmiştir.

Tablo 19. Orman korumanın köy tüzel kişiliklerine bırakılması durumunda köy tüzel kişiliği ile orman köylüleri arasındaki ilişkilerin nasıl etkileneceğine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri

Köy Tüzel Kişiliği ile orman köylüsü arasındaki ilişkiler	Sayı	%
Çok uyum içinde olur	9	8.7
Uyum içinde olur	38	36.5
İlişkiler etkilenmez	13	12.5
İlişkiler kısmen bozular	24	23.1
İlişkiler çok bozular	20	19.2
TOPLAM	104	100

Tablodan da görüldüğü üzere, ormanların korunmasının köy tüzel kişiliklerine bırakılması durumunda, köy tüzel kişiliği ile orman köylüsü arasındaki ilişkilerin uyum içinde olacağı görüşünde olanların oranı % 36.5, çok uyum içinde olacakları görüşünde olanların oranı % 8.7’dir.Yani, katılımcıların %45.2’si ilişkilerin olumlu etkileneceği, uyum içinde olacağı görüşündedirler. Buna karşılık, katılımcıların % 23.1’i ilişkilerin kısmen bozulacağı görüşünde, % 19.2’si ilişkilerin çok bozulacağı görüşündedir. Yani, katılımcıların % 42.3’ü ilişkilerin olumsuz etkileneceği görüşündedirler. İlişkiler etkilenmez diyenlerin oranı ise % 12.5’tir.

3.1.16. Orman Korumanın Köy Tüzel Kişiliklerine Bırakılması Durumunda Köy Tüzel Kişiliği ile Orman Teşkilatı Arasındaki İlişkilerin Nasıl Etkileneceğine İlişkin Bulgular

Devlet ormanlarının korunmasının köy tüzel kişilikleri sorumluluğuna verilmesi, köy tüzel kişiliği ile orman teşkilatı arasındaki ilişkileri ne yönde etkileyeceği bu çalışmayla araştırılmak istenmiştir. Elde edilen sonuçlar, Tablo 20’de verilmiştir.

Tablo 20. Köy tüzel kişiliği ile orman teşkilatı arasındaki ilişkilerin nasıl etkileneceğine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri

Köy tüzel kişiliği ile orman teşkilatı arasındaki ilişkiler	Sayı	%
Çok uyum içinde olur	5	4.8
Uyum içinde olur	60	57.7
İlişkiler etkilenmez	10	9.6
İlişkiler kısmen bozulur	18	17.3
İlişkiler çok bozulur	11	10.6
TOPLAM	104	100

Tablodan da anlaşılacağı üzere, ormanların korunmasının köy tüzel kişiliklerine bırakılması durumunda, köy tüzel kişiliği ile orman teşkilatı arasındaki ilişkilerin uyum içinde olacağı görüşünde olanların oranı % 57.7, çok uyum içinde olacakları görüşünde olanların oranı % 4.8'dir. Yani, katılımcıların % 62.5'i ilişkilerin olumlu etkileneceği, uyum içinde olacağı görüşündedirler. Buna karşılık, katılımcıların % 17.3'ü ilişkilerin kısmen bozulacağı görüşünde, % 10.6'sı ilişkilerin çok bozulacağı görüşündedir. Yani, katılımcıların %27.9'u ilişkilerin olumsuz etkileneceği görüşündedirler. İlişkiler etkilenmez diyenlerin oranı ise % 9.6'dır.

3.1.17. Ormanların Korunmasının Köy Tüzel Kişiliklerine Bırakılması Durumunda Köy Tüzel Kişiliğinin Türk Ceza Kanununa ve 6831 Sayılı Orman Kanununa Göre Sorumluluk Almasını Orman Köylülerinin Nasıl Değerlendirdiğine İlişkin Bulgular

Bu çalışma ile köy tüzel kişiliğinin Türk Ceza Kanununa ve 6831 sayılı Orman Kanununa göre sorumluluk almasını orman köylüsü nasıl değerlendiriyor araştırılmak istenmiştir. Elde edilen sonuçlar, Tablo 21'de verilmiştir

Tablo 21. Köy tüzel kişiliğinin Türk Ceza Kanununa ve 6831 sayılı Orman Kanununa göre sorumluluk almasını orman köylülerinin nasıl değerlendirdiğine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri

Orman köylülerinin değerlendirmeleri	Sayı	%
Yaptırımlar haklıdır ve gereklidir	38	36.5
Maddi sorumluluk olmalı, cezai sorumluluk olmamalıdır.	5	4.8
Cezai sorumluluk korumada görevli kişilerle ilgili olmalı, köy tüzel kişiliği bundan ayrı tutulmalıdır.	13	12.5
Köy tüzel kişiliğinin cezalandırılması yerine faillerin bulunmasında korumada görevli kişilerle ortak çalışma sorumluluğu verilmelidir.	42	40.4
Hiç sorumluluk verilmemeli	6	5.8
TOPLAM	104	100

Tablo incelendiğinde, “Köy tüzel kişiliğinin cezalandırılması yerine faillerin bulunmasında korumada görevli kişilerle ortak çalışma sorumluluğu verilmelidir” görüşünde olan katılımcıların oranı % 40.4’lük oranla ilk sırada gelmektedir. Bunu, % 36.5’lik oranla “Yaptırımlar haklıdır ve gereklidir” görüşünde olanlar izlemektedir. “Cezai sorumluluk korumada görevli kişilerle ilgili olmalı, köy tüzel kişiliği bundan ayrı tutulmalıdır” görüşünde olanların oranı % 12.5’tir. “Hiç sorumluluk verilmemeli” görüşünde olanların oranı % 5.8’dir. “Maddi sorumluluk olmalı, cezai sorumluluk olmamalıdır” görüşünde olanların oranı % 4.8’dir.

3.1.18. Dönem Sonu Yapılacak Kontrollerde Sahada İdareye Bildirilmeyen Bir Usulsüzlük Tespit Edildiğinde Oluşan Zararın Köy Tüzel Kişiliğinden Tahsil Edilmesinin Orman Köylüleri Tarafından Nasıl Değerlendirildiğine İlişkin Bulgular

Bu araştırma ile ormanda idareye bildirilmeyen bir usulsüzlük tespit edildiğinde oluşan zararın köy tüzel kişiliğinden tahsil edilmesinin orman köylüleri tarafından nasıl değerlendirildiği araştırılmak istenmiştir. Elde edilen sonuçlar, Tablo 22’de verilmiştir.

Tablo 22. Zararın köy tüzel kişiliğinden tahsil edilmesinin orman köylüleri tarafından nasıl değerlendirildiğine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri

Orman köylülerinin görüşleri	Sayı	%
Tahsil edilmelidir. Böylelikle ormanlar daha iyi korunur	28	26.9
Tahsil edilmelidir fakat taksitli ödeme kolaylığı getirilmelidir	4	3.8
Faiz uygulanmamalıdır	6	5.8
Meydana gelen zararın tazmini yıllık koruma bedelini aşmamalıdır.	22	21.2
Tahsil edilmemelidir	44	42.3
TOPLAM	104	100

Tablodan da görüldüğü üzere, “Zarar köy tüzel kişiliğinden tahsil edilmemelidir” görüşünde olan katılımcıların oranı % 42.3’lük oran ile ilk sıradadır. Bunu % 26.9’luk oranla “Tahsil edilmelidir” görüşünde olanlar izlemektedir. Katılımcıların % 21.2’si “Zararın tazmininin yıllık koruma bedelini aşmaması” yönünde görüşlerini bildirmişlerdir. % 5.8’i “ Faiz uygulanmaması gerektiği”, % 3.8’i ise “ Tahsil edilmelidir fakat, taksitli ödeme kolaylığı getirilmesi” gerektiği görüşündedirler.

3.1.19. İki Dönem Üst Üste Koruma Önlemlerinin Alınmadığı ve Koruma İşinin Gereği Gibi Yapılmadığının Tespiti Halinde Orman İdaresinin Tek Taraflı Anlaşmayı Fesh Etmeye Yetkili Olmasına Orman Köylüsünün Değerlendirmesine İlişkin Bulgular

Bu araştırma ile, orman idaresinin tek taraflı anlaşmayı fesh etme yetkisini kullanmasına ilişkin orman köylüsünün görüşleri elde edilmek istenmiştir. Elde edilen sonuçlar, Tablo 23’deki gibidir.

Tablo 23. Orman idaresinin tek taraflı anlaşmayı fesh etmeye yetkili olmasına orman köylüsünün değerlendirilmesine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri

Orman köylüsünün değerlendirmeleri	Sayı	%
Anlaşmayı fesh etmelidir. Hak veriyorum	31	29.8
Somut sebeplere dayanmadıkça idareye fesh etme yetkisi verilmemelidir. Fesih sebepleri sözleşmede açık olarak belirtilmelidir.	43	41.3
Anlaşma karşılıklı uzlaşmayla fesh edilmelidir.	30	28.8
TOPLAM	104	100

Tablodan da anlaşılacağı üzere,”Somut sebeplere dayanmadıkça idareye fesh etme yetkisi verilmemelidir. Fesih sebepleri sözleşmede açık olarak belirtilmelidir” görüşünde olanlar % 41.3’lük oranla ilk sırada gelmektedir. Bunu, % 29.8’lik oranıyla “Anlaşmayı fesh etmelidir, hak veriyorum” görüşünde olanlar izlemektedir. “Anlaşma karşılıklı uzlaşmayla fesh edilmelidir” görüşünde olanlar ise % 28.8’dir. “ “Dönem sonunda” ibaresi yerine “Yıl sonunda” ibaresi ve “Üst üste iki dönem “ ibaresi yerine” Üst üste iki yıl sonu” ibaresi kullanılmalıdır” şikkına cevap veren olmadığı için değerlendirmeye alınmamıştır.

3.1.20. Orman Köylülerinin Bu İmkanlar ve Sorumluluklar Kapsamında Orman Koruma Görevini Yapmak İsteyip İstemediklerine İlişkin Bulgular

Anket yapılan orman köylülerine bu uygulamanın getireceği imkânlar ve sorumluluklar anlatıldıktan sonra kendilerinin orman koruma görevini yapmak isteyip istemediklerine ilişkin görüşleri alınmak istenmiştir. Elde edilen sonuçlar, aşağıda Tablo 24’de verilmiştir.

Tablo 24. Orman köylülerinin bu imkanlar ve sorumluluklar kapsamında orman koruma görevini yapmak isteyip istemediklerine ilişkin bulgular ve yüzde değerleri

Orman köylülerinin görüşleri	Sayı	%
Bu şartlarla isterim	38	36.5
İmkanlar artırılırsa isterim	12	11.5
Sorumluluklar azaltılırsa isterim	8	7.7
Sorumluluk olmazsa isterim	11	10.6
Hiçbir suretle istemem	35	33.7
TOPLAM	104	100

Tablo incelendiğinde, “Bu şartlarla orman koruma görevini yapmak isterim” görüşünde olanlar % 36.5’lik oranla ilk sırada gelmektedir. Bunu %33.7’lik oranla “Hiçbir suretle orman koruma görevini yapmak istemem” görüşünde olanlar izlemektedir. “İmkanlar artırılırsa isterim” görüşünde olanlar % 11.5, “Sorumluluk olmazsa isterim” görüşünde olanların oranı % 10.6, “Sorumluluklar azaltılırsa isterim” görüşünde olanların oranı %7.7’dir.

3.1.21. Ormancılık Faaliyetlerinde Çalışan Orman Köylülerinin Ormanların Daha İyi Korunabilmesi Hakkındaki Görüşleri

Bu araştırma ile ormancılık faaliyetlerinde çalışan orman köylülerinin ormanların daha iyi korunabilmesi hakkındaki görüşleri alınmak istenmiştir. Elde edilen sonuçlar Tablo 25’deki gibidir.

Tablo 25. Ormancılık faaliyetlerinde çalışan orman köylülerinin ormanların daha iyi korunabilmesi hakkındaki görüşleri

Ormancılık faaliyetlerinde çalışan orman köylülerinin görüşleri	Sayı	%
Ormanlar orman idaresince korunmalıdır	3	60
Ormanlar köy tüzel kişiliklerince korunmalıdır	2	40
TOPLAM	5	100

Tablo incelendiğinde, ormancılık faaliyetlerinde çalışan orman köylülerinin %60’ı “Ormanlar orman idaresince korunmalıdır” cevabını vermişlerdir. %40’ı ise “Ormanlar köy tüzel kişiliklerince korunmalıdır” cevabını vermişlerdir.

3.2. Orman Köylülerine Uygulanan Anket Sonuçlarına Ait İstatistik Analizler

3.2.1. Ormanların Daha İyi Korunabilmesi İçin Orman Köylülerin Görüşleri İle Hanelerindeki Nüfus Sayıları Arasındaki İlişki

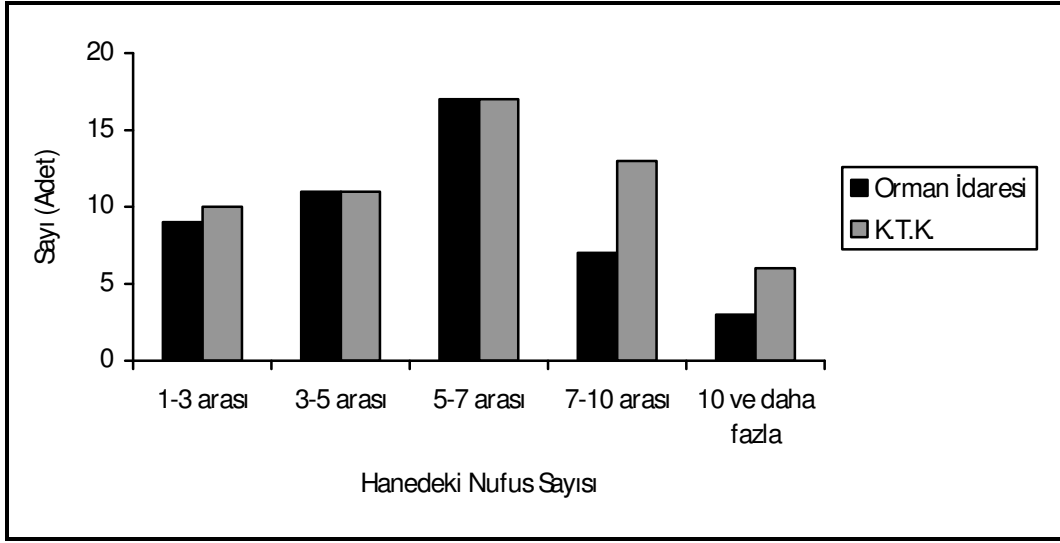
Bu araştırma ile orman köylülerinin ormanların daha iyi korunabilmesi için görüşleri ile hanelerindeki nüfus sayıları arasında ilişkinin bulunup bulunmadığı araştırılmak istenmiştir. Bu amaçla, parametrik olmayan testlerden ki-kare bağımsızlık testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar, Tablo 26’deki gibidir.

Tablo 26. Ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerin görüşleri ile hanelerindeki nüfus sayıları arasındaki bağıntıya ilişkin bulgular ve yüzde değerleri

Hanedeki nüfus sayısı		Orman İdaresince korunmalıdır	Köy Tüzel Kişiliklerince korunmalıdır.	TOPLAM
1-3	Sayı	9	10	19
	HNSAY içinde %	47.4	52.6	100
	Toplam sayı içinde %	8.7	9.6	18.3
3-5	Sayı	11	11	22
	HNSAY içinde %	50.0	50.0	100
	Toplam sayı içinde %	10.6	10.6	21.2
5-7	Sayı	17	17	34
	HNSAY içinde %	50.0	50.0	100
	Toplam sayı içinde %	16.3	16.3	32.7
7-10	Sayı	7	13	20
	HNSAY içinde %	35.0	65.0	100
	Toplam sayı içinde %	6.7	12.5	19.2
10 ve yukarı	Sayı	3	6	9
	HNSAY içinde %	33.3	66.7	100
	Toplam sayı içinde %	2.9	5.8	8.7
TOPLAM	Sayı	47	57	104
	HNSAY içinde %	45.2	54.8	100
	Toplam sayı içinde %	45.2	54.8	100

HNSAY : Hanedeki nüfus sayısı

H_0 hipotezi, ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerin görüşleri ile hanelerindeki nüfus sayıları arasında bir ilişki yoktur şeklinde kurulmuştur. Analiz sonucuna göre, 5'ten küçük beklenen frekans %20 çıktığı için Likelihood ratio kullanıldı. Likelihood ratio % 74.7 > % 5 olduğundan, H_0 hipotezi kabul edilir. Yani, ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerinin görüşleri ile hanelerindeki nüfus sayıları arasında $\alpha = 0.05$ anlam düzeyi ile bir ilişki bulunmadığı görülmüştür

Şekil 3. Hanedeki nüfus sayıları ile ormanların daha iyi korunabilmesi için verilen cevaplar arasındaki ilişkiyi gösterir grafik

3.2.2. Ormanların Daha İyi Korunabilmesi İçin Orman Köylülerin Görüşleri İle Yaşları Arasındaki İlişki

Bu araştırma ile orman köylülerinin ormanların daha iyi korunabilmesi için görüşleri ile yaşları arasında ilişkinin bulunup bulunmadığı araştırılmak istenmiştir. Bu amaçla, parametrik olmayan testlerden ki-kare bağımsızlık testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar, Tablo 27'deki gibidir.

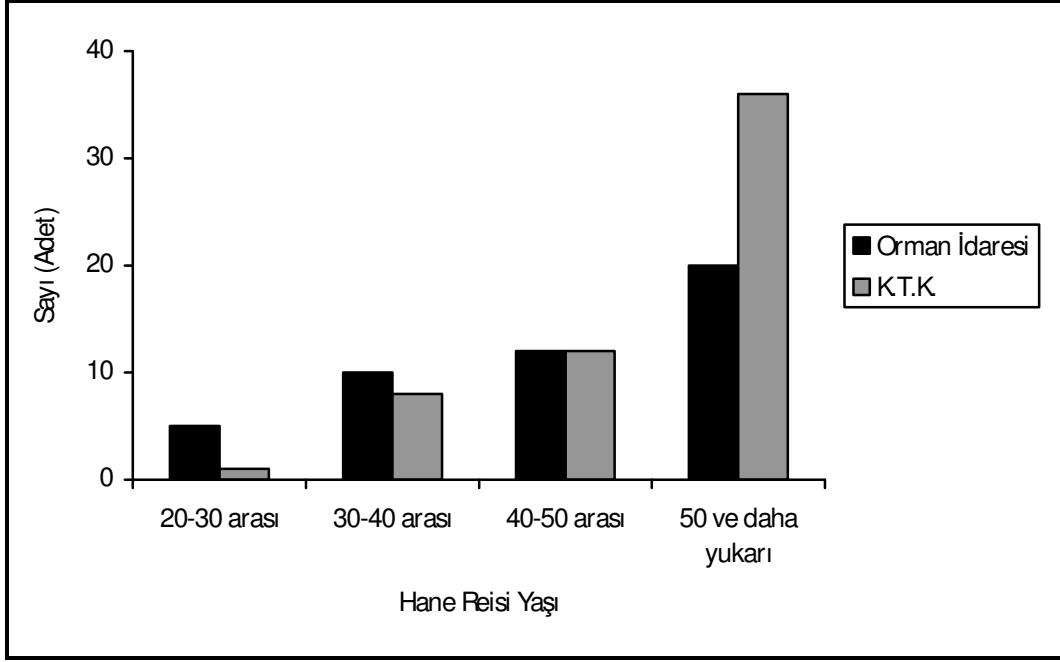

Tablo 27. Ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerin görüşleri ile yaşları arasındaki bağıntıya ilişkin bulgular ve yüzde değerleri

Hane reisinin yaşı		Orman İdaresince korunmalıdır	Köy Tüzel Kişiliklerince korunmalıdır.	TOPLAM
20-30	Sayı	5	1	6
	HRYAS içinde %	83.3	16.7	100
	Toplam sayı içinde %	4.8	1.0	5.8
30-40	Sayı	10	8	18
	HRYAS içinde %	55.6	44.4	100
	Toplam sayı içinde %	9.6	7.7	17.3
40-50	Sayı	12	12	24
	HRYAS içinde %	50	50	100
	Toplam sayı içinde %	11.5	11.5	23.1
50 ve yukarı	Sayı	20	36	56
	HRYAS içinde %	35.7	64.3	100
	Toplam sayı içinde %	19.2	34.6	53.8
TOPLAM	Sayı	47	57	104
	HRYAS içinde %	45.2	54.8	100
	Toplam sayı içinde %	45.2	54.8	100

HRYAS : Hane reisinin yaşı

H_0 hipotezi, ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerin görüşleri ile yaşları arasında bir ilişki yoktur şeklinde kurulmuştur. Analiz sonucuna göre, 5'ten küçük beklenen frekans % 20'den fazla çıktığı için Likelihood ratio kullanıldı. Likelihood ratio % 7.8 > % 5 olduğundan, H_0 hipotezi kabul edilir. Yani, ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerinin görüşleri ile yaşları arasında $\alpha = 0.05$ anlam düzeyi ile bir ilişki bulunmadığı görülmüştür.

Şekil 4. Ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerinin görüşleri ile hane reislerinin yaşları arasındaki ilişkiyi gösterir grafik

3.2.3. Ormanların Daha İyi Korunabilmesi İçin Orman Köylülerin Görüşleri ile Eğitim Durumları Arasındaki İlişki

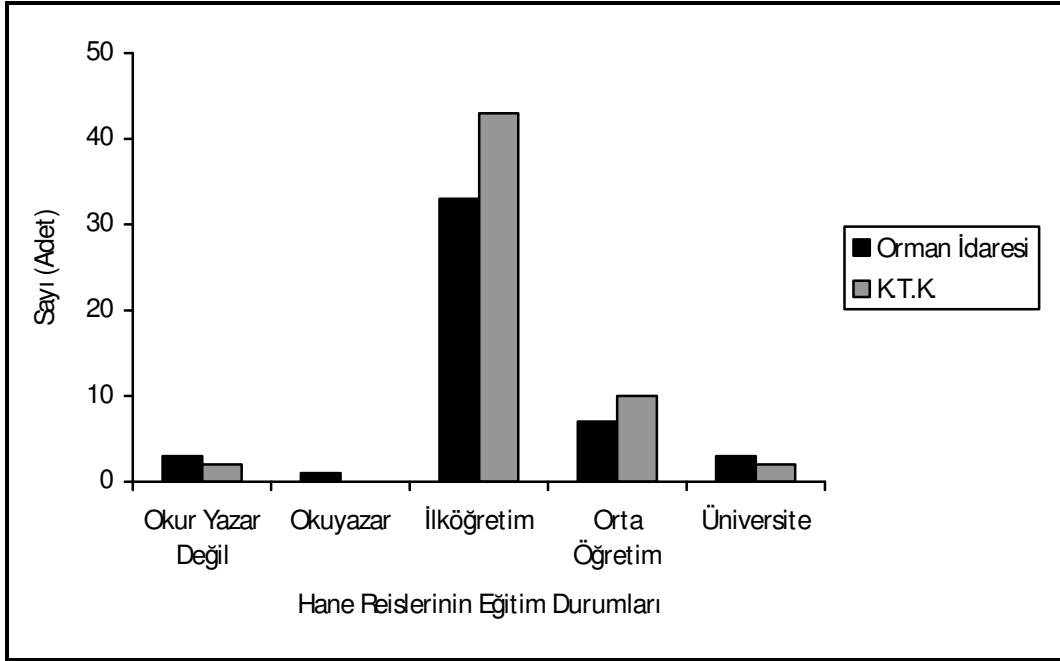
Bu araştırma ile orman köylülerinin ormanların daha iyi korunabilmesi için görüşleri ile eğitim durumları arasında ilişkinin bulunup bulunmadığı araştırılmak istenmiştir. Bu amaçla, parametrik olmayan testlerden ki-kare bağımsızlık testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar, Tablo 28'deki gibidir.

Tablo 28. Ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerinin görüşleri ile eğitim durumları arasındaki bağıntıya ilişkin bulgular ve yüzde değerleri

Hane reisinin eğitim durumu		Orman İdaresince korunmalıdır	Köy Tüzel Kişiliklerince korunmalıdır.	TOPLAM
Okuryazar değil	Sayı	3	2	5
	HREGT içinde %	60	40	100
	Toplam sayı içinde %	2.9	1.9	4.8
Okuryazar	Sayı	1	0	1
	HREGT içinde %	100	0	100
	Toplam sayı içinde %	1.0	0	1.0
İlköğretim	Sayı	33	43	76
	HREGT içinde %	43.4	56.6	100
	Toplam sayı içinde %	31.7	41.3	73.1
Ortaöğretim	Sayı	7	10	17
	HREGT içinde %	41.2	58.8	100
	Toplam sayı içinde %	6.7	9.6	16.3
Üniversite	Sayı	3	2	5
	HREGT içinde %	60	40	100
	Toplam sayı içinde %	2.9	1.9	4.8
TOPLAM	Sayı	47	57	104
	HREGT içinde %	45.2	54.8	100
	Toplam sayı içinde %	45.2	54.8	100

HREGT : Hane reisinin eğitim durumu

H_0 hipotezi, ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerinin görüşleri ile eğitim durumları arasında bir ilişki yoktur şeklinde kurulmuştur. Analiz sonucuna göre, 5'ten küçük beklenen frekans % 20'den fazla çıktığı için Likelihood ratio kullanıldı. Likelihood ratio % 61.3 > % 5 olduğundan, H_0 hipotezi kabul edilir. Yani, ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerinin görüşleri ile eğitim durumları arasında $\alpha = 0.05$ anlam düzeyi ile bir ilişki bulunmadığı görülmüştür

Şekil 5. Ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerin görüşleri ile eğitim durumları arasındaki ilişkiyi gösterir grafik

3.2.4. Ormanların Daha İyi Korunabilmesi İçin Orman Köylülerin Görüşleri ile Meslekleri Arasındaki İlişki

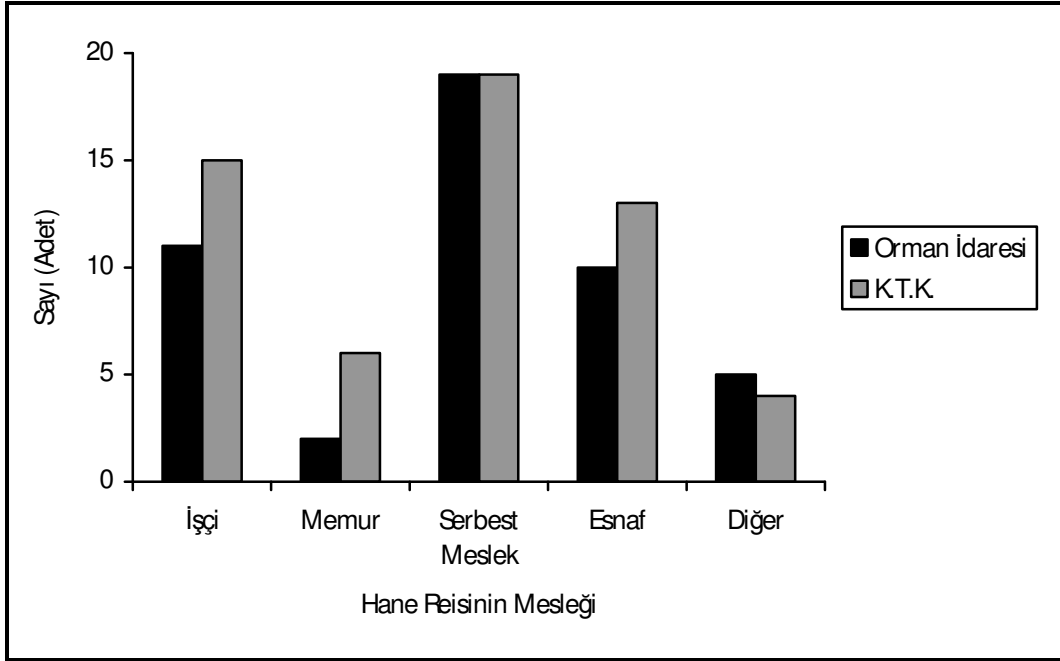
Bu araştırma ile orman köylülerinin ormanların daha iyi korunabilmesi için görüşleri ile meslekleri arasında ilişkinin bulunup bulunmadığı araştırılmak istenmiştir. Bu amaçla, parametrik olmayan testlerden ki-kare bağımsızlık testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar, Tablo 29'daki gibidir.

Tablo 29. Ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerin görüşleri ile meslekleri arasındaki bağıntıya ilişkin bulgular ve yüzde değerleri

Hane reisinin mesleği		Orman İdaresince korunmalıdır	Köy Tüzel Kişiliklerince korunmalıdır.	TOPLAM
İşçi	Sayı	11	15	26
	HRMESL içinde %	42.3	57.7	100
	Toplam sayı içinde %	10.6	14.4	25
Memur	Sayı	2	6	8
	HRMESL içinde %	25	75	100
	Toplam sayı içinde %	1.9	5.8	7.7
Serbest meslek	Sayı	19	19	38
	HRMESL içinde %	50	50	100
	Toplam sayı içinde %	18.3	18.3	36.5
Esnaf	Sayı	10	13	23
	HRMESL içinde %	43.5	56.5	100
	Toplam sayı içinde %	9.6	12.5	22.1
Diğer	Sayı	5	4	9
	HRMESL içinde %	55.6	44.4	100
	Toplam sayı içinde %	4.8	3.8	8.7
TOPLAM	Sayı	47	57	104
	HRMESL içinde %	45.2	54.8	100
	Toplam sayı içinde %	45.2	54.8	100

HRMESL : Hane reisinin mesleği

H_0 hipotezi, ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerinin görüşleri ile meslekleri arasında bir ilişki yoktur şeklinde kurulmuştur. Analiz sonucuna göre, 5'ten küçük beklenen frekans % 20'den fazla çıktığı için Likelihood ratio kullanıldı. Likelihood ratio %69 > %5 olduğundan, H_0 hipotezi kabul edilir. Yani, ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerinin görüşleri ile meslekleri arasında $\alpha = 0.05$ anlam düzeyi ile bir ilişki bulunmadığı görülmüştür

Şekil 6. Ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerin görüşleri ile meslekleri arasındaki ilişkiyi gösterir grafik

3.2.5. Ormanların Daha İyi Korunabilmesi İçin Orman Köylülerin Görüşleri ile Gelir Durumları Arasındaki İlişki

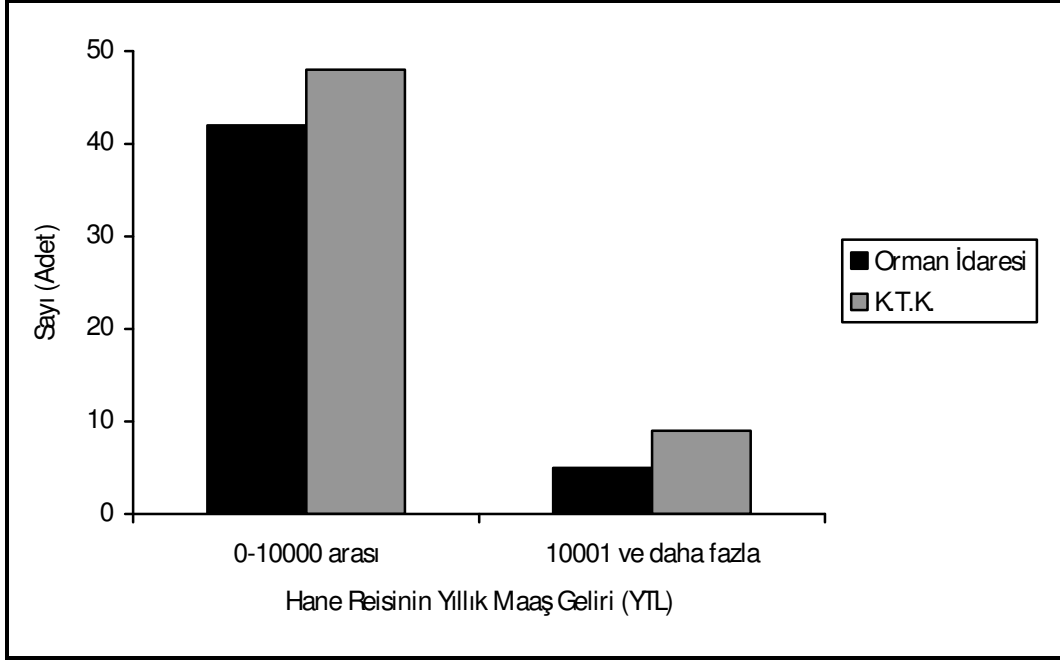
Bu araştırma ile orman köylülerinin ormanların daha iyi korunabilmesi için görüşleri ile gelir durumları arasında ilişkinin bulunup bulunmadığı araştırılmak istenmiştir. Bu amaçla, parametrik olmayan testlerden ki-kare bağımsızlık testi uygulanmıştır. Elde edilen sonuçlar, Tablo 30'daki gibidir.

Tablo 30. Ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerin görüşleri ile gelir durumları arasındaki bağıntıya ilişkin bulgular ve yüzde değerleri

Hane reisinin yıllık toplam geliri(YTL)		Orman İdaresince korunmalıdır	Köy Tüzel Kişiliklerince korunmalıdır.	TOPLAM
0-10000	Sayı	42	48	90
	HRGEL içinde %	46.7	53.3	100
	Toplam sayı içinde %	40.4	46.2	86.5
10001 ve yukarı	Sayı	5	9	14
	HRGEL içinde %	35.7	64.3	100
	Toplam sayı içinde %	4.8	8.7	13.5
TOPLAM	Sayı	47	57	104
	HRGEL içinde %	45.2	54.8	100
	Toplam sayı içinde %	45.2	54.8	100

HRGEL: Hane reisinin yıllık toplam geliri

H_0 hipotezi, ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerinin görüşleri ile gelir durumları arasında bir ilişki yoktur şeklinde kurulmuştur. Analiz sonucuna göre, 25'ten küçük gözlenen bir değer çıktığı için Yates ki-kare değeri olan Continuity Correction kullanıldı. Continuity Correction %63.3 > %5 olduğundan, H_0 hipotezi kabul edilir. Yani, ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerinin görüşleri ile gelir durumları arasında $\alpha = 0.05$ anlam düzeyi ile bir ilişki bulunmadığı görülmüştür. Tablo incelendiğinde, yıllık toplam geliri 0-10000 YTL arası olan düşük gelir grubu katılımcıların % 46.7'si ormanların orman idaresince korunması yönünde görüş bildirirken, % 53.3'ü ormanların köy tüzel kişiliklerince korunması yönünde görüş bildirmiştir. Yıllık toplam geliri 10000 YTL ve daha fazla olan orta ve yüksek gelir grubu katılımcıların % 35.7'si ormanların korunmasının orman idaresince yapılması yönünde görüş bildirirken, % 64.3'ü ormanların korunmasının köy tüzel kişilikleri tarafından yapılması yönünde görüş bildirmişlerdir.

Şekil 7. Ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerin görüşleri ile hane reislerinin yıllık toplam gelirleri arasındaki ilişkiyi gösterir grafik

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma ile köy tüzel kişilikleri ile ormanların korunmasının mümkün etkileri ile ilgili orman köylülerinin algılamalarına sahip olmak amaçlanmıştır. Bu amaçla, her bir orman köyünden rastgele seçilen orman köylülerinin bu konu hakkındaki görüşlerini alabilmek için kendilerine 21 sorudan oluşan bir anket sunulmuştur.

Ankette “İçinde yaşadığınız köyün sınırları içerisindeki devlet ormanlarının devlet tarafından korunması yönünden bir problem olup olmadığı” sorusuna katılımcıların % 65.4’ü, içinde buldukları köy sınırları içerisindeki devlet ormanlarının devlet tarafından korunmasında hiçbir problem yaşamadıkları cevabını vermişlerdir. % 21.2’si orta derecede koruma problemi, % 6.7’si az miktarda koruma problemi, % 5.8’i fazla miktarda koruma problemi, %1’i çok fazla miktarda koruma problemi yaşadıkları cevaplarını vermişlerdir. Bu cevaplar, orman köylülerinin, devlet ormanlarının devlet tarafından korunması yönünden bir problem yaşamadıklarını göstermektedir.

Ankette “ İçinde yaşadığınız köyün sınırları içerisindeki devlet ormanlarında orman suçu işlenmesinin sebebi nedir?” sorusuna katılımcıların %95.2’si,. “Köylünün fakir oluşu” cevabını vermiştir. Orman suçu işlenmesinin sebebi olarak, “Orman muhafaza memurlarının korumalarının yetersiz oluşu” cevabını verenlerin oranı % 4.8’dir. Bu durum, orman köylüsünün orman suçu işlenmesinin sebebinin ekonomik durumuna bağlı olduğu sonucunu ortaya çıkarmaktadır. Orman köylüsünün ekonomik yönden fakir oluşu, onları orman suçu işlemeye itmektedir. Orman köylüleriyle yapılan birebir görüşmede, köylülerin yakacak odun ihtiyaçlarını karşılamaları amacıyla orman suçunun işlendiğini belirtmişler ve orman köylülerinin maddi olarak düşük gelire sahip oldukları için de yasal olmayan yollardan ihtiyaçlarını karşıladıklarını bildirmişlerdir.

Ankette “İçinde yaşadığınız köyün sınırları içerisindeki devlet ormanlarının orman idaresi tarafından yeterince korunup korunmadığı” sorusuna katılımcıların % 54.8’i ormanların orman idaresi tarafından iyi korunduğu cevabını vermişlerdir. % 22.1’i ormanların orta derecede korunduğu. % 15.4’ü koruma yetersizliği olduğu, % 6.7’si ormanların orman idaresi tarafından hiç korunmadığı, % 1’i ise ormanların çok iyi korunduğu cevaplarını vermişlerdir. Bu durum, çoğunluğun ormanların orman idaresince iyi korunduğu görüşünde olduklarını göstermektedir.

Ankette “İçinde yaşadığınız köyün sınırları içerisindeki devlet ormanları, orman idaresi tarafından yeterince korunamıyorsa nedeni nedir?” sorusuna katılımcıların %48.1’i “Koruma ve kontrolün çok sık yapılmaması” cevabını vermişlerdir. % 12.5’i “Diğer” şıkkını cevap olarak vermişlerdir. Ankete katılanlar “Diğer” şıkkında, zati ihtiyaçların karşılanmaması, zati ihtiyaçta yanlış davranılması, orman idaresi-halk ilişkilerinin bozuk olması, personel eksikliği, araç yetersizliği, köylü yakacak ihtiyaçlarının karşılanmaması cevaplarını vermişlerdir. Katılımcıların % 9.6’sı ormanların korunamamasının sebebi olarak “Köy yöneticilerinin ormanların korunmasında yeterli desteği vermemesi” cevabını vermişlerdir. % 2.9’u ise “Orman suçlarına verilen cezaların hafif olması” cevabını vermişlerdir. % 26.9’u bu soruya cevap vermemiştir. Çoğunluğun görüşü dikkate alındığında, ormanların orman idaresi tarafından yeterince korunamama sebebi olarak, orman muhafaza memurlarının koruma ve kontrolü sık yapmaması olduğu ortaya çıkmaktadır. Koruma ve kontrolün sık yapılmaması görüşünde olanlarla yapılan birebir görüşmede, orman muhafaza memurunun köylere seyrek uğradıklarını bu nedenle denetimin yetersiz kaldığını belirtmişlerdir. Dolayısıyla da, orman suçlarının meydana geldiğini eklemiştir.

Ankette, “İçinde yaşadığınız köyün sınırları içerisindeki devlet ormanlarının daha iyi korunabilmesi için sunulan önerilerden hangisini uygun bulursunuz, yoksa bu önerilerin dışında tavsiyeniz nedir?” sorusuna katılımcıların %54.8’i “Ormanlar köy tüzel kişiliklerince korunmalıdır.” cevabını vermişlerdir. % 45.2’si ise “Ormanlar orman idaresince korunmalıdır.” cevabını vermiştir. Bu durum, orman köylülerinin ormanların korunmasının mevcut uygulamaya kıyasla köy tüzel kişiliklerine bırakılmasını daha çok istedikleri ve bu olaya sıcak baktıklarını gösteriyor. Ormanların korunmasının köy tüzel kişiliklerine bırakılması görüşüne sahip olan köylüler ile yapılan birebir görüşmelerde, köylülerin zaten ormanları kendilerinin koruduklarını, bu yerlerdeki ormanları parsellediklerini ve herkesin evinin önündeki ormanlara kimseyi sokmadıklarını canı gibi koruduklarını belirtmişlerdir. Ayrıca, ormanların, köylülerin evlerini çığ tehlikesinden de koruduğunu, bu nedenle ormandan bir ağaç bile kestirmediklerini belirtmişlerdir. Orman muhafaza memurlarının köye ayda bir uğradığı, ilçe merkezinde ikamet ettiği, orman köylüsünün ise orman içi veya bitişiğinde yaşadığını ve ormanları daha iyi koruyacaklarını belirtmişlerdir. Bu nedenle, ormanların korunmasının sorumluluğunun köy tüzel kişiliklerine devredilmesinin, ormanlar için faydalı olacağını belirtmişlerdir. Ayrıca, uygulamanın ekonomik yönden hem köy bütçesine hem de köylüye sağlayacağı faydalar

açısından da bu uygulamaya sıcak baktıklarını ifade etmişlerdir. Fakat, ormanların korunmasının orman idaresi tarafından yapılması görüşünde olanlar da oransal olarak az değildir. Bu görüşe sahip orman köylülerinin toplam yüzde içindeki oranı %45,2'dir. Ormanların korunmasının orman idaresi tarafından yapılması görüşünde olanlarla yapılan birebir görüşmede, köy içinde dostluk, yakınlık, ve akrabalık ilişkilerinin olduğunu, birbirlerini yakalayıp ihbar etmenin bu ilişkileri olumsuz yönde etkileyeceği, hatta daha da ileri giderek tehdiye varan arzu edilmeyen olaylara neden olabileceği değerlendirmesini yapmaktadırlar. Bu nedenle, hem sosyal ilişkilerin bozulması açısından hem de hayati önemden dolayı köy tüzel kişiliklerince ormanların korunması uygulamasına soğuk bakmaktadırlar.

Ankette “Ormanların korunmasının köy tüzel kişiliklerine bırakılmasının fayda ve sakıncalarını önem sırasına göre derecelendiriniz?” sorusuna katılımcıların % 37’si “Köylülerin ormanları sahiplenme duygusunu destekler” görüşünü, ormanların korunmasının köy tüzel kişiliklerine bırakılması durumunda sağlayacağı en önemli fayda olarak belirlemişlerdir. % 43’ü ikinci fayda olarak “ Köylüde ormanı koruma ve ormana sevgi duygusu oluşur” görüşünü belirlemişlerdir. % 36’sı üçüncü fayda olarak ”Otokontrol getireceğinden orman suçlarında azalma görülür” görüşünü belirlemişlerdir. % 47’si dördüncü sırada fayda olarak, “Ormanlardan yasadışı faydalanma eğilimini azaltır” görüşünü belirlemişlerdir. % 72’si beşinci sırada fayda olarak “Köylünün maddi imkanlarını artırır” görüşünü belirlemişlerdir. Bu durum, ormanların korunmasının köy tüzel kişiliklerine bırakılması durumunda uygulamanın sağlayacağı en önemli faydalar olarak “Köylülerin ormanları sahiplenme duygusunu destekler” görüşü ile “Köylüde ormanı koruma ve ormana sevgi duygusu oluşur” görüşlerinin ağırlıklı olarak tercih edildiğini gösteriyor. Anket sonucuna göre, orman köylüsü için uygulamanın maddi getirisi önemli değildir. Uygulamanın sağlayacağı en az fayda olarak tercih edilmiştir. Uygulamanın sağlayacağı faydalar olarak “Orman suçlarında azalma görülür” ve “Ormanlardan yasadışı faydalanma eğilimi azalır” görüşleri sırasıyla 3. ve 4. sırada fayda olarak tercih edilmişlerdir. Ormanların köy tüzel kişiliklerine bırakılması uygulamasının sağlayacağı en önemli faydalar olarak köylüde ormanı koruma ve ormana sevgi duygusunu oluşturması ve onu sahiplenmesi görüşlerinin orman köylülerinin çoğunluğu tarafından tercih edilmesi, ormanların korunması açısından umut verici görünmektedir. Çünkü, ormanı bekçi değil, sevgi korur. Orman sevgi ile büyür, korunur ve gelişir. Ormanlarda meydana gelen zararların en büyük etkeni insandır. İnsanların ormana karşı sevgi

hisleriyle, onu koruma, sahiplenme hisleriyle dolu olması, ormanların geleceğini kurtaracaktır. Zaten, köy tüzel kişiliklerince ormanların korunması uygulamasının kuruluş amaçlarından birisi de, orman köylüsünün, ormanlara sahip çıkması açısından psikolojik etkide bulunması bunun sonucunda teşkilat ile orman köylüsü arasında sıcak ilişkiler kurulmasıdır. Bu bakımdan, anket sonucu ormanların geleceği için umut verici görünmektedir.

Katılımcıların % 34'ü "Orman köylüsünün ormancılık bilgisinden yoksun oluşu korumada yetersizliğe neden olabilir." görüşünü, ormanların korunmasının köy tüzel kişiliklerine bırakılması durumunda meydana gelebilecek en önemli sakınca olarak görmekteyiz. Katılımcıların %36'sı ikinci sakınca olarak "Orman koruma çalışmalarında köy yönetimlerinin yanlış tavır takınabilme durumu" görüşünü belirlemişlerdir. Bu görüşe sahip katılımcılarla birebir görüşmede köy muhtarı ve ihtiyar heyetinin köy içinden orman korumada görevli kişi seçiminde kendi yandaşlarını, akrabalarını seçeceğini, diğer köylülerin bu işte çalışma fırsatının olamayacağını ifade etmişlerdir. Dolayısıyla, uygulamanın adil bir düzen içinde olmayacağını ifade etmişlerdir. Katılımcıların %26'sı üçüncü sakınca olarak "Koruma yetkisinin köy yönetiminde olması köy muhtarlığı seçiminde ciddi çatışmalara sebep olur" ve " Köyler arası düşmanlığa neden olur" görüşlerini belirlemişlerdir. Bu görüşlere sahip katılımcılarla birebir görüşmede, bu uygulamayla köy bütçesine parasal kaynak aktarılacağını, bu durumun hem köyün ihtiyaçlarının giderilmesinde ve hem de köylünün maddi imkanlarının iyileştirilmesinde önemli katkılar sağlayacağını ifade etmişlerdir. Dolayısıyla, böyle bir ortamda herkesin köy muhtarlığına talip olması beklenir şeklindeki düşüncelerini ifade etmişlerdir. "Köyler arası düşmanlığa neden olur" görüşünde olanlar, ormanların korunması görevi verilen köylerde denetimin olması bu köy içindeki köylülerin ihtiyaçlarını bitişik köylerden karşılaması sorununu ortaya çıkaracağını, dolayısıyla köyler arası ihtilafların olacağını ifade etmişlerdir. Katılımcıların % 39'u, "Usulsüz faydalanma eğilimi artar" görüşünü ise beşinci yani diğer önerilere göre meydana gelebilecek en küçük sakınca olarak belirlemişlerdir. Bu görüşe sahip katılımcılar, orman korumanın köy tüzel kişiliklerinin sorumluluğuna verilmesinde devletçe korumanın ortadan kalkacağını, dolayısıyla, hiç kimsenin çekinmeden ormana gireceğini ve usulsüzlüklerin artacağını ifade etmişlerdir. Devlet tarafından korumada köylünün orman muhafaza memurlarından çekindiğini, fakat korumanın köy tüzel kişiliklerinin sorumluluğuna verildiğinde herkesin çekinmeden ormana gireceğini belirtmişlerdir. Sonuç olarak, orman köylüleri, ormancılık konularındaki

bilgi eksikliklerini uygulamanın getireceği en büyük olumsuzluk olduğu görüşündedirler. Ayrıca, köy yöneticilerinin uygulamada yanlış tavır takınabilmesi durumunu da ikinci olumsuzluk olarak görmüştür. Köyde uygulamayla birlikte usulsüz faydalanma eğiliminin artacağı görüşü ise uygulamanın getireceği olumsuzluk olarak en son tercih edilmiştir.

Ankette, “Orman korumanın köy tüzel kişiliklerine bırakılması durumunda, orman teşkilatı ile orman köylüsü arasındaki ilişkiler ne yönde etkilenir?” sorusuna katılımcıların %61.5’i. “İlişkiler uyum içinde olur” cevabını vermişlerdir. “İlişkiler kısmen bozulur” cevabını verenlerin oranı % 18.3 olup ikinci sırada gelmektedir. Bunu “İlişkiler çok bozulur” cevabını verenler izlemekte olup oranı % 12.5’ dir. Son iki sırayı, “İlişkileri etkilemez” cevabını verenler ile “İlişkiler çok uyum içinde olur” cevabını verenler almakta olup bunların toplam yüzde içindeki oranları sırasıyla % 6.7 ve % 1’dir. Ankete katılan orman köylüleri, ormanların korunmasının köy tüzel kişiliklerine bırakılması durumunda, orman teşkilatı ile orman köylüsü arasındaki ilişkilerin uyum içinde olacağı görüşünü diğerlerine kıyasla daha çok tercih etmektedir. Bu durum, orman köylülerinin, uygulamayla birlikte, orman teşkilatı ile orman köylüsü arasındaki ilişkilerin olumlu yönde etkileneceği görüşünde olduğunu gösteriyor.

Ankette, “Orman korumanın köy tüzel kişiliklerine bırakılması durumunda düzenlenecek sözleşmede olmasını istediğiniz beklentilerinizi önem sırasına göre sıralayınız?” sorusuna katılımcıların %91’i, “Orman koruma işlerinde çalışacak köylülerin sigortalı yapılması” cevabını vermişlerdir. “Birim fiyatların yüksek tutulması” görüşü % 60’lık oranla ikinci beklenti olarak belirlenmiştir. “Yetki ve sorumlulukların dengeli olması” görüşü ise % 68’lik oranla üçüncü beklentileri olarak belirlenmiştir. Orman koruma işlerinde çalışacak köylülerin sigortalı yapılması görüşüne sahip katılımcılarla yapılan görüşmede, orman koruma işinde kaza, yaralanma, hastalık, ölüm vb. durumların olabileceğini, bu durumun zaten fakir olan orman köylülerine ek yük getireceğini belirtmişlerdir. Bu nedenle kendilerinin sigortalı yapılmasını istemektedirler. Sözleşmede olmasını istedikleri ikinci önemli beklentileri, birim fiyatların yüksek tutulması olmuştur. Köylünün daha fazla para kazanmak yerine sigortalı olup sağlık güvencesine sahip olmayı daha çok arzu ettikleri anket sonucuna göre ortaya çıkmış olmaktadır. Ayrıca, yetki ve sorumlulukların dengeli olması kendileri için paradan daha sonra gelmektedir. Yetki ve sorumlulukların dengeli olması yerine birim fiyatlar yüksek tutularak daha fazla para kazanmayı tercih etmektedirler fakat ondan da önce kendilerinin sigortalı yapılmasını tercih etmektedirler. “Orman idaresinin koruma yapılacak köylülere silah ve teçhizat

sağlaması” ve “Orman koruma işlerinde çalışacak köylülere eğitim verilmesi” görüşleri sırasıyla 4. ve 5. sırada tercih edilmişlerdir.

Ankette, “Devlet ormanlarının korunmasının köy tüzel kişilikleri sorumluluğuna verilmesi, köy tüzel kişiliği ile orman köylüsü arasındaki ilişkileri ne yönde etkiler?” sorusuna katılımcıların % 36,5’i “Orman köylüsüyle köy tüzel kişiliği arasındaki ilişkiler uyum içinde olur” cevabını vermişlerdir. “Çok uyum içinde olur” cevabını verenlerin oranı % 8.7’dir. Yani, katılımcıların %45.2’si ilişkilerin olumlu etkileneceği, uyum içinde olacağı görüşündedirler. Buna karşılık, katılımcıların %23.1’i “İlişkiler kısmen bozulur”, % 19.2’si “İlişkiler çok bozulur” cevabını vermişlerdir. Yani, katılımcıların %42.3’ü ilişkilerin olumsuz etkileneceği görüşündedirler. Anket sonucuna göre, katılımcıların, ormanların korunmasının köy tüzel kişiliklerine bırakılması durumunda köy tüzel kişiliği ile orman köylüleri arasındaki ilişkilerin diğer görüşlere kıyasla uyum içinde olacağı görüşünde oldukları ortaya çıkmaktadır. Fakat, ilişkilerin olumlu yönde etkileneceği görüşünde olanlar ile ilişkilerin olumsuz etkileneceği görüşünde olanların oranı birbirine çok yakındır. Bu durum, katılımcıların, uygulamayla birlikte köy tüzel kişilikleri ile orman köylüsü arasındaki ilişkilerin bozulacağı görüşünde olanların da çoğunlukta olduğunu gösteriyor.

Ankette, “Devlet ormanlarının korunmasının köy tüzel kişilikleri sorumluluğuna verilmesi, köy tüzel kişiliği ile orman teşkilatı arasındaki ilişkileri ne yönde etkiler?” sorusuna katılımcıların %57.7’si “Köy tüzel kişiliği ile orman teşkilatı arasındaki ilişkiler uyum içinde olur” cevabını vermişlerdir. “Çok uyum içinde olur” cevabını verenlerin oranı % 4.8’dir. Yani, katılımcıların % 62.5’i ilişkilerin olumlu etkileneceği, uyum içinde olacağı görüşündedirler. Buna karşılık, katılımcıların % 17.3’ü “İlişkiler kısmen bozulur”, % 10.6’sı “İlişkiler çok bozulur” cevabını vermişlerdir. Yani, katılımcıların %27.9’u ilişkilerin olumsuz etkileneceği görüşündedirler. Anket sonucuna göre, katılımcıların, ormanların korunmasının köy tüzel kişiliklerine bırakılması durumunda köy tüzel kişiliği ile orman teşkilatı arasındaki ilişkilerin diğer görüşlere kıyasla uyum içinde olacağı görüşünde oldukları ortaya çıkmaktadır. İlişkilerin uyum içinde olacağı görüşündeki katılımcılar ile yapılan birebir görüşmelerde, köy tüzel kişiliğinin orman teşkilatı ile eskiden beri süregelen dostluk ve işbirliği ilişkilerinin olduğu, bu ilişkinin bu uygulamayla olumsuz etkilenmeyeceği aksine olumlu yönde etkileyeceğini belirtmişlerdir. Bu görüşe sahip olmalarında, uygulamanın ekonomik getirisinin ve istihdam sağlamanın da önemli rol oynadığını da belirtmişlerdir.

Ankette, “Ormanların korunmasının köy tüzel kişiliklerinin sorumluluğuna verilmesi durumunda, köy tüzel kişiliğinin Türk Ceza Kanununa ve 6831 sayılı Orman Kanununa göre sorumluluk almasını nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna katılımcıların %40.4’ü “Köy tüzel kişiliğinin cezalandırılması yerine faillerin bulunmasında korumada görevli kişilerle ortak çalışma sorumluluğu verilmelidir” cevabını vermişlerdir. % 36.5’i “Yaptırımlar haklıdır ve gereklidir”, %12.5’i “Cezai sorumluluk korumada görevli kişilerle ilgili olmalı, köy tüzel kişiliği bundan ayrı tutulmalıdır”, %5.8’i “Hiç sorumluluk verilmemeli” ve %4.8’i “Maddi sorumluluk olmalı, cezai sorumluluk olmamalıdır” cevabını vermişlerdir. Buradan anlaşılan katılımcıların, köy tüzel kişiliğinin ceza almasını istemedikleridir. Bunun yerine, korumada görevli kişilerle faillerin bulunmasında ortak çalışma sorumluluğunun verilmesinden yanadırlar. Bu görüşe sahip kişilerin oranına hemen hemen yakın bir oranda ise, “Yaptırımlar haklıdır ve gereklidir” görüşü tercih edilmiştir. Bu görüşe sahip köylülerle yapılan birebir görüşmelerde, yaptırımların olması gerektiğini, sorumluluk verilmezse ilgililerin görevlerini yerine getirmeyeceklerini, bu durumdan ormanların çok fazla zarar görebileceğini, sorumluluk vermenin ilgililerin görevlerini tam olarak yerine getirmeye zorlayacağını aksi taktirde kendilerinin zarar göreceğini ifade etmişlerdir.

Ankette, “Orman idaresinin ormandaki kontrollerinde bir usulsüzlük tespit ettiğinde oluşan zararın köy tüzel kişiliğinden tahsil edilmesini nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna katılımcıların %42.3’ü “Zarar köy tüzel kişiliğinden tahsil edilmemelidir” cevabını vermişlerdir. % 26.9’u “Tahsil edilmelidir”, %21.2’si “Zararın tazmini yıllık koruma bedelini aşmamalıdır” cevabını vermişlerdir. Bu cevaplara göre, ankete katılan orman köylüleri sahada oluşan zararın köy tüzel kişiliğinden tahsil edilmesi taraftarı değiller. “Tahsil edilmemelidir” görüşünde olanlar köy tüzel kişiliğinin bu zararı ödeyecek maddi imkânlarının olmadığını bu nedenle tahsil edilmemesi gerektiği görüşündedirler. Bunun yanında “Tahsil edilmelidir” görüşünde olanların oranı % 26.9’dur. “Tahsil edilmelidir” görüşünde olanlar, yaptırımın bu işten sorumlu herkesin görevini tam olarak yerine getirmesine zorlayacağı görüşündedirler. Eğer tahsil edilmezse köy tüzel kişiliği zarara uğramayacağı için görevlerini ihmal ederler. Bu işten de ormanlar zarar görecektir görüşündedirler. “Zararın tazmini yıllık koruma bedelini aşmamalıdır” görüşünde olanlarda % 21.2’lik oranla çoğunluktadır. Bu görüşe sahip katılımcılar, koruma bedeli aşılacak büyük zararlar meydana geldiğinde köy tüzel kişiliğinin bunu ödeyecek maddi

durumunun olamayacağını, bu nedenle, koruma bedeli kadar zararın tazmini yapılmalıdır görüşündedirler.

“Dönem sonunda yapılan kontrollerde üst üste iki dönem koruma önlemlerinin alınmadığı ve koruma işinin gereği gibi yapılmadığının tespiti halinde orman idaresinin tek taraflı olarak anlaşmayı fesh etmeye yetkili olmasını nasıl değerlendiriyorsunuz?” sorusuna katılımcıların %41.3’ü “Somut sebeplere dayanmadıkça idareye fesh etme yetkisi verilmemelidir. Fesih sebepleri sözleşmede açık olarak belirtilmelidir” cevabını vermişlerdir. % 29.8’i “Anlaşmayı fesh etmelidir, hak veriyorum”, %28.8’i “Anlaşma karşılıklı uzlaşmayla fesh edilmelidir” cevabını vermişlerdir. Ankete katılan orman köylüleri, orman idaresinin tek taraflı anlaşmayı fesh etme yetkisini ancak orman idaresinin somut bir sebep göstermesi şartıyla kullanması gerektiği görüşündedirler. Bu görüşe sahip orman köylüleriyle yapılan birebir görüşmelerde, idarenin bu yetkiyi keyfi yönde kullanabileceği ve köy tüzel kişiliğinin mağdur konumuna itilebileceğini belirtmişlerdir. Bu nedenle, orman idaresinin bu yetkiyi kullanabilmesi ancak somut bir delil ortaya konulması şartıyla ve fesih sebeplerinin sözleşmede açık olarak belirtilmesi şartıyla mümkün olabileceği görüşündedirler. Ancak, anlaşmanın somut bir sebebe dayanmadıkça da fesh edilmesi gerektiği görüşünde olanlar da vardır. Bunların oranı % 29.8’dir. Bu görüşe sahip orman köylüleri, eğer köy tüzel kişiliği görevlerini ve sorumluluklarını yerine getiremiyorsa somut bir sebep aranmadan orman idaresinin tek taraflı anlaşmayı fesh etmesi en doğru seçim olduğu görüşündedirler. “Anlaşma karşılıklı uzlaşma ile fesh edilmelidir” görüşünde olanlar ise, orman idaresinin anlaşmayı köy muhtarı ve ihtiyar heyeti ile konuşarak ve uzlaşarak fesh etmesi gerektiği görüşündedirler.

Ankete, “Bu imkânlar ve sorumluluklar kapsamında orman koruma görevini yapmak ister misiniz?” sorusuna katılımcıların %36.5’i “Bu şartlarla orman koruma görevini yapmak isterim” cevabını vermişlerdir. % 33.7’si “Hiçbir suretle orman koruma görevini yapmak istemem”, % 11.5’i “İmkânlar artırılırsa isterim”, % 10.6’sı “Sorumluluk olmazsa isterim”, % 7.7’si “Sorumluluklar azaltılırsa isterim” cevabını vermişlerdir. Bu sonuca göre, ankete katılanların çoğunluğu, bu şartlarla orman koruma görevini yapmak istemektedirler. Bu işe gönüllüdürler. Bu görüşe sahip katılımcılarla yapılan görüşmede, işi yapmak istemelerinin sebebi olarak ekonomik olarak fakirlik içinde olduklarını, bu işten para kazanarak geçimlerini sağlamak istediklerini ifade etmişlerdir. “Hiçbir suretle orman koruma görevini yapmak istemem” görüşünde olanlar da az değildir. Bu görüşe sahip katılımcılarla yapılan görüşmede, köy içinde dostluk, yakınlık, ve akrabalık ilişkilerinin

olduğunu, birbirlerini yakalayıp ihbar etmenin bu ilişkileri olumsuz yönde etkileyeceği, hatta daha da ileri giderek tehdide varan arzu edilmeyen olaylara neden olabileceği değerlendirmesini yapmaktadırlar. Bu nedenle, hem sosyal ilişkilerin bozulması açısından hem de hayati önemden dolayı bu uygulamaya soğuk bakmaktadırlar.

Ormancılık faaliyetlerinde çalışan katılımcılarla yapılan anket sonucuna göre ise, ormancılık faaliyetlerinde çalışanların %60'ı ormanların orman idaresince korunması yönünde görüş bildirmişlerdir. %40'ı ormanların köy tüzel kişiliklerince korunması yönünde görüş bildirmişlerdir. Bu sonuca göre, çoğunluğun görüşü dikkate alındığında, ormancılık faaliyetlerinde çalışanlar, ormanların orman idaresince korunmasını istemektedirler. Ormancılık faaliyetlerinde çalışmayanlar ise ağırlıklı olarak ormanların köy tüzel kişiliklerince korunması yönünde görüş bildirmişlerdir.

İstatistik analiz yardımıyla da ormanların daha iyi korunabilmesi hakkındaki orman köylülerinin görüşleri ile bu görüşlerini etkileyen faktörler arasındaki ilişki ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Bu amaçla, istatistik analizle ilk önce ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerinin görüşleri ile hanelerindeki nüfus sayıları arasında bir ilişkinin bulunup bulunmadığı araştırılmıştır. Ek Tablo 1'de görüleceği üzere, aralarında bir ilişki çıkmamıştır. Yani, hanedeki nüfus sayısının fazla yada az olması, katılımcıların karar vermelerinde etkili olmamıştır. İstatistik anlamda bir ilişki çıkmasa da Şekil 3 incelendiğinde, 5-7 arası nüfusa kadar olan ailelerin ormanların orman idaresince korunması yönünde verdiği görüşler ile ormanların köy tüzel kişiliğince korunması yönünde verdiği görüşler hemen hemen birbirine yakın orandadır. Fakat, 5-7 arası nüfustan fazla ailelerin kararlarına bakıldığında, köy tüzel kişiliğince ormanların korunmasının baskın olarak tercih edildiği görülmektedir. Bu sonuca göre, kalabalık nüfuslu ailelerin az nüfuslu ailelere göre geçimlerini sağlamak için daha fazla paraya ihtiyaçları olduğu bu nedenle köy tüzel kişiliklerince ormanların korunmasını daha baskın olarak tercih ettikleri düşünülebilir.

Orman köylülerinin ormanların daha iyi korunabilmesi için görüşleri ile yaşları arasında ilişkinin bulunup bulunmadığı araştırılmak istenmiştir. Ek Tablo 2'de görüleceği üzere, aralarında bir ilişki çıkmamıştır. İstatistik anlamda bir ilişki çıkmasa da Şekil 4 incelendiğinde 20-30 yaşları arası ve 30-40 yaşları arası genç grupların oransal olarak daha çok ormanların orman idaresince korunması gerektiği görüşünde oldukları görülür. Genelde genç grubun iş imkânı yaratmasından dolayı köy tüzel kişiliğince ormanların

korunmasını tercih etmesi beklenirken analiz sonucunda böyle beklenmeyen bir durumla karşılaşmıştır. Buna karşılık, yaşı 50 ve yukarı olan yaşlı grubun oransal olarak daha çok köy tüzel kişiliğince ormanların korunmasını tercih ettiği görülmektedir. Gençlerin çalışma gücü olmasına rağmen kendilerine iş imkânı sunan köy tüzel kişiliklerince ormanların korunmasını tercih etmesi beklenirken orman idaresince ormanların korunmasını tercih etmesi ve yaşlıların ise çalışma gücü olmamasına rağmen köy tüzel kişiliklerince ormanların korunmasını tercih etmesi beklenmeyen bir durum olarak karşılanmıştır.

Orman köylülerinin ormanların daha iyi korunabilmesi için görüşleri ile eğitim durumları arasında ilişkinin bulunup bulunmadığı araştırılmak istenmiştir. Ek Tablo 3'te görüleceği üzere, aralarında bir ilişki çıkmamıştır. Yani, anket yapılan orman köylülerinin eğitim seviyeleri ormanların daha iyi korunabilmesi hakkındaki görüşlerine karar vermelerinde etkili olmamıştır. İstatistiksel anlamda bir ilişki çıkmasa da Tablo 27 incelendiğinde, ilk ve ortaöğretim mezunları ormanların köy tüzel kişilikleri tarafından korunmasını tercih ederken, okuryazar olmayan, okuryazar ve üniversite mezunları ormanların orman idaresince korunması yönünde tercihlerini yaptıkları görülür. Sonuç olarak, ankete katılanların eğitim seviyesi ile kararları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Orman köylülerinin ormanların daha iyi korunabilmesi için görüşleri ile meslekleri arasında ilişkinin bulunup bulunmadığı araştırılmak istenmiştir. Ek Tablo 4'te görüleceği üzere, aralarında bir ilişki çıkmamıştır. İstatistik anlamda bir ilişki çıkmasa da, Tablo 28 incelendiğinde, işçi, memur ve esnaf, ormanların korunmasının köy tüzel kişiliklerine bırakılmasını tercih ederken, "diğer" ifadesiyle belirttiğimiz çiftçi, ev hanımı ve çalışmayanlar orman idaresince ormanların korunmasını tercih etmişlerdir. Serbest meslekte olanların % 50'si, ormanların orman idaresince korunmasını tercih ederken, %50'si köy tüzel kişiliklerince ormanların korunmasını tercih etmişlerdir.

Orman köylülerinin ormanların daha iyi korunabilmesi için görüşleri ile gelir durumları arasında ilişkinin bulunup bulunmadığı araştırılmak istenmiştir. Ek Tablo 5'te görüleceği üzere, aralarında bir ilişki çıkmamıştır. Tablo 30 incelendiğinde, 0-10000 YTL arası gelire sahip düşük gelir grubu orman köylülerinin köy tüzel kişiliklerince ormanların korunmasını tercih ettiği, 10000 YTL. üzeri gelire sahip orta ve yüksek gelir grubu orman köylülerinin de yine köy tüzel kişiliklerince ormanların korunmasını tercih ettikleri görülmektedir. Ayrıca, Tablo 30 incelendiğinde, düşük gelir gruplarının kararları birbirine

yakın oranda iken, orta ve yüksek gelir gruplarının kararlarında köy tüzel kişiliğince ormanların korunması lehinde bir artış olduğu görülmektedir.

Sonuç olarak, ankete katılan orman köylülerinin ormanların köy tüzel kişiliklerince korunması yönünde daha fazla eğilimlerinin olduğu görülmektedir. Ankete katılan orman köylülerinin buna karar vermelerinde etkili olabilecek faktörler (Hanedeki nüfus sayısı, yaş, eğitim durumu, meslek, gelir durumu) ile kararları arasında istatistiksel anlamda bir ilişki bulunamamıştır. Ayrıca, orman teşkilatı, orman köylüsü ve köy tüzel kişilikleri arasındaki ilişkilerin bu uygulamayla birlikte, uyum içinde olabileceği de yine anket sonuçlarından elde edilmiştir. Ormanların köy tüzel kişiliklerince korunması uygulamasıyla birlikte orman köylüsünde psikolojik etkinin ön plana çıkabileceği, yani, orman köylüsünün ormanları koruma, ormanı sahiplenme ve ormana sevgi duygularının oluşmasını sağlayabileceği de anket sonuçlarına göre ortaya çıkmıştır. Anket sonucuna göre, uygulamanın en olumsuz yönü orman köylüsünün ormancılık bilgilerinden yoksun oluşunun korumada yetersizliğe neden olabileceği görüşüdür. Ormanların korunmasının köy tüzel kişiliklerine bırakılması durumunda, orman idaresi ile köy tüzel kişiliği arasında imzalanacak sözleşmede, katılımcıların olmasını istedikleri en önemli beklenti olarak orman koruma işlerinde çalışacak köylülerin sigortalı yapılması olmuştur. Anket sonucuna göre, oransal olarak çoğunluk köy tüzel kişiliklerince ormanların korunmasını istemesine rağmen, katılımcılar, köy tüzel kişiliğinin hem maddi hem de cezai yönden sorumluluk almasını istememektedirler.

Yapılan bu çalışma ile ilgili olarak şunu belirtmek gerekir ki, bu sonuçlara dayanarak ülke geneli için yorum yapmak yanlış sonuçlara götürebilir. Bulgular ve değerlendirmeler yöresel özellikte olup İkizdere yöresine aittir. Anket, bir başka yerde o yörenin özelliklerine göre farklı sonuçlar çıkarabilir.

5. ÖNERİLER

Orman kaynaklarının sürdürülebilir bir şekilde yönetimi için yıllarca ormanla iç içe yaşayan orman köylüsünü dışlamayan, onların fikirlerini alarak katılımcı bir anlayışla uygulamaları gerçekleştirmek gerekmektedir. Çünkü, halkın kabulünü görmeyen, halk tarafından istenmeyen bir uygulamanın başarı şansı son derece azdır. Orman-halk ilişkilerinin geliştirilmesi için orman köylüsünün ormancılık faaliyetlerine daha fazla katılımının sağlanması gerekir. Yapılan bu çalışma, orman köylülerinin görüşleri alınarak elde edilmiştir.

Anket sonucundaki durum dikkate alındığında, ormanların korunmasının sorumluluğunun köy tüzel kişiliklerine devri düşünülebilir. Bu uygulama, orman-halk ilişkilerinin gelişmesinde ve köylülerin ormanları sahiplenmesi açısından psikolojik etkiye bulunmasında yardımcı olabilir. Bu uygulamayla birlikte, köy bütçesine orman idaresinden para aktarılacak, orman köylüsüne de iş imkânı sunarak maddi imkânları iyileştirilecektir.

Yapılan çalışma sonucunda, orman suçu işlenmesinin sebebinin köylünün fakir olduğu olduğu ortaya çıkmıştır. Gerçekten, İkizdere'de orman köylüsü ekonomik açıdan fakir bir kitleyi oluşturmaktadır. İşsizlik de fazladır. Bu nedenle, alım gücü olmadığı için orman köylüsü, ormanlardan ihtiyaçlarını yasal olmayan yollardan karşılamaktadırlar. Ormanların korunmasının köy tüzel kişiliklerinin sorumluluğuna verilmesi, orman köylülerinin maddi imkânlarının iyileştirilmesinde katkıda bulunacaktır. Ayrıca, işsizliğin azaltılmasında da yardımcı olacaktır. Dolayısıyla, orman suçlarının sayısı da azalabilecektir.

Ormanların köy tüzel kişiliklerince korunmasında, çalışacak orman köylülerinin her türlü kaza, hastalık, yaralanma, ölüm vb. durumlara karşı sigortalı yapılması gerekmektedir.

Orman köylülerinin ormancılık bilgileri ve sözleşme konularında bilgilendirilmeleri gerekmektedir. Bu kapsamda, orman köylülerine ve köy tüzel kişiliklerine görsel slaytlarla seminerler verilmelidir.

Orman idaresi ile köy tüzel kişilikleri arasında imzalanacak sözleşmenin tek taraflı feshi ancak, feshin somut sebeplere dayandırılarak ve bu sebeplerin sözleşmede açık olarak belirtilmesi şartıyla mümkün olmalıdır. Böylelikle, orman idaresinin orman köylüsünü mağdur edecek keyfi yöndeki kararları da önlenmiş olur.

Sonuç olarak, ormanların korunması köy tüzel kişiliklerinin sorumluluğuna verilebilir. Sadece ormanların korunmasında orman köylülerinin katılımı sağlanmamalı, orman kaynaklarının yönetiminde karar verme, planlama, uygulama, izleme, değerlendirme ve denetim safhalarında da orman köylülerinin katılımı sağlanmalıdır. Katılımı yalnızca orman köylüleriyle sınırlamak da yanlış olur. Sivil toplum örgütleri, diğer devlet kuruluşları, özel sektör, yerel yönetimler ve yerel halkın oluşturduğu bir birliktelik ile orman kaynaklarının yönetiminin tüm safhalarında katılımlarının sağlanması gerekir. Ormanların sürdürülebilir yönetimi için artık yukarıdan aşağıya doğru işleyen bir mekanizma olan klasik yönetim anlayışından katılımcı yönetim anlayışına geçilmelidir. Böylece, orman-halk arasındaki çatışmalar en aza indirilebilecek, orman köylerindeki fakirliğin azaltılması sağlanabilecek ve daha verimli, etkin ve sürdürülebilir bir orman işletmeciliği gerçekleştirilebilecektir.

6. KAYNAKLAR

1. Diker, M., Türkiye’de Ormancılık Dün-Bugün-Yarın, T.C. Tarım Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Akın Matbaası, Sayı:61, Ankara, 1947.
2. Köprülü, B., Türk Hukukunda Orman Mülkiyeti, İ.Ü. Hukuk Fakültesi Dergisi, 3,4 (1948) 701-703.
3. Tunçsiper, M.N., Türk Hukuk Tarihi, İdare Hukuku ve Medeni Hukukumuz Muvacehesinde Orman Mevzuatımız ile İlgili Araştırmalar, T.C. Tarım Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü Yayınları, Güven Basımevi, İstanbul, 1964.
4. Bingöl, İ., Geçmişten Günümüze Ormanlarımız ve Ormancılığımız, Cilt I, Ormancılık Eğitim ve Kültür Vakfı, Matbaa Teknisyenleri Basımevi, Yayın No :3, İstanbul, 1990.
5. Çağlar, Y., Türkiye’de Ormancılık Politikası (Dün), Çağ Matbaası, Ankara, 1979.
6. Güneş, Y., Ahmet Yum Avukatlık Bürosu, <http://www.ahmetyum.com/yayinlar/orman2b.doc>, 13 Kasım 2006.
7. Kutlutan, İ., “100 üncü Tedris Yılı Dolayısıyla Ormancılığımıza Bir Bakış”, Türk Ormancılığı Yüzüncü Tedris Yılına Girerken, 1857-1957, Türkiye Ormancılık Cemiyeti Yayını, Sayı 7, Ankara, 1958.
8. Araştırma ve Çalışma Grubu, Osmanlı Ormancılığı ile ilgili belgeler-1, T.C. Orman Bakanlığı Yayınları, Ankara, 1999
9. Yund, K., “Yüz Yıllık Türk Ormancılık Öğretimine Bakış”, Türk Ormancılığı Yüzüncü Tedris Yılına Girerken, 1857-1957, Ormancılık Cemiyeti Yayını, Sayı 7, Ankara, 1958.
10. Gökşin, A.ve Aksoy, C., “Atatürk Türkiye’sinde Orman Genel Müdürlüğünün Örgüt ve Uygulama Yönünden Kaydettiği Gelişmeler”, Doğumunun 100.yılında Atatürk’e Armağan, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayını, Yayın No: 2883, Orman Fakültesi Yayını :307, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1981.
11. Gümüş, C., Ormancılık Politikası, KTÜ Orman Fakültesi Ders Notları, KTÜ Orman Fakültesi Yayınları, Yayın No : 62, Trabzon, 2000.
12. Bayraktaroğlu, H., Atatürk Türkiye’sinde Hukuk Reformu İçerisinde Ormancılık Hukuku Reformu, Doğumunun 100.yılında Atatürk’e Armağan, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayını, Yayın No: 2883, Orman Fakültesi Yayını :307, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1981.
13. http://www.ogm.gov.tr/ogm_002.htm., 1839’dan Bugüne Tarihsel Gelişim. 11 Aralık 2006

14. İnal, S., “Türkiye Ormancılığı Hakkında Almanya’da Verilen Konferanslar”,
15. İ.Ü.Yayın No : 896, Orman Fakültesi Yayın No:84, Kutulmuş Matbaası,İstanbul, 1962.
16. Özdönmez, M., İstanbullu, T.,Akesen, A.,Ekizoğlu, A., Atatürk Türkiyesi’nde Ormancılık Politikasının Kaydettiği Gelişme, Doğumunun 100.yılında Atatürk’e Armağan, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayını,Yayın No: 2883, Orman Fakültesi Yayını :307, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1981.
17. Özdönmez, M., “Devlet Ormanlarından Köylülerin Faydalanma Hakları”, Doğumunun 100.yılında Atatürk’e Armağan, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayını,Yayın No: 2883, Orman Fakültesi Yayını :307, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1981.
18. Kutluk, H., Türkiye Ormancılığı ile İlgili Tarihi Vesikalar (1787-1925),Ongun Kardeşler Matbaası, Ankara, 1967.
19. İstanbullu, T., Türkiye’de Devletten Başkasına Ait Ormanların İdare ve İşletilmesi Üzerine Araştırmalar, İ.Ü.Orman Fakültesi Yayını, İ.Ü.Yayın No: 2485, Orman Fakültesi yayın No:263, İstanbul, 1978.
20. Hacıhasanoğlu, S., Trabzon İli Orman Kadastrosu Çalışmaları ve Bu Çalışmalardan Kaynaklanan Davaların Ormancılık Politikası Yönünden İncelenmesi, Yüksek Lisans Tezi, KTÜ-FBE, Trabzon, 1997
21. Gümüş,C., Türkiye’de Orman Rejimi, Orman Tanımı ve 4785 Sayılı Yasa, Doğu Karadeniz Bölgesinde Orman Mülkiyet Sorunları Sempozyumu, Bildiri, 1998, Trabzon, s.17
22. Türkiye Ormancılar Cemiyeti, Orman Kanunu Layihası ve Verilen Mütalaalar, Türkiye Ormancılar Cemiyeti Yayınları, Ankara, 1955.
23. Türkiye Ormancılar Cemiyeti, 6831 sayılı Orman Kanunu Hususi Nüshası, Türkiye Ormancılar Cemiyeti Yayınları, Ankara, 1957.
24. Kızılay, E., 6831 Sayılı Orman Kanunu ve Orman Suçlarının Takibi İlgili Kanunlar Uygulama Yönetmelikleri Yargıtay Kararları, OGM Basımevi, Ankara, 1991.
25. Ayaz, H., Orman Sınırları Dışına Arazi Çıkarma Uygulamasının Yasal Boyutu ve Sosyo-Ekonomik nedenleri Üzerine Bir Araştırma (Ordu İli Örneği), Yüksek Lisans Tezi, KTÜ-FBE, Trabzon, 1948.
26. Yumurtacı, M., Ormancılığımız Nereden Nereye?, Türkiye Ormancılar Derneği Yayınları, Ankara, 1999.
27. Ayanoğlu, S., Atatürk Dönemi Ormancılık İlkeleri Işığında Günümüz Ormancılığının İncelenmesi, Doğumunun 100.yılında Atatürk’e Armağan, İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Yayını,Yayın No: 2883, Orman Fakültesi Yayını :307, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1981.

28. Orman Genel Müdürlüğü Eğitim Notları, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı Yayınları, Cilt II, Ankara, 2005.
29. OGM, Orman Koruma Ekipleri Çalışma Şekil ve Esasları (Tebliğ Değişikliği), Tebliğ No: 287, Ankara, 2006
30. OGM, Köy Tüzel Kişiliğince Yapılacak Koruma, OGM Silvikültür Dairesi Başkanlığı Emri, Sayı: S.3.UPR.0 /19, Ankara, 2000
31. OGM, Ağaçlandırma ve Gençleştirme, Koru ve Koruya Tahvil, Enerji ve Rehabilitasyon, Bozuk ve Çok Bozuk Sahaların Korunmasında Köy Tüzel Kişilikleri ile Orman Teşkilatı Arasında Yapılacak İşbirliğine Ait Taslak (Sözleşme), Ankara, 2005
32. www. milliparklar.gov.tr/ayhd/koruma/Isbirligi.htm., Korumada Köylülerle İşbirliği, 10.07.2007
33. Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, Gelişim Yayınları, Akın Ciltevi, İstanbul, 1986.
34. Güneş, İ., Yerel Yönetimler Dersliği, <http://idari.cu.edu.tr/gunes/yerel/koy-1.htm>, 13.07.2007
35. T.C. Resmi Gazete, 442 sayılı Köy Kanunu, 68, 07.04.1924, 7-8
36. Atmış, E., "Dünya'da ve Ormancılıkta Katılım", Türkiye Ormanlarının Yönetimi ve Katılım, II. Ulusal Ormancılık Kongresi, Türkiye Ormancılar Derneği Yayını, Mart 2003, Ankara, Bildiriler Kitabı, 81-98.
37. Yeşil, A., Asan, Ü., Özdemir, İ. ve Özkan, U.Y., Ormancılıkta Katılımcı Yaklaşımın Gelişmiş Ülkelerdeki Uygulama Örnekleri ve Türkiye İçin Öneriler, II. Ulusal Ormancılık Kongresi, Türkiye Ormancılar Derneği, Mart 2003, Ankara, Bildiriler Kitabı, 297-309.
38. Atmış, E., Ortak Geleceğimiz Raporunda ve BM Çevre ve Kalkınma Konferansı'nda Ormanlar, Orman Mühendisliği Dergisi, Orman Mühendisleri Odası Yayını, (1997) 27-32.
39. Anonymous, Public Participation in Forestry- In Europe and North America, Report of the Team of Specialist on Participation in Forestry, Published by: International Labour Office. 130 P. Geneva.
40. Rametsteiner, E., Sustainable Forest management Certification, Published by: Ministerial Conference on the Protection of Forests in Europe Liaison Unit Vienna. 200P. Vienna.
41. Anonymous, Third Ministerial Conference on the Protection of Forest in Europe- Conference Proceedings, Published by : Ministry of Agriculture, Rural Development and Fisheries of Portugal., 261P., Lisbon.

42. Çağlar, Y., Türkiye Özelinde Sürdürülebilir Ormancılık İçin Temel Çerçeve,Sürdürülebilir Ormancılık Tartışma Toplantısı,Türkiye Çevre Vakfı Yayını, Ankara, 2002.
43. Öztürk, A.,Türker, M. F.ve Karagöl, N.,Türkiye Orman Kaynakları Yönetiminde Katılımcılık, II. Ulusal Ormancılık Kongresi, Türkiye Ormancılar Derneği, Mart 2003, Ankara, Bildiriler Kitabı, 344-357
44. OGM, Gençleştirme,Ağaçlandırma ve Enerji ormanı Tesisi Alanlarının Köy Tüzel Kişiliklerince Korunmasına Ait Sözleşme, Ankara, 1997
45. OGM, Köy Tüzel Kişiliğince Yapılacak Koruma, OGM Silvikültür Dairesi Başkanlığı Emri, Sayı: S.3.UPR.0 /16, Ankara, 2000
46. Maliye Bakanlığı,Gelirler Genel Müdürlüğü Emri, Sayı : 5301, Ankara, 1997.
47. Anonymous, Criteria and Indicators for Sustainable Forest Management in Finland, Minister of Agriculture and Forestry, P:67-68.Helsinki,1997.
48. Kangas,J. and Store, R., Internet and Teledemocracy İn Participatory Planning of Natural Resources Management, landscape and Urban Planning, No: 62,P:89-101, 2003.
49. Anonymous, Sustainable Development of Switzerland's Forest, Federal Office of Environment, Forest and Landscape(FOEFL),Swiss Forest Agency, P:37Berne, 1995.
50. Anonymous, Point Pelee National Park Transit Options, Parks CanadaP:20,Ontario Region, Canada, 1978.
51. Warner, K., Toplum Ormancılığının Sürdürülebilir Kalkınmadaki Vizyonu ve Rolü, XI. Dünya Ormancılık Kongresi, Ekim 1997, Ankara, Bildiriler Kitabı, Cilt :5, S: 53-65
52. İddi, S. ve Schöholm, H., Doğal Ormanların Köy Düzeyinde Yönetimi: En Üst Kalkınma Hedefine Ulaşma, XI. Dünya Ormancılık Kongresi, Ekim 1997, Ankara, Bildiriler Kitabı, S: 66-73
53. www.wikipedia.org/wiki/İkizdere, Rize, İkizdere, 20.07.2007
54. www.ikizdere.org/v2/, İkizdere Ansiklopedisi, 23.07.2007
55. İkizdere ve Dereköy Şeflikleri Amenajman Planları,2007-2016
56. www.ikizderemiz.com/koyler/index.asp, İkizdereyi Tanıyalım, 23.07.2007
57. İkizdere Nüfus Müdürlüğü ,İkizdere'nin Genel Nüfus Tespiti Sonuçları, 22.10.2000

58. Coşkun, İ., İkizdere'den bazı İstatistikler, www.ikizdere.info/, 23.07.2007. Soylu, İ. ve Şirin, M.R., "Okuyan Türkiye" Türk Toplumunu neden Okumuyor? Okuyan Bir Toplum Haline Nasıl Gelebiliriz?, www.okuyansehirsakarya.org/okuyanTurkiyeSunumKitapcigi.pdf, 23.07.2007
59. www.rizedeyiz.com/rize/ikizdere.htm., İkizdere İlçesi, 23.07.2007
60. İkizdere Orman İşletme Şefliği Çalışma Programı, İkizdere, 2006
61. OGM, Sivikültür Dairesi Başkanlığı Kayıtları, Ankara, 2007
62. Batu, F., Uygulamalı İstatistik Yöntemler, KTÜ Orman Fakültesi Yayını, Yayın No:22, Trabzon, 1995.
63. www.wikipedia.org/wiki/Mecelle, Mecelle, 05.02.2007
64. Gözler, K., Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, www.anayasa.gen.tr, 12 Mart 2007.
65. Devellioğlu, F., Osmanlıca-Türkçe Küçük Lügat, Hilmi Kitabevi, İstanbul, 1949
66. Özdamar, K., Paket Programlar ile İstatistiksel Veri Analizi-1, 4.Baskı, Kaan Kitabevi,, Yayın No:1, Etam A.Ş. Matbaa Tesisleri, Eskişehir, 2002.
67. T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, Türkiye Ulusal Ormancılık Programı (2004-2023), T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı Yayınları, Yayın No: 266, Ankara, 2004.
68. Heckscher, C., The Failure of Participatory Management, Across the Board 54, 1995.
69. Özden, S., Karar Alma Sürecine Çağdaş Bir Yaklaşım: Katılımcı Yönetim, II. Ulusal Ormancılık Kongresi, Türkiye Ormancılar Derneği, Mart 2003, Ankara, Bildiriler Kitabı, 360-367.
70. USC,OTA, Forest Service Planning, Accommodating Uses, Producing Outputs and Sustaining Ecosystems, 1992.
71. <http://www.ogm.gov.tr/koruma/tarihce.htm>, Orman Koruma ve Yangınla Mücadele Daire Başkanlığının Tarihçesi ve İlgili Mevzuat, 14.03.2007.
72. Koç, H., Kanat, M. ve Tolunay, A., "Türkiye'de Ormancılık Ön Lisans Eğitimi Üzerine Rapor", www.orman.istanbul.edu.tr/ORMFAKBİLSIS/raporlar/onlis2006.pdf, 30.08.2007
73. Sümbüloğlu, K., Sümbüloğlu, V., Biyoistatistik, 10.Baskı, Hatiboğlu Basım veYayınevi, Hatiboğlu Yayınları, Ankara, 2002

EKLER

Ek 1. Anketler

Ek 1.1. Orman köylülerine uygulanan anket

ORMANLARIN KORUNMASININ KÖY TÜZEL KİŞİLİKLERİNİN SORUMLULUĞUNA VERİLMESİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ HAKKINDA ANKETTİR.

1. Hanedeki nüfus sayısı kaçtır?

a. 1-3 arası ( ) b. 3-5 arası ( ) c. 5-7 arası ( ) d. 7-10 arası ( ) e. 10 ve yukarı ( )

2. Hane reisinin yaşı kaçtır ?

a. 0-20 arası ( ) b. 20-30 arası ( ) c. 30-40 arası ( ) d. 40-50 arası ( ) e. 50 ve yukarı ( )

3. Hane reisinin eğitim durumu nedir?

- a. Okuryazar değil ( )
- b. Okuryazar ( )
- c. İlköğretim ( )
- d. Ortaöğretim ( )
- e. Üniversite ( )

4. Hane reisinin mesleği nedir?

a. İşçi ( ) b. Memur ( ) c. Serbest meslek ( ) d. Esnaf ( ) e. Diğer ( )

5. Hanede tarım, hayvancılık ve ormancılık faaliyetleri dışında maaşlı çalışanların sayısı kaçtır?

a. Yoktur ( ) b. 1 ( ) c. 2 ( ) d. 3 ( ) e. 4 ve yukarı ( )

6. Hanede maaşlı çalışanların yıllık maaş gelirlerinin toplamı ne kadardır?

a. 0- 1000 YTL.( ) b. 1000-2000 YTL.( ) c. 2000-3000 YTL.( )
d. 3000-4000 YTL.( ) e. 4000 ve yukarı.YTL. ( )

7. Tarım ve hayvancılık faaliyetlerinden elde ettiğiniz toplam ürün miktarınız ne kadardır ?

a. Tarım

Fındık.....Kg., Mısır.....Kg., Fasulye.....Kg., Patates.....Kg.,
Sebze.....Kg., Meyve.....Kg., Çayır.....Kg., Buğday.....Kg.,
Çay.....Kg., Diğer.....

b. Hayvancılık

BB Hayvan.....Adet, KB Hayvan.....Adet, Kovan.....Adet,
Tavuk.....Adet, Süt.....Kg., Bal.....Kg, Yumurta.....Adet,
Yapağı.....Kg., Diğer.....

8. Ormanlarınızda koruma problemi var mı ?

- a. Çok fazla var .( )
- b. Fazla var ( )
- c. Orta derecede var .( )
- d. Az var. ( )
- e. Hiç yok ( )

9. Sizce orman suçu işlenmesinin sebebi nedir?

- a. Köylünün kolay kazanç elde etmek istemesi ( )
- b. Orman muhafaza memurlarının korumalarının yetersiz oluşu. ( )
- c. Köylünün tarımsal amaçlı arazi kazanımı arzusu ( )
- d. Köylünün fakir oluşu ( )
- e. Diğer ( )

10. Sizce ormanlar orman idaresi tarafından yeterince korunabiliyor mu?

- a. Çok iyi korunuyor. ( )
- b. İyi korunuyor ( )
- c. Orta derecede korunuyor. ( )
- d. Koruma yetersizliği var ( )
- e. Hiç korunamıyor.( )

11. Sizce ormanlar yeterli korunamıyorsa sebebi nedir?

- a. Orman suçlarına verilen cezaların hafif olması( )
- b. Köy yöneticilerinin ormanların korunmasında yeterli desteği vermemesi( )
- c. Suçluların takibinin çok titiz yapılmaması( )
- d. Koruma ve kontrolün çok sık yapılmaması( )
- e. Diğer ( )

12. Ormanların daha iyi korunabilmesi için aşağıdaki önerilerden hangisini uygun bulursunuz ?

- a. Ormanlar mülki amirlikler tarafından korunmalıdır.( )
- b. Ormanlar orman idaresince korunmalıdır.( )
- c. Ormanlar askerler tarafından korunmalıdır ( )
- d. Ormanlar köy tüzel kişiliklerince korunmalıdır. ( )
- e. Diğer ( )

13. Ormanların korunmasının köy tüzel kişiliklerine bırakılmasının fayda ve sakıncalarını derecelendiriniz ?

Faydaları

- ( ) Köylünün maddi imkanlarını artırır.
- ( ) Ormanlardan yasadışı faydalanma eğilimini azaltır
- ( ) Köylüde ormanı koruma ve ormana sevgi duygusu oluşur

Sakıncaları

- ( ) Usulsüz faydalanma eğilimi artar.
- ( ) Koruma yetkisinin köy yönetiminde olması köy muhtarlığı seçiminde ciddi çatışmalara sebep olur
- ( ) Orman koruma çalışmalarında köy yönetimlerinin yanlış tavır takınabilme durumu

- ( ) Köylülerin ormanları sahiplenme duygusunu destekler
- ( ) Köyler arası düşmanlığa neden olur.
- ( ) Otokontrol getireceğinden orman suçlarında azalma görülür.
- ( ) Orman köylüsünün ormancılık bilgisinden yoksun oluşu Korumada yetersizliğe neden olabilir.

14. Orman korumanın köy tüzel kişiliklerine bırakılması, orman teşkilatıyla köylüler arasındaki ilişkileri nasıl etkiler ?

- a. Çok uyum içinde olmasını sağlar. ( )
- b. Uyum içinde olmasını sağlar.( )
- c. İlişkileri etkilemez( )
- d. İlişkilerin kısmen bozulmasına yol açar ( )
- e. İlişkilerin çok bozulmasına yol açar.( )

15. Orman korumanın köy tüzel kişiliklerine bırakılması durumunda, düzenlenecek sözleşmede olmasını istediğiniz aşağıda belirtilen beklentilerinizi önem sırasına göre sıralayınız ?

- a. Orman koruma işlerinde çalışacak köylülerin sigortalı yapılması.( )
- b. Birim fiyatların yüksek tutulması.( )
- c. Yetki ve sorumlulukların dengeli olması ( )
- d. Orman idaresinin koruma yapılacak köylülere silah ve teçhizat sağlaması( )
- e. Orman koruma işlerinde çalışacak köylülere eğitim verilmesi.( )

16. Orman korumanın köy tüzel kişiliklerine bırakılması, köy tüzel kişiliği ile orman köylüsü arasındaki ilişkileri nasıl etkiler ?

- a. Çok uyum içinde olmasını sağlar. ( )
- b. Uyum içinde olmasını sağlar.( )
- c. İlişkileri etkilemez( )
- d. İlişkilerin kısmen bozulmasına yol açar ( )
- e. İlişkilerin çok bozulmasına yol açar.( )

17. Orman korumanın köy tüzel kişiliklerine bırakılması, köy tüzel kişiliği ile orman teşkilatı arasındaki ilişkileri nasıl etkiler ?

- a. Çok uyum içinde olmasını sağlar. ( )
- b. Uyum içinde olmasını sağlar.( )
- c. İlişkileri etkilemez( )
- d. İlişkilerin kısmen bozulmasına yol açar ( )
- e. İlişkilerin çok bozulmasına yol açar.( )

18. Orman korumanın köy tüzel kişiliklerine bırakılması durumunda, dönem sonu yapılan kontrollerde sahada idareye bildirilmeyen bir usulsüzlük tespit edilmişse, köy tüzel kişiliği Türk Ceza Kanununa ve 6831 sayılı Orman Kanununa göre sorumluluk alacak. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz ?

- a. Yaptırımlar haklıdır ve gereklidir.( )
- b. Maddi sorumluluk olmalı, cezai sorumluluk olmamalıdır.( )
- c. Cezai sorumluluk korumada görevli kişilerle ilgili olmalı, köy tüzel kişiliği bundan ayrı tutulmalıdır. ( )

- d. Köy tüzel kişiliğinin cezalandırılması yerine failerin bulunmasında korumada görevli kişilerle ortak çalışma sorumluluğu verilmelidir.( )
- e. Hiç sorumluluk verilmemeli ( )

19. Orman korumanın köy tüzel kişiliklerine bırakılması durumunda, köy tüzel kişiliğinin alacağı sorumluluklardan bir tanesi, dönem sonu yapılan kontrollerde sahada idareye bildirilmeyen bir usulsüzlük tespit edilmişse, sahada oluşan zarar, köy tüzel kişiliğinden tahsil edilmesidir. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz ?

- a. Tahsil edilmelidir.Böylelikle ormanlar daha iyi korunur.( )
- b. Tahsil edilmelidir. Fakat, taksitli ödeme kolaylığı getirilmelidir.( )
- c. Faiz uygulanmamalıdır. ( )
- d. Meydana gelen zararın tazmini yıllık koruma bedelini aşmamalıdır. ( )
- e. Tahsil edilmemelidir. ( )

20. Dönem sonunda yapılan kontrollerde üst üste 2 dönem koruma önlemlerinin alınmadığı ve koruma işinin gereği gibi yapılmadığının tespiti halinde Orman idaresi tek taraflı olarak anlaşmayı fesh etmeye yetkilidir. Bunu nasıl değerlendiriyorsunuz ?

- a. Anlaşmayı fesh etmelidir. Hak veriyorum. ( )
- b. Somut sebeplere dayanmadıkça idareye fesh etme yetkisi verilmemelidir. Fesih sebepleri sözleşmede açık olarak belirtilmelidir. ( )
- c. Anlaşma karşılıklı uzlaşmayla fesh edilmelidir.( )
- d. “Dönem sonunda” ibaresi yerine “ yıl sonunda” ibaresi ve “Üst üste iki dönem” ibaresi yerine “ Üst üste iki yıl sonu” ibaresi kullanılmalıdır.( )

21. Bu imkanlar ve sorumluluklar kapsamında orman koruma görevini yapmak ister misiniz ?

- a. Bu şartlarla isterim. ( )
- b. İmkanlar artırılırsa isterim.( )
- c. Sorumluluklar azaltılırsa isterim.( )
- d. Sorumluluk olmazsa isterim.( )
- e. Hiçbir suretle istemem.( )

Ek 2. Tablolar

Ek Tablo 1. Ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerinin görüşleri ile hanedeki nüfus sayıları arasındaki ilişkiyi gösterir ki-kare test tablosu

	Ki-kare değeri	Serbestlik derecesi	Önem Düzeyi
Pearson Chi-Square	1,909	4	,753
Likelihood Ratio	1,937	4	,747
Linear by Linear Association	,982	1	,322
N of Valid Cases	104		

5'ten az beklenen sayı 2 hücre var (%20). Minimum beklenen sayı = 4,07

Ek Tablo 2.Ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerinin görüşleri ile yaşları arasındaki ilişkiyi gösterir ki-kare test tablosu

	Ki-kare değeri	Serbestlik derecesi	Önem Düzeyi
Pearson Chi-Square	6,559	3	,087
Likelihood Ratio	6,806	3	,078
Linear by Linear Association	6,033	1	,014
N of Valid Cases	104		

5'ten az beklenen sayı 2 hücre var (%25). Minimum beklenen sayı = 2,71

Ek Tablo 3.Ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerinin görüşleri ile eğitim durumları arasındaki ilişkiyi gösterir ki-kare test tablosu

	Ki-kare değeri	Serbestlik derecesi	Önem Düzeyi
Pearson Chi-Square	2,305	4	,680
Likelihood Ratio	2,678	4	,613
Linear by Linear Association	,109	1	,741
N of Valid Cases	104		

5'ten az beklenen sayı 6 hücre var (%60). Minimum beklenen sayı = 0,45

Ek Tablo 4. Ek Tablo 4. Ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerinin görüşleri ile meslekleri arasındaki ilişkiyi gösterir ki-kare test tablosu

	Ki-kare değeri	Serbestlik derecesi	Önem Düzeyi
Pearson Chi-Square	2,176	4	,703
Likelihood Ratio	2,252	4	,690
Linear by Linear Association	,502	1	,479
N of Valid Cases	104		

5'ten az beklenen sayı 4 hücre var (%40). Minimum beklenen sayı = 3,62

Ek Tablo 5. Ormanların daha iyi korunabilmesi için orman köylülerinin görüşleri ile gelir durumları arasındaki ilişkiyi gösterir ki-kare test tablosu

	Ki-kare değeri	Serbestlik derecesi	Önem Düzeyi
Pearson Chi-Square	,587	1	,444
Continuity Correction	,228	1	,633
Likelihood Ratio	,596	1	,440
Linear by Linear Association	,581	1	,446
Fisher's Exact Test	-	-	,568
N of Valid Cases	104		

5'ten az beklenen sayı 0 hücre var (%0). Minimum beklenen sayı = 6,33

ÖZGEÇMİŞ

1977 yılında Trabzon'da doğan Volkan Turan KÖROĞLU, ilk ve orta öğrenimini Trabzon'da tamamlamıştır. 1994 yılında Trabzon Lisesi'nden mezun olan KÖROĞLU, 1995 yılında öğrenime başladığı KTÜ Orman Fakültesi Orman Mühendisliği bölümünden 2002 yılında mezun olmuştur.

2005 yılında Rize Orman İşletme Müdürlüğü emrine atanan KÖROĞLU, 2006 yılı sonuna kadar İkizdere Orman İşletme Şefi olarak görev yapmıştır. 2007 yılından itibaren Trabzon Orman Bölge Müdürlüğü Orman Koruma Şubesinde mühendis olarak görev yapmaktadır.

2005-2006 Güz Yarıyılında KTÜ Fen Bilimleri Enstitüsü Orman Mühendisliği Anabilim Dalında Yüksek Lisans eğitimine başlayan KÖROĞLU, İngilizce bilmekte olup, İngilizce dil sertifikasına sahiptir.